

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
KOMUNIKOLOGIJA

**KRIZA SPORTSKOG NOVINARSTVA U BOSNI I
HERCEGOVINI**

-magistarski rad-

Kandidat/kinja:

Mahir Kustura

Broj indeksa: 828/ II-k

Mentor:

prof.dr. Fahira Fejzić-Čengić

Sarajevo, septembar 2019.

UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET POLITIČKIH NAUKA
KOMUNIKOLOGIJA

**KRIZA SPORTSKOG NOVINARSTVA U BOSNI I
HERCEGOVINI**

-magistarski rad-

Kandidat/kinja:

Mahir Kustura

Broj indeksa: 828/ II-k

Mentor:

prof.dr. Fahira Fejzić-Čengić

Sarajevo, septembar 2019.

SADRŽAJ

1.UVOD.....	5
2.TEORIJSKO – METODOLOŠKI OKVIR RADA	7
2.1 Problem i predmet istraživanja	7
2.1.1 Problem istraživanja.....	7
2.1.2 Predmet istraživanja.....	8
2.2 Naučni i društveni ciljevi	8
2.3. Pristup – paradigma i metode istraživanja	9
2.3.1. Općenaučne metode	9
2.3.2. Metode prikupljanja podataka.....	10
2.4 Naučna i društvena opravdanost istraživanja.....	11
2.5 Kategorijalno-pojmovni i terminološki sistem	12
2.6 Sistem hipoteza i indikatora.....	13
3. SPORT KAO POJAM I NJEGOVE OSNOVNE KARAKTERISTIKE	14
3.1 Sport kao pojam	14
3.2 Historija sporta.....	14
3.3 Važnost sportskih događaja	15
3.4 Uloga tehnologije i medija u sportu.....	16
4. POJAM, PODJELA I KARAKTERISTIKE KRIZE	18
4.1 Pojam krize	18
4.2 Podjela krize.....	18
4.3 Karakteristike krize	19
5. POJAM SPORTSKO NOVINARSTVO I DEFINISANJE POJMA KRIZA SPORTSKOG NOVINARSTVA.....	20
5.1 Definisanje pojma sportsko novinarstvo.....	20

5.2 Definisane pojma kriza sportskog novinarstva.....	21
6. KRIZA SPORTSKOG NOVINARSTVA U BOSNI I HERCEGOVINI	21
6.1 Neprofesionalizam	22
6.2 Neznanje i neobrazovanost	23
6.3 Neobjektivno izvještavanje.....	24
6.4 Navijački afiniteti – pristrasnost	25
6.5 Senzacionalizam	26
6.6 Govor mržnje	27
6.7 Uzroci krize i stanje medija u Bosni i Hercegovini	28
6.7.1 Uzroci krize.....	28
6.7.2 Sloboda izražavanja	30
6.7.3 Medijska odgovornost i izvještavanje o različitostima u Bosni i Hercegovini.....	31
6.7.4 Problemi sportskih novinara u BiH.....	32
6.8 Korupcija u sportskom novinarstvu	33
6.9 Utjecaj sportskih novinara na kreiranje javnog mnijenja	35
7. ETIKA NOVINARSTVA.....	36
8. KOMPETENCIJE, ZNANJA I VJEŠTINE SPORTSKIH NOVINARA	40
8.1 Poznavanje sporta	41
8.2 Razumijevanje potreba recipijenata	42
8.3 Poznavanje retoričkih pravila	43
8.4 Poznavanje specijalnih vještina	44
8.5 Tehnike pisanja i poznavanje medija.....	45
8.6 Opća naobrazba.....	46
8.7 Razvijanje osobnosti i vlastitoga stila rada.....	46
8.8 Korištenje statistikom	47

8.9 Pridržavanje zadanih rokova.....	50
9. KRITERIJ ZA ODABIR SPORTSKIH DOGAĐAJA.....	51
10. EMPIRIJSKI DIO RADA.....	59
10.1 Analiza rezultata istraživanja.....	59
10.1.1 Analiza rezultata istraživanja portala.....	59
10.1.2 Analiza rezultata istraživanja dnevnih novina.....	70
10.1.3 Analiza rezultata istraživanja sportskih emisija.....	81
10.2 Analiza ankete.....	86
11. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA.....	96
12. LITERATURA.....	99
13. POPIS TABELA I GRAFIKA.....	102
14. BIOGRAFIJA.....	103
15. PRILOZI (DODACI).....	104
16. IZJAVA O PLAGIJARIZMU.....	115

1. UVOD

Sportsko novinarstvo je oblik novinarstva koji izvještava o sportskim temama i događajima.

Kriza se dešava zbog mnogobrojnih problema koji su vezani za sportsko novinarstvo kao što su nezainteresovanost vlasti i infrastruktura. Sportsko novinarstvo, odnosno sportski novinari doprinose tom problemu svojim neznanjem, neobjektivnim izvještavanjem, navijačkim afinitetima i neprofesionalnošću. Upravo zbog toga se i dešava kriza kada je u pitanju sportsko novinarstvo.

Kriza je pojam koji je vezan za Bosnu i Hercegovinu u njenim brojnim oblastima kao što su privreda, školstvo, zdravstvo pa zbog toga ne čudi što se ona dešava i u medijima tačnije sportskim medijima.

Kriza je prisutna i zbog raznih problema s kojima se suočavaju sportski novinari od kojih je najveći statusni. Oni su izloženi pritiscima, prijetnjama i otvorenim opstrukcijama u obavljanju svog posla. Plate za sportske novinare su mizerne. Ljudi u takvom ambijentu najmanje rade svoj posao. Rijetko obavljaju svoju glavnu dužnost a to je informiranje javnosti na istinit način. Da je kriza sportskog novinarstva dokaz je sve veći broj sportskih tekstova koji u sebi sadrže senzacionalističke naslove, te se pokazalo da je ljudima zanimljiva intima sportaša, a ne njihov rezultat. Sportskih emisija na bosanskohercegovačkim TV kanalima gotovo da i nema. Broj direktnih prijenosa sportskih takmičenja opada iz godine u godinu. Tekstovi koji potiču govor mržnje su neizostavna svakodnevica u sportskim medijima u Bosni i Hercegovini. Urednici takve tekstove i odobravaju zbog želje za sve većim profitom, brojem klikova i pregleda jer upravo takvi tekstovi se smatraju senzacionalističkim i ekskluzivnim koji privlače veliki broj čitatelja.

Korupcija je problem koji je prisutan u sportskom novinarstvu. Neobrazovanost i nezainteresovanost su stvari koje karakterišu ovu oblast u medijima. Bitno je naglasiti da sportski novinari kreiraju javno mnijenje. Doprinosu dobrim ili lošim situacijama. Kada novinari i mediji danima pričaju da nešto valja ili ne valja, mnogi gledaoci i slušaoci će povjerovati u tu informaciju. Prema tome oni imaju veliku odgovornost u informiranju javnosti a tu dužnost na veoma loš način obavljaju. I na kraju, treba naglasiti da itekako imaju negativan utjecaj na javno mnijenje.

Ovaj istraživački rad čiji je glavni cilj da istraži krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini, kroz brojne primjere će ponuditi odgovore na pitanje koje su to glavne stvari odnosno faktori koji su doveli do ove krize u sportskom novinarstvu. U ovom radu se prije svega, daje teorijski osvrt na pojam sporta, historiju sporta, važnost sportskih događaja, pojam krize, pojam sportskog novinarstva, zatim je prikazan i teorijski osvrt na etiku novinarstva, na kompetencije i specijalne vještine koje bi pravi sportski novinari trebali posjedovati i na kraju je prikazana važnost kriterija za odabir sportskih događaja. Nakon teorijskog dijela, u okviru empirijskog dijela će na osnovu istraživanja i analize bosanskohercegovačkih medija, ankete i intervjua biti prikazani odgovori u vezi krize sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini.

2. TEORIJSKO – METODOLOŠKI OKVIR RADA

2.1 Problem i predmet istraživanja

2.1.1 Problem istraživanja

Problem istraživanja odnosi se na krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini. Sportsko novinarstvo je oblik novinarstva koji izvještava o sportskim temama i događajima. Iako se uvijek govorilo da se sportski novinari ne bave ozbiljnim temama, treba naglasiti da je samo sportska pokrivenost postala neizostavni dio ljudske svakodnevice.

Kriza se dešava zbog mnogobrojnih problema koji su vezani za sportsko novinarstvo kao što su nezainteresovanost vlasti i infrastruktura. Sportsko novinarstvo, odnosno sportski novinari doprinose tom problemu svojim neznanjem, neobjektivnim izvještavanjem, navijačkim afinitetima i neprofesionalnošću. Upravo zbog toga se i dešava kriza kada je u pitanju sportsko novinarstvo. Kriza je pojam koji je vezan za Bosnu i Hercegovinu u njenim brojnim oblastima kao što su privreda, školstvo, zdravstvo pa zbog toga ne čudi što se ona dešava i u medijima tačnije sportskim medijima.

Dominantno su prisutni egzistencijalni problemi pa se sve svodi na puko preživljavanje. Ljudi u takvom ambijentu najmanje rade svoj posao. Rijetko obavljaju svoju glavnu dužnost a to je informiranje javnosti na istinit način. Da je kriza sportskog novinarstva dokaz je sve veći broj sportskih tekstova koji u sebi sadrže senzacionalističke naslove, te se pokazalo da je ljudima zanimljiva intima sportaša, a ne njihov rezultat. Tekstovi koji potiču govor mržnje su neizostavna svakodnevica u sportskim medijima u Bosni i Hercegovini. Urednici takve tekstove i odobravaju zbog želje za sve većim profitom, brojem klikova i pregleda jer upravo takvi tekstovi se smatraju senzacionalističkim i ekskluzivnim koji privlače veliki broj čitatelja.

Korupcija je problem koji je prisutan u sportskom novinarstvu. Neobrazovanost i nezainteresovanost su stvari koje karakterišu ovu oblast u medijima. Bitno je naglasiti da sportski novinari kreiraju javno mnijenje. Doprinosu dobrim ili lošim situacijama. Kada novinari i mediji danima pričaju da nešto valja ili ne valja, mnogi gledaoci i slušaoci će povjerovati u tu informaciju. Prema tome oni imaju veliku odgovornost u informiranju javnosti a tu dužnost na veoma loš način obavljaju.

2.1.2 Predmet istraživanja

Osnovni predmet ovog istraživanja jeste činjenica da se sportski novinari u Bosni i Hercegovini ne pridržavaju osnovnih novinarskih načela kao što su profesionalnost, objektivnost, nepristranost. Korupcija i neobrazovanost utiču na krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini. Promovišu se razne stvari zbog ličnih interesa, a promocija mladih talenata je rijetkost. Senzacionalistički tekstovi prevladavaju u sportskom novinarstvu. Sportski novinari imaju mogućnost formiranja javnog mnijenja. Javni servisi rijetko kada prenose određena sportska takmičenja. Sportski novinari su u Bosni i Hercegovini izloženi raznim pritiscima, prijetnjama, i opstrukcijama u obavljanju svoga posla. Plate su mizerne.

Postavljaju se neka ključna pitanja kao što su:

- da li se zbog tako loših uvjeta za rad razvija kriza u sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini ?

- da li su sami sportski novinari glavni krivci za ovu krizu ili se loše stanje u medijima odrazilo i na sportsko novinarstvo?

2.2 Naučni i društveni ciljevi

Cilj svakog istraživanja pa i ovoga je produbljivanje suštine predmeta istraživanja i prema mogućnosti rješavanje tog problema. To znači da je cilj nešto postići, doći do novog saznanja o pitanju koje je predmet istraživanja, tj. doći do saznanja pojava, svojstava, suštine problema i prakse u cjelini. Ova tema istraživanja je specifična i sama po sebi već implicira ciljeve istraživanja kao sastavni dio naučne zamisli kojom se odgovara zašto i zbog čega se nešto ili neka pojava istražuje.

Obrada teme „Krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini“ ima za cilj da pomoću naučnih metoda da naučni doprinos za unaprjeđenje sportskog novinarstva, da pokaže da su potrebne promjene u obrazovanju novinara. Cilj je i da potakne poštivanje zakona kako bi se smanjila korupcija.

Naučni cilj ovog istraživanja je naučna deskripcija, odnosno objašnjenje krize sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini, njenih uzroka i posljedica, aktivnosti kretanja i razvoja pojave. Kao naučni cilj javlja se i naučna klasifikacija i tipologizacija koju smo koristili u teorijskom određenju predmeta. Cilj podrazumjeva istraživanje štampanih i digitalnih medija u Bosni i Hercegovini na osnovu kojeg ćemo izvesti zaključak o krizi sportskog novinarstva u BiH i razloge koji tome doprinose. Naučni cilj istraživanja je da se uvede adekvatne mjere koje će smanji neobjektivno, neprofesionalno i pristrasno izvještavanje sportskih novinara u BiH.

Kao i svako naučno istraživanje, tako i ovo ima svoj društveni cilj. On se ogleda u prikupljanju, tumačenju i prezentaciji određenih činjenica koje imaju krajnji cilj da potiču napredak društvene zajednice. Društveni cilj se ogleda u tome da je sportsko novinarstvo važan aspekt koji utječe na javnost a najviše na mlade ljude. Sportsko novinarstvo nastoji da pokaže društvu kako je veoma važan i nezaobilazan segment društva i da ga je upravo zbog toga neophodno izvući iz korupcije. Javnost će također dobiti i odgovore na pitanje ko je odgovoran za krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini i zašto se ne poštuju osnovna načela novinarske etike. U tom kontekstu, rad će moći koristiti specijalisti iz oblasti komunikologije, psihologije, sociologije, prava i sporta.

2.3. Pristup – paradigma i metode istraživanja

Za svako istraživanje od iznimne važnosti je odabir metoda istraživanja. U ovom istraživanju će se koristiti općenaučne metode (hipotetičko – deduktivna metoda i statistička metoda), opće metode društvenih nauka (komparativna metoda) i metode prikupljanja podataka (metoda analize sadržaja i metoda ispitivanja, tehnike intervjua i ankete).

2.3.1. Općenaučne metode

a) Hipotetičko – deduktivna metoda je jedna od najsloženijih metoda jer neprekidno ostvaruje cirkulaciju na relacijama konkretno-posebno-opšte i empirijsko – teorijsko, kao i opažanje – mišljenje – razumijevanje i shvatanje. Ona se, također, najčešće koristi u društvenim naukama, a njena procedura bi podrazumijevala evidentiranje raznovrsnih iskustava članova društva (subjekata), kao i stručnjaka prema istim predmetima društvene stvarnosti putem

komunikacije. Ponovljena iskustva se uspoređuju i konstatuje se istovjetnost suštine predmeta. Stečena saznanja se kompariraju sa različitim paradigmama i saznanjima o tom predmetu.

b) Komparativna metoda je zasnovana na analogiji, odnosno, prilikom istraživanja vršit će se uspoređivanja kojima se konstatuju identičnosti, sličnosti i razlike (u formi, sadržaju, suštini itd.). U istraživanju bismo mogli uspoređivati medije i medijske sadržaje različitih vlasnika i različite utjecaje na medije. Nakon toga bismo utvrdili pokazatelje, odnosno parametre sličnosti i razlika. Pribavljene podatke bismo iskoristili za dalja zaključivanja.

2.3.2. Metode prikupljanja podataka

a) Metoda ispitivanja bi podrazumijevala neutralno ispitivanje: korektan i poslovan odnos sa ispitanikom. Koristili bi se usmeno i pismeno ispitivanje, a od tehnika bi se koristio intervju i anketa. Intervju je zapravo usmena anketa, socijalni oblik razgovora. On se formalno, sadržajno i psihološki razlikuje od običnog razgovora. Za potrebe ovog istraživanja intervjui će se obaviti sa stručnjacima iz oblasti komunikologije, psihologije, sociologije, prava i sporta. Za potrebe ovog istraživanja biće sprovedena i anketa. Vrsta intervjuja: usmjereni, orijentacioni. Izborom reprezentativnog uzorka doći će se do saznanja o stavovima javnosti u odnosu na krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini.

b) Metoda analize sadržaja je izvrsna metoda prikupljanja podataka, jer je teorijsko-empirijskog karaktera. Ovdje će se koristiti primarno kvalitativna analiza. Uz pomoć ove metode analizirat će se sadržaji novina, sportskih magazina, web portala te sportskih emisija na javnom i privatnom servisu. Pomoću ovih sadržaja ustvrdili bismo postojanje indikatora koji ukazuju na to da su neprofesionalizam, pristrasnost, neobjektivnost pobudili krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini kao i da su korupcija i neobrazovanost glavni problemi u sportskom novinarstvu. Nadalje, kvalitativna analiza će biti korisna i u analizi postojeće literature o predmetu istraživanja.

Instrumenti: Kao instrumenti metode ispitivanja u istraživanju jeste obrazac, koji sadrži jasna pitanja koja su u vezi sa krizom sportskog novinarstva u BiH.

2.4 Naučna i društvena opravdanost istraživanja

Cilj svakog istraživanja pa i ovoga je produbljivanje suštine predmeta istraživanja i prema mogućnosti rješavanje tog problema. To znači da je cilj doći do novog saznanja o pitanju koje je predmet istraživanja, tj. doći do saznanja pojava, svojstava, suštine problema i prakse u cjelini. Ova tema istraživanja sama po sebi već implicira ciljeve istraživanja kao sastavni dio naučne zamisli kojom se odgovara zašto i zbog čega se nešto ili neka pojava istražuje.

Obrada teme: „Krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini“ ima za cilj da pomoću naučnih metoda da naučni doprinos za unaprijeđenje sportskog novinarstva, da pokaže da su potrebne promjene u obrazovanju novinara. Cilj je također i da podstakne poštivanje zakona kako bi se smanjila korupcija. Ovo istraživanje ima za cilj da prikaže koliko je sport bitna disciplina u svakodnevnom životu ljudi. Cilj je da se prikaže važnost sporta, da se ima drugačiji stav prema njemu, i da on bude sredstvo za zadovoljavanje fizičkih potreba, a sve u cilju očuvanja zdravlja i kvalitetnijeg i dugovječnijeg života. Sportsko izvještavanje može doprinijeti tome uveliko jer sportski novinari imaju mogućnost formiranja javnog mnijenja i mogućnost djelovanja na javnost a naročito na mlade ljude. Kada novinari i mediji danima pričaju da nešto valja ili ne valja, mnogi gledaoci i slušaoci će povjerovati u tu informaciju.

Osim toga ovo istraživanje ima i svoju društvenu opravdanost. Ona se ogleda u prikupljanju, tumačenju i prezentaciji određenih činjenica koje imaju krajnji cilj da potiču napredak društvene zajednice. Društveni cilj se ogleda u tome da je sportsko novinarstvo važan aspekt koji utječe na javnost a najviše na mlade ljude. Sportsko novinarstvo nastoji da pokaže društvu kako je veoma važan i nezaobilazan segment društva i da ga je upravo zbog toga neophodno izvući iz korupcije. Javnost će također dobiti i odgovore na pitanje ko je odgovoran za krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini i zašto se ne poštuju osnovna načela novinarske etike. U tom kontekstu, rad će moći koristiti specijalisti iz oblasti komunikologije, psihologije, sociologije, prava i sporta.

2.5 Kategorijalno-pojmovni i terminološki sistem

Osnovne kategorijalne odredbe, odnosno pojmovi koji se izvode iz ovog predmeta istraživanja su: *kriza, sportsko novinarstvo, neprofesionalnost, korupcija, javno mnijenje, neobjektivnost, senzacionalizam, pristrasnost.*

Kriza - označava problematičnu, prijelomnu tačku povezanu s potrebom donošenja odluke.

Sportsko novinarstvo - je oblik novinarstva koji izvještava o sportskim temama i događajima. Iako su sportski odjeli unutar pojedinih novina podrugljivo nazvani odjelom igračaka, jer se sportski novinari ne bave "ozbiljnim" temama, sportska pokrivenost je narasla u veoma važan dio novina i naše svakodnevnice. Sportsko novinarstvo je bitan dio svake organizacije medija.

Neprofesionalnost - predstavlja nestručnost, nedovoljno posjedovanje kvaliteta za obavljanje poslova i površnost obavljanja poslova.

Korupcija - ili podmitljivost predstavlja kazneno djelo zloupotrebe povjerenja ili dužnosti koja se obnaša, radi stjecanja materijalne ili nematerijalne koristi na koju nema pravnu osnovu. Korupcija označava potplaćivanje.

Javno mnijenje - javno mnijenje predstavlja nastojanje ljudi da se prilagode društvu u kojem žive, kulturi, čitavom sistemu. Javno mnijenje je ono gdje se podudara subjektivni i objektivni duh.

Neobjektivnost – predstavlja odsustvo realnosti, iskazivanje ličnog stava u vezi određene tematike bez sagledavanja činjenica.

Senzacionalizam - u masovnim medijima je vrsta pristranog i kontroverznog izvještavanja pri kojem se pretjeruje u opisima određenih događaja i tema s ciljem povećanja gledanosti ili čitanosti.

Pristrasnost – podrazumijeva iskazivanje ličnog stava istraživača ili stručnjaka, koji utiče na selekciju činjenica, posmatranje i interpretaciju, u skladu sa ličnim željama i uvjerenjima.

2.6 Sistem hipoteza i indikatora

Generalna hipoteza – Kriza sportskog novinarstva koja je uzrokovana neprofesionalizmom, neobjektivnošću, pristrasnošću, neobrazovanošću sportskih novinara te stalnim prijetnjama i opstrukcijama rada dovodi do senzacionalističkog novinarstva i negativnog utjecaja na javno mnijenje.

Posebne hipoteze

Posebna hipoteza 1

Uzročnik krize sportskog novinarstva je neprofesionalizam struke.

Posebna hipoteza 2

Neobjektivnost i pristrasnost sportskih novinara pobudila je krizu u sportskom novinarstvu.

Posebna hipoteza 3

Kriza sportskog novinarstva dovodi do senzacionalističkog sportskog novinarstva.

Posebna hipoteza 4

Korupcija i neobrazovanost su glavni problemi u sportskom novinarstvu.

Posebna hipoteza 5

Sportski novinari imaju utjecaj na kreiranje javnog mnijenja.

Posebna hipoteza 6

Sportski novinari su izloženi pritiscima, prijetnjama i otvorenim opstrukcijama u obavljanju svog posla.

Indikatori: Medijski sadržaji, usmeni i pisani iskazi stručnjaka iz različitih oblasti, te stavovi javnosti.

3. SPORT KAO POJAM I NJEGOVE OSNOVNE KARAKTERISTIKE

3.1 Sport kao pojam

Da bismo definisali pojmove kriza i sportsko novinarstvo, prije svega trebamo da definišemo pojam sport, da kažemo nešto više o samoj historiji sporta, o tome koliku su važni sportski događaji i kakva je uloga tehnologije i medija u sportu.

„U odnosu na ranije, tradicionalno shvatanje sporta, po kome on predstavlja vaspitnu društvenu instituciju prožetu igrom, čiji je cilj fizičko i duhovno usavršavanje ličnosti, savremeni sport predstavlja jedan elastični pojam koji više govori o onome ko ga upotrebljava nego o pojavi o kojoj je riječ. Sportisti bi rekli da je sport beskompromisna borba za pobjedu ili za rekord, treneri da se radi o svojevrsnom načinu života. Posjetioci sportskih takmičenja bi sport opisali kao dramu, neizvjesnost ishoda borbe između suparnika, dok sociolozi i socijalni psiholozi sport vide kao sredstvo zadovoljavanja potreba u sportskoj borbi, mogućnost da se realizuju i ispolje agresivni instinkti, da se ispusti višak energije i negativnih emocija, ”¹

Poznavanje sporta je od velike važnosti za same sportske novinare. Poželjno je čak da su se ranije bavili amaterski ili profesionalno sportom.

“ Znanje o sportu kao i o novinarstvu, daje sportskim novinarima legitimitet da i kritički govore o pojavama u sportu. Novinar je slobodan onoliko koliko zna. ”²

3.2 Historija sporta

Iako će brojni historičari i sociolozi sporta reći da je za razliku od nastanka sportskog novinarstva, povijest sporta tajnovite prirode, u nastavku ću na osnovu brojnih primjera ukazati na historiju sporta i na njegov povijesni razvoj od najranijih početaka pa sve do vremena skorije historije.

---

¹Izvor: https://www.svetnauke.org/15790-sport-kao-drustveni-fenomen?%3Futm_source=FB&utm_medium=FB&utm_campaign=SNAP&utm_content=15790

² Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 24

*„Historija sporta je prilično veliko područje za istraživanje, a pitanje hronološkog razvoja sporta može biti fascinantni fokus tog istraživanja. Nastajanje sporta datirano je na osnovu arheoloških otkrića. Na Zimskim olimpijskim igrama u Lilehameru, u Norveškoj, u komercijalne svrhe iskorišćeni su četiri hiljade godina stari pećinskih crteži na kojima su prikazani ljudi koji se bave nekom vrstom sporta. Na faraonskim spomenicima u Egiptu postoje nešto mlađi crteži, nastali prije dvije hiljade godina koji prikazuju takmičenja u nadvlačenju konopca, plivanju, boksu i drugim disciplinama. Zbog tih crteža neki izučavaoci smatraju da su upravo Egipćani izmislili pravila brojnih sportova. Zanimljivo je pomenuti da su egipatski sportisti imali nešto nalik današnjima dresovima i da su pobjednici dobijali nagrade.“*³

Postoje također i drugi brojni primjeri koji ukazuju na historiju sporta i na njegov razvoj međutim, ključni trenutak u skorijoj historiji bila je pojava profesionalizma u mnogim sportovima koji su ne tako davno bili neprikosnoveni i u komercijalnom smislu nedodirljivi.

*„Primjer za to je pojava profesionalnog tenisa šezdesetih godina prošlog vijeka i opšte prihvatanje grend slem otvorenih turnira za profesionalne tenisere. Prije toga, neki su engleski fudbaleri bili plaćani, što je bilo protivzakonito, zbog čega su neki fudbalski klubovi, kao npr. Lids siti, rasformirani.“*⁴

3.3 Važnost sportskih događaja

Često se postavlja pitanje koliko su zapravo važni sportski događaji ?

„Istorija pokazuje da su odigrali značajnu ulogu u razvoju društva i da je ključnim pojedincima , nasuprot očekivanjima, pošlo za rukom da od skromnih početaka stvore kompleksnu industriju sportskih događaja. Kao primjer možemo navesti razvoj sporta koji je 1891. godine izmislio Džejms Nejsmit, namjeravajući da u Školi za hrišćanske radnike Nove Engleske napravi igru za rekreiranje u zatvorenom prostoru. On je ustvari izmislio prvih trinaest pravila košarke, sporta kojim se danas širom svijeta bavi više od trista miliona ljudi. Zatim, kao primjer možemo navesti i to da je ubrzo po završetku Drugog svjetskog rata, 1948.godine, Ludvig Gatman u Stouk

---

³ Gaj Masterman (2004): Strateški menadžment sportskih događaja, Elsevier limited Oxford; str. 14-15

⁴ Gaj Masterman (2004): Strateški menadžment sportskih događaja, Elsevier limited Oxford; str. 16

Mandevilu, u Ujedinjenom Kraljevstvu, organizovao takmičenje za ratne veterane koji su ostali invalidi zbog ozljede kičme. Zatim, ne tako davno, tačnije 2003.godine , fudbal, sport koji su napravili i njime se prvobitno bavili muškarci je postao najpopularniji ženski sport i Engleska će 2005.godine biti domaćin Evropskog prvenstva za žene koje organizuje UEFA. Ovakvi raznovrsni primjeri iz različitih perioda pomažu nam da objasnimo važnost samog sporta kao i sportskih događaja. Organizovanje ovakvih događaja svakako je doprinijelo rješavanju pitanja koja su za društvo bila mnogo značajnija od samog sportskog događaja.“⁵

„Sport se razvio u tako veliku industriju da je utvrđivanje nekih tržišnih podataka postalo veoma tegoban zadatak. Teško je odabrati sektore koje treba uključiti. To se može posmatrati sa dva različiti stanovišta. Ekonomski gledano, osim sportskih događaja prihode donose i sami sportski objekti i investicije koji privlače sponzore. Sa stanovišta razvoja sporta, postoji širok spektar takmičenja, od školskih do velikih međunarodnih, i ogroman broj takmičara koji učestvuju na njima. Kada je o nekim sportovima riječ, postoje tačni podaci o broju sportista koji se njima bave i ti se podaci mogu dopuniti procentom porasta na godišnjem nivou.“⁶

3.4 Uloga tehnologije i medija u sportu

U sportu, sama uloga tehnologije je neraskidivo povezana sa organizovanjem sportskih dešavanja.

„Očekivanja publike i zahtjevi medija podstakli su raznolike inovacije i njihovo korišćenje u naprednoj prezentaciji i kontroli sportskih događaja. Primjer za to je razvoj teniskog reketa koji je u početku pravljen od drveta, zatim od metala a danas od karbonskih vlakana, zahvaljujući čemu današnji teniseri postižu mnogo bolje rezultate. Osamdesetih godina prošlog vijeka u skvoš su ovedene reflektujuće loptice i stakla prozirna samo s jedne strane s namjerom da se poveća broj tako neophodnih televizijskih prenosa mečeva u ovom sportu. Zahvaljujući tehnološkom razvoju opreme za snimanje i prenošenje, poboljšan je kvalitet gledanja nadmetanja na televiziji i, osim toga naporno se radi na unapređivanju tehnologije za vizuelno prikazivanje, kao što je Oko

---

⁵ Gaj Masterman (2004): Strateški menadžment sportskih događaja, Elsevier limited Oxford; str. 16 - 19

⁶ Gaj Masterman (2004): Strateški menadžment sportskih događaja, Elsevier limited Oxford; str. 19

*sokolovo (program za simulaciju) za analiziranje udara lopte u vratnice u kriketu čime se doprinosi edukaciji gledalaca.”*⁷

Također kao primjer možemo navesti i uvođenje čelendža (challenge) u tenisu, i to predstavlja također program za simulaciju gdje na osnovu njega može se na velikom ekranu na terenu vidjeti gdje je loptica udarila tačno u prethodnom poenu.

*„Važnu ulogu u čitavoj priči ima i Internet, najnovije ali vjerovatno ne i posljednje otkriće, jer je postao glavno sredstvo marketinške komunikacije, ne samo u vezi s prodajom karata već i za veb-kasting događaja i prodaju raznih propratnih predmeta.”*⁸

*„Kada je u pitanju odnos medija i sporta može se reći da uslovi koji se na sportskim borilištima obezbjeđuju medijima sve su više sofisticiraniji. Sve je više sportskih objekata koji imaju velike medijske centre s najsavremenijom tehnologijom i osobljem čiji je jedini posao da obezbjedi dobru komunikaciju. U tom smislu i mediji su ulagači. Pored toga, oni su važno sredstvo za prenošenje informacija prije, tokom i poslije događaja.”*⁹

U vezi s tim da su mediji postali važno sredstvo za prenošenje informacija prije, tokom i poslije događaja možemo navesti primjer jedne fudbalske utakmice. Mediji prije utakmice najavljuju duel, pišu o tome sa kojom postavom dva tima izlaze na teren, zatim ko je glavni sudija meča, govore o međusobnim duelima ta dva tima i brojne druge stvari. Za vrijeme utakmice izvještavaju koja je ekipa trenutno bolja, koji je rezultat, iznose statističke podatke (šutevi u okvir gola, korneri, kartoni) itd. I poslije utakmice izvještavaju kojim je rezultatom utakmica završena, ko je postizao golove ukoliko ih je bilo, u kojoj minuti su golovi pali, ko je bio najbolji pojedinac meča i razne druge stvari. Mediji koji je specijaliziran za praćenje i najave sportskih događaja te njihovu analizu nakon što završe je štampa i ona se u mnogo čemu razlikuje od ostalih medija.

Možemo reći da je globalizacija u najvećoj mjeri doprinijela samoj medijskoj ekspanziji sporta, ali ipak treba naglasiti da i prije same globalizacije mediji su postali sastavni dio sporta, a on je postao sastavni dio njihova sadržaja.

---

⁷ Gaj Masterman (2004): Strateški menadžment sportskih događaja, Elsevier limited Oxford; str. 20

⁸ Gaj Masterman (2004): Strateški menadžment sportskih događaja, Elsevier limited Oxford; str. 21

⁹ Gaj Masterman (2004): Strateški menadžment sportskih događaja, Elsevier limited Oxford; str. 34

„Slobodan Bjelajac je naveo kako društvenu strukturu sporta između ostaloga, čine i sportski mediji. Također je i sportske novinare naznačio kao jednu od devet skupina u sportu. Upravo je sport bio taj kojim su radio i televizija eksperimentisali u svojim počecima, izravno prenoseći sportske događaje. A možemo konstatovati da je i danas u elektroničim medijima slično.”¹⁰

4. POJAM, PODJELA I KARAKTERISTIKE KRIZE

4.1 Pojam krize

Na početku ćemo analizirati pojmove kriza i sportsko novinarstvo. U ovom poglavlju konkretno ćemo definisati pojam kriza, govoriti o podjeli krize te njeni nekim osnovnim karakteristikama.

„Krizu je svaka složena situacija, događaj ili proces, određenog trajanja, prouzrokovan prvenstveno djelovanjem čovjeka, koji svojom fizionomijom i prirodnom opasnosti predstavljaju ozbiljnu prijetnju i direktan rizik i opasnost po cjelokupan sistem nacionalne sigurnosti.“¹¹

Krizu možemo još definisati kao događaj koji utječe na živote više ljudi na veće dijelove društva. Također, mogli bismo reći da je kriza događaj koji utječe na iracionalne elemente ljudske svijesti stvarajući tako niz reakcija koje čovjek ne bi imao u normalnim životnim uslovima. Dakle možemo iz ovoga zaključiti da se kriza može dešavati u svim sferama života, a u našem slučaju ova kriza se dešava u sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini. Međutim, treba istaći da kriza koja se dešava u ovoj sferi predstavlja uzročno posljedičnu vezu sa krizama u drugim sferama u ovoj državi.

4.2 Podjela krize

„Najprihvatljivija je podjela na **vanjske** i **unutarnje** uzroke.

Vanjski uzroci krize

---

¹⁰ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 18

¹¹ Husejnbašić Čamil (2004): Rječnik civilne zaštite, Federalna uprava civilne zaštite Sarajevo, str.89.

Nastaju u okruženju organizacije i ona na njih nema značajniji utjecaj:

- 1. globalne ekonomske krize*
- 2. političke promjene*
- 3. promjene zakonodavstva*
- 4. prirodne nesreće i dr..*

Unutarnji uzroci krize

Često se uzroci krize nalaze u samoj organizaciji:

- 1. nestručnost vodstva*
- 2. nerealni ciljevi*
- 3. neadekvatna osposobljenost*
- 4. loša organizacija i drugi.”¹²*

4.3 Karakteristike krize

Prema Zoranu Kekoviću i Želimiru Kešetoviću tri glavne karakteristike koje su zajedničke za sve krize su:

1. Neočekivanost

Kada kriza nastane, ona je svakako neočekivana, iako su neka obilježja krize bila, ili barem mogla biti jasno vidljiva i prije njenog nastanka. Rijetke su krize koje nastupaju bez ikakvog prethodnog upozorenja ili predznaka. Stepenn predvidljivosti razlikuje se obzirom na to da li rukovodstvo krizu zaista ne može predvidjeti, ili pak nije svjesno nadolazeće opasnosti.

2. Nesprennost

Da bi se što više smanjili nesprennost i neizvjesnost, često se koriste statističke ocjene o mogućim opasnim i kriznim događajima. Tada se mora voditi računa o tome da postoje događaji koji su malo vjerovatni, ali nose krize s velikim posljedicama.

---

¹²Izvor: <https://www.scribd.com/doc/77035510/zavr%C5%A1ni-rad-krize>

3. Vremenski pritisak

Kriza u uvjetima nespremnosti i prividne neočekivanosti zahtjeva još brže donošenje odluke nego inače, što predstavlja visokostresnu situaciju. Treba biti svjestan toga da se kriza dešava i da se nastoje donijeti odgovarajući programi upravljanja – prije svega izgradnja sistema za lakše otkrivanje i krizno planiranje.

5. POJAM SPORTSKO NOVINARSTVO I DEFINISANJE POJMA KRIZA SPORTSKOG NOVINARSTVA

5.1 Definisanje pojma sportsko novinarstvo

Prije svega možemo reći da novinar ne može s jednakom sposobnošću da prati sva zbivanja i da bude istodobno stručnjak za kulturu, sport, unutarnju politiku i zdravstvo.

„Upravo zbog toga kako bi se izbjeglo to svaštarenje, proces pod nazivom specijalizacija novinara za određena područja u novinarstvu se primjenjuje još od 1830. godine.”¹³

Iako je sportsko novinarstvo bilo podejnjivano, sportska rubrika spada u tradicionalne rubrike. Može se primjetiti da je tek u posljednjih nekoliko godina umanjen taj vid predrasude kako je sportsko novinarstvo manje važno, a mnogi medijski praktičari su se složili u tome kako se novinarstvo najbolje uči prateći sport.

Miroslav Vasilj navodi da sport pronalazi svoj prostor u sljedećim medijima:

1. Tisak
2. Radio
3. Televizija
4. Novi mediji

---

¹³ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 21

Sama definicija sportskog novinarstva glasi:

*„Sportsko novinarstvo je posebna vrsta novinarstva koja sportske događaje i s njima povezane teme najavljuje, izravno prenosi, komentira te ih analizira nakon što završe, a neizostavan dio tog procesa su: sportski događaji i njihovi sudionici, predmet informacije, mediji i sportski novinari te recipijenti.”*¹⁴

5.2 Definisane pojma kriza sportskog novinarstva

Nakon što smo ponaosob definisali pojam kriza i pojam sportsko novinarstvo, ova dva pojma možemo spojiti u jedan, pojam kriza sportskog novinarstva, kako sama tema i nalaže.

*„Sportsko novinarstvo se sve više udaljava od onoga što bi mu , između ostalog treba biti zadaća – populariziranje sporta.”*¹⁵

Pojam kriza sportskog novinarstva bi mogli definisati kao svaku složenu situaciju, proces ,događaj koji predstavlja ozbiljnu prijetnju i opasnost po tačno, istinito i objektivno izvještavanje sportskih novinara o sportskim događajima, njihovim sudionicima, te stanje u kojem je ugroženo sportsko novinarstvo jer se gube do sad postojeći standardi i norme profesionalnosti.

6. KRIZA SPORTSKOG NOVINARSTVA U BOSNI I HERCEGOVINI

Kada sam definisao pojam kriza sportskog novinarstva rekao sam da ona predstavlja svaku složenu situaciju, proces, događaj koji predstavlja ozbiljnu prijetnju i opasnost po tačno, istinito i objektivno izvještavanje sportskih novinara o sportskim događajima, njihovim sudionicima, te stanje u kojem je ugroženo sportsko novinarstvo jer se gube do sad postojeći standardi i norme profesionalnosti. U kontekstu ovog rada mi govorimo o krizi sportskog novinarstva koja se dešava u Bosni i Hercegovini.

---

¹⁴ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 23

¹⁵ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 13

Sportski mediji u Bosni i Hercegovini i način njihovog izvještavanja su jedan od razloga zbog kojeg se dešava kriza sportskog novinarstva.

“To su primjerice tendenciozno izvještavanje, fragmentirajuće izvještavanje, neobjektivno ili subjektivno izvještavanje, potom propagandističko komuniciranje s javnošću, te napokon montiranje čistih laži i obmana, tzv. spinovanje...”¹⁶

Međutim, smatram da je način rada samih sportskih novinara glavni uzrok ove krize. Oni svojim neznanjem, neobjektivnim izvještavanjem, navijačkim afinitetima, neprofesionalnošću, senzacionalizmom i govorom mržnje doprinose ovome problemu, odnosno krizi.

6.1 Neprofesionalizam

Neprofesionalizam predstavlja nestručnost, početništvo, amaterizam, nedovoljno posjedovanje kvaliteta za obavljanje poslova i površnost obavljanja poslova.

„Površan pogled na stanje medijskih sloboda i stepen profesionalizma medija u Bosni i Hercegovini pokazuje da su trendovi vezani za profesionalizam u medijima, pluralitet izvora i slobodu govora negativni. IREX Media Sustainability Index bilježi pad prosječne ocjene profesionalnog novinarstva od 2.12 iz 2010.godine na 1.67 u 2016. Neki od ključnih razloga za ovakvo stanje navedeni u izvještaju odnose se na politizaciju i komercijalizaciju medijskih sadržaja, te posebno pad profesionalnih novinarskih standarda u online medijima.”¹⁷

Na osnovu ovoga možemo konstatovati da je stepen profesionalizma bio puno veći u prošlosti nego što je to danas, da je neprofesionalizam duboko zaplovio u sve žanrove i segmente novinarstva a ne samo u sportsko novinarstvo. Kao što je već napisano pad profesionalnih novinarskih standarda se može uvidjeti u online medijima koji u ovom trenutku čine možda i „najslabiju kariku“ u medijskom prostoru Bosne i Hercegovine, a pri tome je medijsko tržište upravo najneuređenije u ovom segmentu.

---

¹⁶ Fahira Fejzić Čengić (2016): Nelagode s medijima, Dobra knjiga – Sarajevo; str. 77

¹⁷ Lejla Turčilo (2017): (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo; str. 59

Kao primjer neprofesionalizma u sportskom novinarstvu možemo navesti to da je sportska redakcija portala Sportsport.ba izvještavala o transfer politici fudbalskog kluba Željezničar na osnovu informacija koje su dobijali iz nepoznatih i neprovjerenih izvora. Dakle, u trenucima kada je fudbalski klub Sloboda iz Tuzle ušla u Premier ligu Bosne i Hercegovine, konačno su uspjeli sastaviti ekipu koja je dostojna igranja u Premier ligi Bosne i Hercegovine. Nakon poraza od Radnika iz Bijeljine i prethodno izgubljene titule od Zrinjskog, po određenim sportskim novinarima sa portala Sportsport.ba počelo je navodno rasulo u ekipi iz Tuzle. Ti novinari su očito bili simpatizeri plavih sa Grbavice pa su već preselili nekoliko igrača Slobode u Željezničar. Na to su reagovali čelni ljudi iz Željezničara oštrim demantom, ograđujući se od navodnih transfera izjavljujući kako ti igrači posjeduju kvalitet ali da iz Željezničara nisu uopšte zainteresovani za njih te da sa njima nisu obavljani nikakvi razgovori tj. da nisu postignuti dogovori kako je ovaj portal i prenio. Nakon toga je ovaj portal uputio i javno izvinjenje.

6.2 Neznanje i neobrazovanost

„Kako bi na što profesionalniji način obavljali svoj posao, sportski novinari trebaju imati određene kompetencije, znanja i vještine.”¹⁸

Najvažnije su: poznavanje sporta, razumijevanje potreba recipijenata, poznavanje retoričkih pravila, poznavanje specijalnih vještina, opća naobrazba, razvijanje osobnosti i vlastitog stila rada.

Međutim, nedostatak informacijske kompetencije sportskih novinara, njihovo nerazumijevanje o samim potrebama čitateljstva, slušateljstva ili gledateljstva, nedostatak opće naobrazbe kod sportskih novinara u Bosni i Hercegovini dovodi do toga da neznanje i neobrazovanost možemo s pravom navesti kao glavne uzročnike ove krize.

„Vrlo je malo ili u potpunosti nedostaje radova o tome na koji način sportski novinari trebaju izvještavati sa sportskih događaja; kojim žanrovima se trebaju koristiti, kao i kakve su specifičnosti tih žanrova; kakve kompetencije, znanja i vještine novinari trebaju posjedovati da bi

---

¹⁸ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 24

sportske događaje na što zanimljiviji i vjerodostojniji način približili i prezenetirali brojnoj publici koja prati sport te što se kriteriji za odabir sportskih događaja koji će biti objavljeni u medijima.”¹⁹

Ova pitanja se posebno čine važnima u vremenu kada se u Bosni i Hercegovini i ostalim zemljama regiona otvara sve veći broj specijaliziranih sportskih medija te informativno - političkih koji imaju i sportsku redakciju. Obrazovanje je karika koja nedostaje.

6.3 Neobjektivno izvještavanje

Neobjektivnost - predstavlja odsustvo realnosti, iskazivanje ličnog stava u vezi određene tematike bez sagledavanja činjenica. Kada govorimo o objektivnosti odnosno o objektivnom izvještavanju, možemo reći da je to izvještavanje na način da se određena situacija sagleda iz svih mogućih uglova. Jedan od glavnih zadataka novinara jeste da nauči kako savladati subjektivnost. Novinari današnjice jesu postali oni koji iznose mišljenja, ali njihov zadatak prvenstveno jeste da pronađu relevantne izvore, te da s aspekta novinarstva predstave priču na što bolji način. Međutim, sportsko novinarstvo u Bosni i Hercegovini je prožeto upravo neobjektivnim izvještavanjem gdje se svaka ozbiljnija tema vezana za sport zasniva na iskazivanju ličnog stava bez sagledavanja činjenica.

Često se postavlja pitanje kada se novinar najviše može približiti objektivnosti? Kada dobro poznaje situaciju o kojoj govori te posjeduje određene dokaze, kada ima više izvora iza onoga što je spustio na papir i kada posjeduje empiriju iz prijašnjih situacija. Iskustvo je zaista važno. U nedostatku objektivnosti posljedice mogu biti velike, novinari nekada nisu ni svjesni šta mogu prouzrokovati.

Primjera je mnogo koje sam zapazio i koje svrstavam u kategoriju neobjektivnog izvještavanja. Navest ću primjer fudbalske reprezentacije Bosne i Hercegovine. Nakon svakog poraza koji doživi reprezentacija Bosne i Hercegovine sportski novinari počinju da traže krivce za to. Primjetan je taj subjektivni stav i na osnovu tog teksta lahko se da zaključiti kojeg igrača novinar ne voli, koji mu je igrač kriv za svaki lošiji rezultat reprezentacije, na osnovu razloga koji su vjerovatno samo njemu poznati donosi zaključak da takav igrač ne treba u reprezentaciji.

---

¹⁹ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 14

Kao drugi primjer možemo navesti to da brojni novinari optužuju selektora za loše izdanje fudbalske selekcije. Konkretno novinar Armin Hasanbegović je napisao članak u kojem selektora Safeta Sušića optužuje za loše rezultate reprezentacije iako je upravo taj selektor ostvario historijski rezultat i odveo reprezentaciju Bosne i Hercegovine na Svjetsko prvenstvo.

Bez obzira na to što novinar mora raditi njegov posao onako kako dolikuje, uvijek postoji trenutak koji kod svakog novinara može izazvati emocije. Ono što je bitno u tim situacijama jeste nepodleći emocijama. Emocije spadaju u naš iracionalni dio i nije dobro prilikom izvještavanja voditi se njima u potpunosti. Međutim, pokazati jedan nivo osjećajnosti zaista jeste potrebno a nekad jednostavno i ne možete upravljati svojim emocijama kao npr. kada igra vaša nacionalna selekcija u bilo kojem sportu. Tada se nekako i opravdava ta doza neobjektivnog izvještavanja i pristrasnosti jer je jasno da su emocije nadvladale onoga ko izvještava o tom događaju.

6.4 Navijački afiniteti – pristrasnost

Često se dešava da se prikazuju određene informacije koje daju prednost određenom klubu, sportašu, treneru...

*„Sportski novinar ne može zanemariti osobnu životnu priču, svoje podrijetlo, sredinu u kojoj se kreće, kulturu i uvjerenja. Privatno i oni navijaju manje ili više za određeni klub, sportaša/sportašicu i reprezentaciju. No sve to treba raditi u sferi privatnog i ne bi smjelo biti mjerilo u novinarskoj profesiji. Napisane su studije koliko vlastiti stavovi novinara utječu na njihov rad.“*²⁰

Dale Jacqueline piše o novinarskoj pristrasnosti koja potječe od predrasuda.

*„A pristrasnost je tendencija da se stvari interpretiraju i da se o njima izvješćuje na određeni način koji ide u prilog stajalištu koje novinar prihvaća ili ne ide u prilog stajalištu koje novinar ne prihvaća.“*²¹

---

²⁰ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 33

²¹ Dale Jacqueline (2007): Novinarska etika. Moralna odgovornost u medijima, Službeni glasnik Beograd; str. 315

Pristrasnost je jedan od glavnih problema kada je u pitanju sportsko novinarstvo u Bosni i Hercegovini. To se lahko može uočiti za vrijeme fudbalskih utakmica, tačnije Lige prvaka kada sportski komentatori iskazuju emocije prema jednoj ekipi iz njima poznatih razloga.

6.5 Senzacionalizam

Senzacionalizam je svakodnevna pojava u medijima, a podrazumijeva način pisanja novinarskih tekstova u kojem novinari krše etička načela novinarstva. Sportsko novinarstvo u Bosni i Hercegovini ima pristup koji često zna biti senzacionalistički, traže se afere tamo gdje ih možda i nema ili se ističu negativne strane, a zapostavlja se sama bit sporta i sportski uspjesi.

„Stil i način pisanja prilagođen je tim zahtjevima: kratki tekstovi, bombastični naslovi, šokantne izjave, velike provokativne fotografije, tajni dokumenti, senzacionalna otkrića.”²²

Sportski mediji sve više pažnje posvećuju nasilju, seksu, skandalima, narkoticima, alkoholu.

„Ljubavna avantura oženjenog fudbalera sa poznatom manekenkom ima prednost nad njegovom igrom na terenu, dok ispad alkoholiziranog košarkaša u noćnom klubu ima prednost nad prikazanom igrom na utakmici.”²³

Kao primjer možemo navesti fudbalera Italije i trenutnog igrača Nice, Maria Balotelija. Sportski portali uglavnom pišu o njegovom ponašanju van terena nego na terenu. Pišu o tome koliko je puta slupao automobil, koliko je puta platio kazne za parkiranje, o njegovom ponašanju u klubovima, o tuči sa saigračima na treningu i brojne druge stvari. Zbog medija, prva asocijacija ljudima na spomen Maria Balotelija jeste njegovo ponašanje van terena, a nije recimo njegovo fudbalsko znanje koje itekako posjeduje i koje je pokazao u mnogo situacija (fantastičan pogodak protiv Njemačke u polufinalu Evropskog prvenstva 2012.godine, njegovi golovi protiv PSG-a, Monaca, Manchester Uniteda, Intera, Rome itd.)

---

²² Stjepan Malović (2005) : Novine, Sveučilišna knjižara Zagreb; str. 98

²³ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 50

Dakle sportski portali, listovi u Bosni i Hercegovini su uglavnom posvećeni tekstovima koji prenose govor mržnje, nisu utemeljeni na činjenicama, bave se nevažnim temama, vrijeđaju druge osobe, zadiru u privatni život, sadrže uznemirujuće fotografije unesrećenih osoba itd.

„Također možemo reći i da takve članke koji su prepuni senzacionalizma, čita publika koja voli sport, pa su vlasnici uvidjeli da je sport sam po sebi, bez skandala, dovoljan za prodaju novina.”²⁴

Senzacionalističke vijesti usko su povezane s komercijalizacijom medija. Kaže se da su vijesti postale roba na tržištu pomoću koje mediji ostvaruju profit.

6.6 Govor mržnje

Za govor mržnje može reći da je on u fazi širenja u javnom prostoru. Novinari odnosno mediji daju sebi za pravo da se služe govorom mržnje opravdavajući se svojim pravom na slobodu izražavanja.

„Međutim , govor mržnje mora biti spriječen i sankcionisan na odgovarajući način, uz obavezu da to bude učinjeno na način koji će garantovati pravo na slobodu mišljenja i dijeljenja ideja kao temeljno ljudsko pravo.”²⁵

Sto se tiče govora mržnje u sportskom novinarstvu , sportski novinari se naravno ne bi smjeli služiti govorom mržnje na rasnoj, nacionalnoj, vjerskoj, spolnoj, regionalnoj ili bilo kojoj drugoj osnovi. Na osnovu brojnih primjera možemo zaključiti da je govor mržnje itekako zastupljen u sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini. Prije svega tu mislimo na govor mržnje koji se podstiče od strane medija iz srpskog i hrvatskog dijela Bosne i Hercegovine. Javni servis Republike srpske je na svoj način objašnjavao sukobe između navijača Sarajeva i Borca iz Banja Luke, zatim govor mržnje se mogao primjetiti i na srpskim portalima u vezi sa sukobom navijača Bosne i Hercegovine i Srbije u Jesenicama za vrijeme Evropskog prvenstva u košarci. Oni su taj sukob opisali kao sukob koji se desio zbog provokacija navijača Bosne i Hercegovine. A kao možda i najbolji primjer govora mržnje, možemo navesti članak portala tportal.hr koji govori o fašističkim i nacističkim ispadima Širkog Brijega, ali na takav način da njihovo ponašanje i njihov

---

²⁴ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 50

²⁵ Lejla Turčilo (2017): (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo; str. 103

taj ispad ne vidi kao nešto toliko strašno, nešto što bi trebalo izazvati napad na taj klub, to mjesto a na kraju i na čitavu tu regiju. Na kraju objavljuju i poruku odnosno saopštenje za javnost od strane navijača Širokog, koji se ograđuju od ovoga nacističkog ispada i smatraju da javnost u Bosni i Hercegovini pretjeruje kada napada čitavu skupinu navijača koji se nazivaju Škripari. Naravno, portali koji na neki način ovo i podržavaju, jedini su i objavili ovo saopštenje za javnost.

Također možemo reći i da je dio sportskih novinara početkom 90-ih na prostoru bivše Jugoslavije podlegao širenju nacionalne netrpeljivosti. Zbog tri konstitutivna naroda u ovoj zemlji, pitanje je da li će govor mržnje u medijima općenito biti prošlost. Sudeći po sadašnjosti to je vrlo teško za očekivati.

6.7 Uzroci krize i stanje medija u Bosni i Hercegovini

U ovom dijelu ćemo govoriti o samoj medijskoj slici u Bosni i Hercegovini, šta je dovelo do krize, u kakvom stanju se nalaze uopšteno mediji u Bosni i Hercegovini .

6.7.1 Uzroci krize

„Bosanskohercegovačka medijska scena je ekstremno kompleksna i ona u svakom pogledu reflektuje socioekonomsku i političku situaciju u zemlji – medijskog tržišta nema, nizak je nivo profesionalizma kao što smo već o tome govorili, a visok stepen političke i ekonomske ovisnosti o političkim partijama, vladajućim strukturama ili donatorima, etnička iscjepkanost i isključivost, izloženost svakojakim pritiscima i smetnjama. No, s druge strane, mediji u BiH prolaze kroz vrlo buran period promjena u posljednjih pet godina i mi smo svjedoci mnoštva paralelnih procesa koji vrše odlučujući utjecaj na medije: stvaranje regulatornih institucija, donošenje zakona u oblasti medija, prestrukturiranje javnih RTV kuća, naponi usmjereni ka izgradnji javnog servisa za cijelu BiH, te razvoj komercijalnih RTV mreža na cijeloj teritoriji BiH.”²⁶

---

²⁶ Zoran Udovičić, Tarik Jusić, Mehmed Halilović, Radenko Udovičić i istraživački tim Media plan instituta (2001): Mediji na prekretnici: Medijska slika Bosne i Hercegovine, Media Online Sarajevo; str. 1

Loše političko i ekonomsko stanje u državi upravo su i doveli do krize, a kriza je započela nakon završetka rata. Kada kažem kriza mislim na krizu u medijima uopšteno a ne samo u onom dijelu koji se tiče sporta i sportskog izvještavanja.

*„Rat je drastično promijenio socioekonomsku i političku situaciju. Do 1996. poginulo je približno 200.000 ljudi, oko milion ljudi našlo se u izbjeglištvu u okviru BiH, a još milion ljudi raspršilo se širom svijeta. Uprkos uspostave mira krajem 1995. godine, izbjeglice i raseljena lica se sporo vraćaju u svoja ranija prebivališta: neki su se snašli u inostranstvu ili novim sredinama, drugima je imovina uništena ili ne mogu da nađu posao. Još uvijek postoje i političke prepreke i visok stepen međunacionalnog nepovjerenja.“*²⁷

Ovu državu su zadesili veliki ekonomski gubici, stopa nezaposlenosti naglo se povećavala, prosječne neto plate su bile mizerne itd.

*„Novi politički i institucionalni aranžmani određeni su u okviru Dejtonskog mirovnog sporazuma, koji je obezbijedio kontinuitet suverene države Bosne i Hercegovine“.*²⁸

Međutim, i pored tog napretka u ostvarivanju Dejtonskog sporazuma, ukupan društveno-ekonomski razvoj BiH je išao sporo i uz mnoge opstrukcije. Glavnu riječ u Bosni i Hercegovini vodile su nacionalističke stranke kao što su HDZ, SDA, SDS. Stranke nisu bile zadovoljne novim aranžmanima. Hrvatska i srpska strana odnosno vladajuća elita, željele su podjelu Bosne i Hercegovine a bošnjačko rukovodstvo je željelo jaku centralizovanu državu. Na kraju glavni zaključak svega jeste taj da je cijelo društvo pod snažnim utjecajem desnice ili desničarskih snaga, pa zbog toga sam razvoj medija i medijskog sistema bilo demokratski ili moderni razvoj apsolutno nema nikakvog poticaja. Dakle, možemo konstatovati da je rat glavni krivac za lošu socioekonomsku i političku situaciju u državi, a da su se upravo ta loša socioekonomska i politička situacija odrazile i na medije u Bosni i Hercegovini.

U nastavku ćemo govoriti uopšteno o medijima, njihovim osnovnim karakteristikama i o stanju u kojem se nalaze oni u Bosni i Hercegovini. Počet ćemo sa slobodom izražavanja.

---

²⁷ Zoran Udovičić, Tarik Jusić, Mehmed Halilović, Radenko Udovičić i istraživački tim Media plan instituta (2001): Mediji na prekretnici: Medijska slika Bosne i Hercegovine, Media Online Sarajevo; str. 2

²⁸ Zoran Udovičić, Tarik Jusić, Mehmed Halilović, Radenko Udovičić i istraživački tim Media plan instituta (2001): Mediji na prekretnici: Medijska slika Bosne i Hercegovine, Media Online Sarajevo; str. 3

6.7.2 Sloboda izražavanja

„Neprofesionalno izvještavanje, pod krinkom slobode izražavanja, praksa je medija koji koncept slobode izražavanja ne vezuju uz koncept odgovornosti i, zapravo samo pokušavaju svoje nepoštovanje deontoloških principa novinarstva „opravdati“ neograničenom slobodom govora. Novinar Ozren Kebo kaže da je uvreda na neki način postala stilska figura a iznošenje ličnih podataka, ugrožavanje privatnosti, medijski rat i medijski linč postali su metod rada.“²⁹

Također je dokazano da je još uvijek prisutan izuzetno veliki broj uvreda, huškanje i diskriminacija, a posebno manjih grupa i to se zapravo često opravdava slobodom izražavanja.

„Mnogi bosanskohercegovački mediji javni interes zamjenjuju partikularnim interesima svojih vlasnika i s njima povezanih elita, vjerodostojnost zasnivaju na povjerljivim, a ne provjerljivim informacijama.“³⁰

Dakle, s jedne strane govorimo o slobodi izražavanja medija, gdje mediji u Bosni i Hercegovini iskorištavaju ovu slobodu na negativan način (pišu sve i svašta) tj. daju sebi za pravo da izvještavaju onako kako njima odgovara odnosno ponašaju se onako kako je gore navedeno.

„S druge strane, kada govorimo o slobodi izražavanja, postoji i svjesno pristajanje nekih medija i nekih novinara na neizvještavanje o određenim pitanjima, temama, akterima i događajima, što gotovo graniči sa autocenzurom.“³¹

Uzroke koji dovode do ovakvih pojava možemo nazvati kao načinima kupovanja šutnje koji znatno ugrožavaju slobodu izražavanja i smanjuju kvantitet i kvalitet informacija koje su građanima u Bosni i Hercegovini na raspolaganju.

„Na kraju možemo reći da je bosanskohercegovački medijski prostor zapravo refleksija stanja u ostalim segmentima bh.društva, te zbog toga ne čudi da je opterećen brojnim poteškoćama kada je sloboda izražavanja u pitanju.“³²

---

²⁹ Lejla Turčilo (2017): (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo; str. 31

³⁰ Lejla Turčilo (2017): (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo; str. 31

³¹ Lejla Turčilo (2017): (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo; str. 32

³² Lejla Turčilo (2017): (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo; str. 32

U budućnosti treba poraditi na razvijanju snažnije kritičke svijesti medijske publike, osnaživanje zajednice profesionalnih novinara, treba poraditi na stvaranju snažnije povezanosti medija i civilnog sektora itd.

Nakon slobode izražavanja, nešto više ćemo govoriti i o medijskoj odgovornosti i izvještavanju o različitostima u Bosni i Hercegovini.

6.7.3 Medijska odgovornost i izvještavanje o različitostima u Bosni i Hercegovini

Izvještavanja o različitostima nisu samo obaveza javnih servisa, nego i privatnih medija.

*„U Bosni i Hercegovini postoji izuzetno veliki broj medija, ali pogrešno bi bilo tvrditi da pluralizam medija garantuje i raznovarsnost informacija i veću zastupljenost manjinskih grupa u medijskom prostoru i javnom diskursu u Bosni i Hercegovini. Glavni problem, kad je riječ o izvještavanju o različitostima u Bosni i Hercegovini, odnosi se, dakle, na to koliko se (ne)izvještava o različitostima, a tek potom se može govoriti o tome kako se izvještava o različitostima.”*³³

Možemo reći da ne postoji veliki broj istraživanja o kvanitetu i kvalitetu medijskog izvještavanja o manjinskim skupina u BiH.

*„Individualni naponi novinara koji imaju etički kod i senzibilitet nisu često podržani od strane medija, a posebno onih, čiji vlasnici ne vide ekonomsku opravdanost i isplativost takvih priča, niti izvještavanje o različitosti smatraju svojom obavezom.”*³⁴

Novinari odnosno mediji bi trebali izbjegavati predrasude, senzacionalizam, podsticanje različitosti jer su to zapravo njihovi zadaci, to je njihova društvena odgovornost. Također njihov zadatak je da ne generaliziraju, ne pretpostavljaju nego da pitaju i razgovaraju.

*„Pripadnici manjinskih skupina su ljudi koji žive oko nas i s nama i svako odgovorno i demokratsko društvo treba kontinuirano da radi na poboljšanju njihovog imidža i statusa. Novinari – profesionalci i njihove odgovorne i senzitivne priče tome mogu i moraju doprinosti.”*³⁵

---

³³ Lejla Turčilo (2017): (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo; str. 73

³⁴ Lejla Turčilo (2017): (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo; str. 74

³⁵ Lejla Turčilo (2017): (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo; str. 75

6.7.4 Problemi sportskih novinara u BiH

Postoji više problema s kojima se susreću sportski novinari u Bosni i Hercegovini. Jedni od problema su egzistencijalni problemi. Materijalne stvari predstavljaju veliki problem novinarima. Kao prvo, velika je stopa nezaposlenosti i novinari sa svojim zvanjem teško mogu naći stalan posao. Veliki broj ljudi u Bosni i Hercegovini ima zvanje komunikologa pa samim time novinara u ovoj državi ima i previše. A kao drugo, kada uspiju da nađu posao, njihove plate su mizerne, nisu isplaćene na vrijeme, nisu redovne.

„Na biroima za zapošljavanje u BiH trenutno zaposlenje u struci traži i čeka najmanje 1.168 medijskih radnika, od čega 1.128 novinara i komunikologa, i još 40 kandidata za posao u srodnim medijskim oblastima kao što su menadžeri sa odnose s javnošću i medije, savjetnici za odnose s javnošću i menadžeri poslovnih komunikacija, pokazalo je istraživanje Mediacentra Sarajevo.”³⁶

Upravo zbog nemogućnosti pronalaska posla u svojoj struci mnogi mladi novinari traže posao u struci za koju se nisu ni školovali.

Zatim nakon egzistencijalnih problema, novinari su suočeni i sa statusnim problemima. Sportski novinari su izloženi prijetnjama, pritiscima i opstrukcijama u obavljanju svoga posla. Dakle, suočeni su sa raznim prijetnjama, sa time šta trebaju da objave a šta ne trebaju, da li smiju određeni članak napisati ili ne i brojne druge stvari. Zatim, pod konstantnim su pritiscima od strane urednika, direktora, uvijek su pod pritiskom da određenu vijest moraju objaviti prije ostalih konkurenata, da vijesti moraju biti aktuelne, moraju raditi prekovremeno, nemaju čak ni potrebnu opremu za kvalitetan rad itd. Moraju pisati naslove na taj način da privuku veliki broj ljudi, veliki broj klikova, lajkova i dijeljenja. Također sportski novinari često moraju da zatvaraju oči pred neki velikim problemom i nekom bitnom temom zato što im je tako naređeno od nadležnih, a posljedica toga je ta da ne izvršavaju svoju primarnu dužnost a to je izvještavanje odnosno informiranje javnosti.

Sportsko novinarstvo u ovoj državi je bilo mnogo značajnije, kvalitetnije i bolje prije nego što je to danas slučaj. Sportski novinari se nisu suočavali s ovolikim brojem problema kao što je to danas. Jedan od primjera kako je to nekad bilo a kako danas iznio je poznati sportski novinar i komentator Sabahudin Topalbećirević koji je rekao kako je prije bilo puno lakše doći do izjava poznatih

---

³⁶ Izvor: <https://www.6yka.com/novosti/bih-na-birou-vise-od-hiljadu-diplomiranih-novinaru>

sportista nego što je to danas, jer danas veliki broj sportista ima svog PR-a i preko njega se tek može doći do sportiste s kojim želite jedan razgovor, intervju. Zatim on kaže da su razgovori prije sa sportistima bili puno duži, konkretniji i opušteniji. Danas, oni samo obavljaju standardnu proceduru, kažu par rečenica i završavaju razgovor sa sportskim novinarom koji je uložio krajnje napore kako bi došao do njih.

Također, sportski novinari su ti koji nemaju dobar odnos sa igračima reprezentacije i selektorom. Jednostavno igrači ne vole sportske novinare zbog članaka u kojima pišu istinu koja ne odgovara igračima ili selektoru. Primjer, mladi novinar Al – Jazzere, Emir Delić je zajedno sa fudbalerima reprezentacije Bosne i Hercegovine trebao odsjesti u hotelu gdje su oni smješteni. Međutim na recepciji hotela su mu rekli kako on zajedno sa svojim kamermanom ne može biti u tom hotelu u Rigi gdje je fudbalska reprezentacija trebala odigrati utakmicu protiv Latvije. Razlog toga je to što su određeni fudbaleri reprezentacije zahtjevali da novinar i njegov kamerman nemaju pristup tom hotelu gdje su oni smješteni da kojim slučajem novinar ne bi obavijestio javnost kakva atmosfera vlada u reprezentaciji odnosno da ne bi napisao neke istinite i tačne stvari koje igračima ne odgovaraju.

Na kraju možemo zaključiti da sportski novinari u Bosni i Hercegovini upravo zbog ovakvih stvari i zbog ovakvih problema ne mogu raditi svoj posao na kvalitetan način, na način koji je u skladu sa novinarskim normama. Ljudi u takvom ambijentu najmanje rade svoj posao a upravo tome su doprinijeli ovakvi problemi s kojima se oni suočavaju.

6.8 Korupcija u sportskom novinarstvu

Prije svega potrebno je definisati pojam korupcije i reći da korupcija predstavlja zloupotrebu ovlašćenja, funkcije ili položaja da bi se stekla materijalna (u vidu novca i poklona) ili nematerijalna korist (činjenje usluga). Korupcija može postojati u javnom i privatnom sektoru. Korupcija je problem koji je zastupljen u novinarstvu u Bosni i Hercegovini. Za ovu temu je bitno da se definiše uloga korupcije u sportskom novinarstvu.

Korupcija je dio negativne prakse u sportskom novinarstvu gdje se promovira sve i svašta, bez pravog razloga te se bez imalo ustručavanja stavljaju na stranu klubova i pojedinaca. Sve to proizvodi negativnosti i dovodi do krize u sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini.

Često se postavlja pitanje na koje se načine korupcija emituje u sportskom novinarstvu. Najčešći oblici korupcije su podmićivanje odnosno obećanje, ponuda ili davanje bilo koje beneficije koja neprimjereno utiče na ishod odluka sportskog novinara. To je zapravo davanje mita sportskom novinaru. Mito se može ogledati u davanju novca, poklona i u drugim oblicima. Npr. sportski novinar prima mito kako bi objavio određeni članak, tekst ili sliku koji idu u prilog onome koji je dao mito odnosno koji je podmitio novinara. To može biti članak u kojem se favorizuje određeni sportista, klub, neki pojedinac iz rukovodstva kluba, neka mlada nada koja tek dolazi na sportsku scenu itd. Ovaj oblik korupcije je uveliko rasprostranjen u sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini.

Kao poseban oblik korupcije možemo navesti i pronevjeru. Pronevjera je krađa sredstava uglavnom materijalnih od strane sportskog novinara kojem su povjerene vlasti i kontrola nad tim sredstvima. Međutim ono što treba istaći jeste da u sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini ovakav oblik korupcije još uvijek nije poznat javnosti.

Zatim, sukob interesa je također određeni oblik korupcije. Sukob interesa sve je raširenija pojava u sportskom novinarstvu. Naime, pojedini sportski novinari u isto vrijeme obavljaju i ulogu djelatnika u odnosima s javnošću. Time su narušena osnovna etička pravila novinarske struke koja strogo brani takav način djelovanja. Stoga, novinar bi trebao odlučiti koju će djelatnost obavljati, a koju zamrznuti jer je nemoguće biti istovremeno i sportski novinar, komentator koji će nastojati da zastupa javni interes i biti također u PR-u odnosno glasnogovornik određenog sportiste i na taj način zastupati privatne interese. Tu je očigledan sukob interesa. Kao primjer možemo navesti to da privatni glasnogovornik fudbalera reprezentacije Bosne i Hercegovine Edina Džeke je i novinar u jednom sportkom listu. To je nedopustivo i vjerovatno je moguće samo u Bosni i Hercegovini. Taj novinar automatski ne može izvještavati na profesionalan, nepristrasan način, u skladu sa novinarskim normama. Umjesto da Edina Džeku pred novinare izvede i zastupa glasnogovornica saveza Slavica Pecikoza, njega zastupa njegov privatni glasnogovornik.

Kao još jedan oblik korupcije možemo navesti i pristrasnost.

*„U sportskim medijima novinari često pokazuju naklonost prema određenom klubu ili sportašu. Iako novinarska i etička pravila novinaru nameću obavezu nepristranosti i profesionalne distance prema temi koju komentira, pojedini novinari ne poštuju ta pravila.“*³⁷

Dakle, pristrasnost bi označavala to kada sportski novinar u superlativu piše o određenom sportisti, kada hvali njegove sposobnosti i kada ga predstavlja kao nešto što on uopšte i nije. Njegove sposobnosti preuveličava i prikazuje ih puno većima nego što one zapravo i jesu.

*„Usprkos tome, zanimljiva je pojava da se pri prijenosu međunarodnih sportskih utakmica od novinara ne očekuje isti stupanj nepristranosti. Iako takva pristranost teoretičarima medija nije prihvatljiva, ona je obilježje sportskog novinarstva u cijelom svijetu.“*³⁸

Štaviše, publika u sportskim događanjima u kojima sudjeluje nacionalna reprezentacija očekuje pristranost i naklonost sportskog novinara prema klubu ili reprezentaciji. Dakako, uz iskazanu dozu poštovanja prema suparnicima. Na kraju možemo reći da se pristrasnost kao vid korupcije razlikuje od podmićivanja na način da sportski novinar ne dobija mito kako bi favorizovao nekoga, nego on iz ljubavi ili na osnovu emocionalne povezanosti favorizuje ili izvještava na neobjektivan način o nekom klubu ili sportisti.

6.9 Utjecaj sportskih novinara na kreiranje javnog mnijenja

Prije svega trebamo definirati pojam javno mnijenje. Javno mnijenje predstavlja skup mišljenja o nekoj općenito važnoj temi unutar određene društvene zajednice, koja se izražavaju u rasponu od glasina preko odgovora na anketna pitanja do stajališta koja proizlaze iz javnih rasprava.

Sportski novinari imaju veoma važnu ulogu i igraju veoma bitnu kariku kad je u pitanje kreiranje javnog mnijenja. Oni doprinose dobrim ili lošim situacijama. Kada novinari i mediji danima pričaju da nešto valja ili ne valja, mnogi gledaoci i slušaoci će povjerovati u tu informaciju.

Npr. Kada novinar piše o tome kako fudbaler reprezentacije Bosne i Hercegovine Miralem Pjanić se dovoljno ne zalaže na terenu, na osnovu toga se kod mnogih ljudi stvara mišljenje kako Miralem

---

³⁷ Izvor: <https://repozitorij.unizg.hr/islandora/object/hrstud:1276/preview>

³⁸ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 33

Pjanić nije dovoljno posvećen reprezentaciji. Dakle na taj način se stvara javno mnijenje odnosno stvara se mišljenje kod određene grupe ljudi.

Novinari imaju bitnu ulogu u informiranju javnosti na pravi način, međutim oni to ne rade. Na osnovu svog subjektivnog stava, pristrasnosti pišu mišljenje o nekome ili nečemu i na taj način izvršavaju utjecaj na kreiranje javnog mnijenja.

Npr. mnogi sportski novinari su imali utjecaj na javnost u vezi s tim da je jedan od najboljih fudbalera na svijetu Lionel Messi naklonjen jevrejima i da ne mari za rat između Izraela i Palestine. Mediji su na taj način stvorili javno mnijenje koje ima negativno mišljenje o Messiju i o njegovim aktivnostima van terena. Postavljali su mnogo fotografija Messija iz Jerusalima, sa Zida plača itd. Međutim, istina je ta da Lionel Messi je veliki humanitarac, da je on pomagao djeci Palestine, slao novčanu podršku tamošnjem narodu itd. I upravo se vraćamo na početak ove teme kada je napisano da novinari kada pričaju o tome da nešto ne valja i da nešto nije uredu, mnogi gledaoci će to povjerovati, odnosno povjerovaće u informacije koje su im plasirane od strane novinara a u ovome slučaju od strane sportskih novinara.

7. ETIKA NOVINARSTVA

U ovom poglavlju ćemo govoriti o glavnim normama odnosno načelima etike novinarstva. Na početku, trebamo definisati pojam etika novinarstva. Ovaj pojam ćemo definisati na osnovu toga što ćemo objasniti značenje pojmova etika i novinarstvo. Etika je pojam koji označava na neki način filozofiju morala, filozofsku disciplinu koja istražuje motive, normu i svrhu moralnog djelovanja. Dakle, etika uvijek ima namjeru ili naboj da se djeluje moralno, ispravno i poslovno korektno. Novinarstvo bi mogli definisati kao profesiju koja se razvijala od davnina pa sve do danas, koja se nadograđivala uz pomoć tehnologije ali da suštinski predstavlja izražavanje istine, činjenica, objektivnih informacija na tačan i precizan način bez ikakvih ograničenja i pritisaka. Na osnovu toga što smo objasnili pojmove etika i novinarstvo možemo definisati pojam etika novinarstva. Prema tome možemo reći da „*etika u novinarstvu podrazumijeva moralno, ispravno i poslovno korektno postupanje i odlučivanje novinara, urednika i nakladnika u obavljanju zadaće*

*javnog izvještavanja. Riječ je, dakle, o obavljanju zadatka u kojem isključiva orijentacija na ekonomsko-racionalne motive nije dovoljna ni održiva.”*³⁹

Etika konkretno u sportskom novinarstvu se zasniva na određenim normama, pravilima kojih bi se novinari trebali pridržavati. Na samim svojim počecima novinarstvo se suočilo s brojnim etičkim dvojbama, a zajedno s njim i sportsko novinarstvo. Etički kodeksi odnosno norme kojih bi se novinari trebali pridržavati u svom izvještavanju su: nezavisnost, tačnost, uravnoteženost, nepristrasnost, istinitost, izbjegavanje stvaranja plagijata, govora mržnje itd.

*„Kada govorimo o **nezavisnosti** sportskih novinara prvenstveno mislimo na njihovu nezavisnost u odnosu na čelnike saveza, klubova, menadžere, trenere, sportaše/sportašice PR-ovce jer nabrojani nerijetko vrše pritiske na sportske novinare i redakcije kako bi u medijima bili prikazani u što boljem svijetlu.”*⁴⁰

Menadžeri određenog sportiste često vrše pritisak na sportske novinare da pišu sve najbolje o tom sportisti kako bi taj sportista uživao ugled od strane javnosti i kako bi imao što bolju cijenu na tržištu. Poznat je pritisak od strane klubova i saveza na sportske novinare i njihova mogućnost da pogoduju sportskim novinarima tako što im plaćaju smještaje, avionske karte prilikom gostovanja i to sportske novinare onemogućava da na korektan i pošten način iznose vijesti javnosti u reprezentaciji, atmosferi u njoj itd. A jedan jednostavan primjer koji se tiče ove situacije jeste reprezentacija Bosne i Hercegovine u fudbalu. Naime, reprezentacija je igrala gostujuću utakmicu i novinari kojima je bio plaćen smještaj i putovanje primjetili su da je atmosfera u reprezentaciji veoma loša i htjeli su da upute javnost o situaciju unutar reprezentacije. Međutim, upozoreni su od čelnika saveza da oni nemaju pravo to da rade odnosno da ne smiju jer su oni odsjeli u hotelu i doputovali na gostovanje sve o trošku saveza i zapriječeno im je da će biti odstranjeni i da će se morati vratiti kući na osnovu ličnog budžeta kojim raspolažu.

Kada je u pitanju **tačnost** u izvještavanju sportskih novinara treba istaći da vijest mora biti ispravno napisana, npr. pisanje imena i prezimena, funkcija ili brojki. Informacije i podaci trebaju se provjeriti prije objave. Netačnost može pojedince dovesti u neugodnu situaciju.

---

³⁹ Izvor: http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/6453/1/Diplomski_-_MIA_KLARIC.PDF

⁴⁰ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 32

„Dakle, vijest sa sportskih događaja mora biti tačna, bilo da je riječ o transferu, rezultatu, vremenu odigravanja sportskog susreta, podatku ko je postigao pogodak ili najbanalnijim podacima kao što su iz kojega grada ili države je sportista/sportistkinja“. „Teoretičari medija navode tačnost kao najvažniji kriterij za vijest.“⁴¹

Npr. primjer jedne netačne informacije odnosno informacije koja nije bila ni provjerena jeste da je prilikom sage o prelasku Luke Modrića u Real Madrid španska Marca napravila grešku zbog koje se morala izvinuti svojim mnogobrojnim čitateljima. Ukratko, oni su objavili da je Luka Modrić stigao u Madrid i da je transfer završen, a sve na osnovu jedne fotografije snimljene u Zagrebu koju je poslao jedan čitalj. Ovaj primjer na neki način može pokazati kako mediji gube značaj kod korisnika i kako se sve manje oslanjaju na vjerodostojne informacije a to bi zapravo i trebao biti njihov glavni zadatak.

Ovakve pogreške su karakteristične za sportsko novinarstvu u Bosni i Hercegovini a primjer za tačnost odnosno netačnost informacija je naveden na početku rada. U pitanju je bila sportska redakcija Sportsport.ba i njihove neprovjerene i lažne informacije o transferima u fudbalskom klubu Željezničar.

Kada je riječ o **uravnoteženosti** u izvještavanju sportskih novinara, novinar treba prikazati sve strane koje su uključene u događaj. Informacije se trebaju provjeravati iz više izvora, a ne samo iz jednoga. Novinar je obvezan svim stranama uključenim u događaj pružiti mogućnost reći što se dogodilo i zašto se to dogodilo.

Kada se desi sukob između dva igrača u klubu ili trenera i igrača, mediji odnosno sportski novinari ne smiju osuđivati nikoga niti se naklanjati ka jednoj strani nego trebaju da objema stranama pruže mogućnost da se izjasne u vezi sa sukobom koji je prethodio. Najbolji primjer ovoga o čemu govorimo jeste sukob košarkaša reprezentacije Bosne i Hercegovine Mirze Teletovića i Džanana Muse na utakmici protiv Rusije. Taj sukob je krenuo prvo verbalno a onda je Teletović uhvatio za vrat Musu i odgurnuo ga, veći fizički sukob spriječio je Jusuf Nurkić. Brojni mediji su prenosili izjave Teletovića i Muse, tražili su da obojica izjasne u vezi sukoba ali isto tako nekolicina sportskih novinara dala je sebi zapravo da pišu tekstove u kojima podržavaju Teletovića kao kapitena reprezentacija a nipodaštavaju mladu nadu Džanana Musu ili obrnuto. Ipak, javnost je ta

---

⁴¹ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 32

koja ima pravo da stane na stranu jednog ili drugog a sportski novinar nema to pravo, njegov zadatak kao novinara je jasan, a to je da se pridržava etičkih načela novinarstva.

Kada govorimo o **nepristrasnosti** novinara trebamo naglasiti da novinar se u izvještavanju ne smije svrstavati ni na jednu stranu. Kada je riječ o događaju, novinar ga treba predstaviti onako kako se on i dogodio, a ne da iznosi svoja osobna shvaćanja. U izvještaju je potrebno prikazati sve strane koje su važne za događaj. Također sportski novinar ne smije prikazivati informacije koje daju prednost određenom klubu, sportašu, treneru itd.

„Sportski novinar ne može zanemariti osobnu životnu priču, svoje podrijetlo, sredinu u kojoj se kreće, kulturu i uvjerenja. Privatno i oni navijaju manje ili više za određeni klub, sportaša/sportašicu i reprezentaciju. No sve to treba ostati u sferi privatnoga i ne bi smjelo biti mjerilo u novinarskoj profesiji.“⁴²

Dale Jacques je pisao o novinarskoj pristrasnosti koja potječe od predrasuda. On kaže kako je pristrasnost tendencija da se stvari interpretiraju i da se o njima izvješćuje na određeni način koji ide u prilog stajalištu koje novinar prihvaća ili ne ide u prilog stajalištu koje novinar ne prihvaća.

Dakle, biti nepristrasan u izvještavanju znači da sportski novinar postupa po glavni etičkim načelima sportskog novinarstva. U prenosu utakmice sportski komentatori ne smiju favorizovati određeni tim, odnosno ne smiju to raditi na način da gledaoci shvate da on navija za jedan od ta dva tima ili da favorizuje jednog igrača i da priča o njemu sve najbolje. Iznimka, kada je riječ o pristrasnosti jeste izvještavanje o reprezentaciji zemlje iz kojeg taj sportski novinar dolazi, klubovima ili sportašima iz te zemlje. Sportski novinari ne kriju naklonost kada je riječ o međunarodnim sportskim susretima za reprezentaciju, klubove ili sportaše koji se natječu. Gledaocima odnosno recipijentima bi bilo nezamislivo da komentator na BHT-u ne pokaže pristrasnost na utakmici između Bosne i Hercegovine i Grčke u okviru kvalifikacija za Svjetsko prvenstvo u Rusiji ili da ne pokaže pristrasnost prema bh.klubovima koji se natječu u Evropi ili sportistima koji nastupaju na Olimpijskim igrama. Naravno, i u tom slučaju treba biti fer i korektan i pokazati respekt i poštovanje prema protivniku. S druge strane, isti komentator mora biti potpuno

---

⁴² Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 33

nepriistrasan kada je i pitanju domaće fudbalsko prvenstvo, npr. u utakmici između vječitih rivala Sarajeva i Željezničara.

Da bi za novinara rekli da se pridržava glavni etičkih načela novinarstva, on treba da izbjegava stvaranje **plagijata**, dakle, da izbjegava krađu odnosno stvaranje tuđeg autorstva.

„Među sportskim novinarima ima plagijatora. I dok u znanosti postoje jasna pravila kako citirati, u novinarstvu postoji znatno slobodniji odnos prema citatima. Roy Peter Clark, koordinator programa za medijsku etiku u Institutu Poynter na Floridi, prikazao je plagijat i kao početničku drogu. On je rekao da onaj koji se jednom ukrasi tuđim perom, za njega nestaju prepreke da izmisli cijelu priču.“⁴³

O tome kako se sportski novinar ne smije služiti **govorom mržnje** govorili smo u radu već ali ipak ćemo se još jednom podsjetiti i reći kako se sportski novinari ne bi smjeli služiti govorom mržnje na rasnoj, nacionalnoj, vjerskoj, spolnoj, regionalnoj ili bilo kojoj drugoj osnovi. Govor mržnje nije sloboda govora. To je kazneno djelo i kao takvo podliježe kaznenoj odgovornosti. Brojni sportski novinari su početkom 90-ih na prostoru bivše Jugoslavije podlegli širenju nacionalne netrpeljivosti a to je nastavljeno sve do danas pa je s toga govor mržnje itekako rasprostranjen u sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini.

8. KOMPETENCIJE, ZNANJA I VJEŠTINE SPORTSKIH NOVINARA

Često se postavlja pitanje kako postati sportski novinar? Kakva znanja treba imati budući sportski novinar? Kako bi na što profesionalniji način obavljali svoj posao, sportski novinari trebaju imati određene kompetencije, znanja i vještine a možemo slobodno reći da sportskim novinarima u Bosni i Hercegovini upravo fale ovakva znanja i vještine.

Prema Miroslavu Vasilju najvažniju su:

1. Poznavanje sporta
2. Razumijevanje potreba recipijenata
3. Poznavanje retoričkih pravila

---

⁴³ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 35

4. Poznavanje specijalnih vještina
5. Tehnike pisanja i dobro poznavanje medija
6. Opća naobrazba
7. Razvijanje osobnosti i vlastitog stila rada
8. Korištenje statistikom
9. Pridržavanje zadanih rokova

8.1 Poznavanje sporta

„Riječ je o informacijskoj kompetenciji sportskog novinara. Sportski novinar treba dobro poznavati sport, čak je poželjno da se ranije amaterski ili profesionalno bavio sportom. Osim toga, treba detaljno znati i sportsku disciplinu za koju se specijalizirao. Treba znati sve od teorijskog pristupa, povijesti, rezultata, te svega o sportašima, trenerima, klubovima, sistemu natjecanja i slično. Upravo činjenice, znanje o sportu kao i o novinarstvu, daju sportskim novinarima legitimitet da i kritički govore o pojavama u sportu.“⁴⁴

Sportski novinar treba biti obrazovan, informisan, pismen, zanimljiv i mora posjedovati ogromno znanje pogotovo o sportu za koji se specijalizirao. Pored brojnih loših primjera koji su vezani za sportsko novinarstvo i za neznanje sportskih novinara u Bosni i Hercegovini, njihovu nekompetenciju, navest ćemo primjer košarkaškog komentatora ili novinara koji dolazi iz Bosne i Hercegovine a radi na Areni sport, to je Edin Avdić. Čovjek koji je završio Fakultet političkih nauka u Sarajevu, svoj život i sve svoje znanje podredio je košarci. Prenosio je veliki broj utakmica, napisao veliki broj kolumni, učestvovao u velikom broju intervjuja i na osnovu toga je i pokazao kakvu količinu znanja posjeduje, ali ne samo znanja nego i obrazovanosti, zanimljivosti itd. On je najbolji primjer sportskog novinara koji posjeduje informacijsku kompetenciju.

„Kao i u svakoj profesiji, i među sportskim novinarima postoje profesionalci i oni koji to nisu. Sportske novinare koji krše etičke kodekse profesije kao i one s nedovoljnim kompetencijama, znanjima i vještinama, struka bi sama trebala upozoriti te pokušati ispraviti nedostatke.“⁴⁵

---

⁴⁴ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 24

⁴⁵ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 25

Nažalost, u Bosni i Hercegovini postoji veliki broj novinara koji krše etičke norme novinarstva. Veoma su pristrasni, zadiru u privatnost sportaša, tekstovi im obiluju senzacionalizmom, naslovi su bombastični s namjerom da privuku veliki broj čitatelja, klikova, lajkova, djeljenja itd. Tekstovi kod mnogih novinara nisu zasnovani na provjerenim informacijama i zbog lošeg stanja u državi mnogi tekstovi obiluju govorom mržnje.

8.2 Razumijevanje potreba recipijenata

Kao što sam podnaslov kaže, sportski novinar bi trebao znati potrebe čitatelja, slušatelja ili gledatelja te općenito društva kojem se obraća medij u kojem djeluje.

*„Sportski bi novinar trebao osjećati bilo javnosti, a pritom joj ne podilaziti. Njegov će rad u tisku biti ocijenjen već na kiosku, na televiziji prebacivanjem na neki drugi kanal, a na Internetu klikom miša na neki drugi sportski portal.“*⁴⁶

Dakle, sportski novinar mora da zadrži pažnju recipijenata, ali mnogi to rade na pogrešan način i žele da privuku recipijente na osnovu bombastičnih naslova, naslova koji nisu povezani sa tekstom, a sve to radi velikog broja klikova. To je naravno karakteristično za Internet. Možemo reći da se stvara nova konstruirana stvarnost.

*“U toj novoj konstruiranoj stvarnosti vlasnike korporacija i vlasnike medija ne zanima građanin već izvor profita. Građanin je sada komercijalna kategorija, a javnost je tržišni proctor za oglašavanje i konzumaciju proizvedenih roba.”*⁴⁷

Dakle, želim da kažem da vlasnike sportskih portala zanima isključivo ono što će im donijeti profit. Sam sadržaj sportskih tekstova koji se objavljuju na portalu nije bitan kao što nisu ni bitne potrebe recipijenata. Nažalost, danas je sve više ovakvih primjera.

---

⁴⁶ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 25

⁴⁷ Fahira Fejzić Čengić (2016): Nelagode s medijima, Dobra knjiga – Sarajevo; str. 18

*„Pišući tekst, sportski bi novinar trebao imati saznanja o tomu za što se javnost zanima u danom trenutku te na osnovi toga pisati i istraživati određene teme. Autor /govornik bi trebao pokušati zamisliti svijet svojih čitatelja, slušatelja i gledatelja.“*⁴⁸

Sportski novinar bi se prije svega trebao upoznati sa potrebama svojih recipijenata, zatim bi morao napisati tekstove koje će oni razumjeti, trebao bi naći način kako da podstakne čitatelja i da ga još više zainteresira, njegov tekst mora biti zanimljiv i aktuelan.

Kada govorimo o poznavanju potrebe recipijenata kao primjer možemo navesti to da neko koga zanima fudbal i ko prati fudbal svaki dan, on na nekom sportskom portalu očekuje sportske vijesti. On ima potrebu za informacijom gdje bi Edin Džeko mogao nastaviti svoju karijeru, koji ga to klub traži, koliki mu ugovor nude. Informacija gdje je Edin Džeko ljetovao, gdje je stan kupio sigurno nije u skladu sa njegovim potrebama. Zbog toga recipijent i prestaje da prati taj portal i okreće se ka drugim sportskim portalima koji će udovoljiti njegovim zahtjevima.

8.3 Poznavanje retoričkih pravila

Možemo reći da je retorika povezana s novinarstvom i samim radom novinara.

*„Upravo zato su svi retorički stilovi povezani s novinarstvom: i jednostavan, i srednji, i uzvišen, jer svi se moraju odlikovati jasnoćom iskaza i čistoćom jezika.“*⁴⁹

Upravo zbog takvih stvari novinari moraju biti veoma dobri govornici koji moraju znati šta smiju a šta ne smiju da kažu.

*„Pogreška na televiziji u programu uživo je nepovratna. Gledatelji ih ne zaboravljaju lako, poglavito mnogobrojni sportski fanovi koji su tzv. hodajuće enciklopedije sportskih rezultata.“*⁵⁰

Ljubitelji sporta uvijek s posebnom pažnjom prate šta će govoriti recimo komentatori na fudbalskim utakmicama, kako će izgovoriti ime i prezime fudbalera, za koju državu nastupa, kakvi su bili prethodni rezultati ta dva tima koja se sastaju i brojne druge informacije koje gledatelji žele da čuju upravo onako kako i jeste, ne praštajući lapsuse. Može se reći da sportski novinari često

---

⁴⁸ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 25

⁴⁹ Velimir Laznibat (2002): Retorika, Centar za studije novinarstva Sveučilišta u Mostaru; str. 173

⁵⁰ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 26

obavljaju dva posla istovremeno jer retorička kompetencija je bitna u emisijama uživo, u izravnim prijenosima sportskih događaja ali i u raportima.

Može se desiti da na drugom kanalu određene TV kuće traje direktan prijenos nekog sportskog događaja, a da se novinar istovremeno javlja u informativne emisije na prvom kanalu te iste TV kuće. Razlog tome je što novinar nema vremena da takve izvještaje napravi već na licu mjesta ih stvara na osnovu statističkih podataka kojima raspolaže.

8.4 Poznavanje specijalnih vještina

„U poznavanje specijalnih vještina ubraja se poznavanje novih medija, rukovanje tehnikom koja je za taj medij specifična, upravljanje automobilom te poznavanje stranih jezika.“⁵¹

Izuzetno je bitno da poznaju engleski jezik jer mnogo putuju sportski novinari i engleski im je bitan za njihov profesionalni rad. Bitan zbog sporazumijevanja, intervjuisanja, za pisanje članaka, raznih tekstova koji su vezani za neki klub, sportaša/sportašicu itd. Naravno da pored engleskog jezika korisno bi bilo da se poznaju i neki drugi strani jezici kao što su njemački, francuski, španski, italijanski. Sportski novinari u Bosni i Hercegovini nisu baš prepoznatljivi po tome što poznaju strane jezike prije svega mislim na engleski jezik. Razlog tome jeste niska stopa obrazovanosti i nezainteresovanost. Postoje brojni snimci na Internetu u kojima bosanskohercegovački novinari intervjuišu neku od sportskih zvijezda upravo na engleskom jeziku. Na osnovu takvih snimaka možemo konstatovati da je poznavanje stranih jezika kod sportskih novinara u Bosni i Hercegovini daleko od vrhunskog.

„Iako nove tehnologije prodiru i u sportsko novinarstvo, što znači da i sportski novinari trebaju poznavati njihovo funkcioniranje, Jura Ozmec piše kako je bez obzira na galopirajući razvoj tehnologije najbitnije kako će sportski novinari pratiti sport i sportaše.“⁵²

To bi trebalo da znači da sportski novinari bez obzira na razvoj tehnologije moraju da imaju svoj jasan stav i moraju da iznose konkretne stvari u vezi sporta. Sportski novinari su ti koji prenose

---

⁵¹ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 26

⁵² Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 26

svoja saznanja i informacije ka recipijentima. Dakle, stvara se na neki način veza između sporta, sportskih novinara i konzumenata.

8.5 Tehnike pisanja i poznavanje medija

*„Budući da uz opće znanje svaki novinar mora imati i specifično medijsko znanje, nužno je da novinari dobro savladaju temeljne zakonitosti medija kojima se služe, u protivnom novinar može i unatoč solidnom znanju doživjeti neuspjeh u svojoj djelatnosti. Vrste medija (štampa, radio, tv, novi mediji) također će utjecati na procjenu novinarske kvalitete.“*⁵³

Dakle, novinari bi trebali posjedovati vještine za rad na brojnim medijima. Vrhunski novinar u dnevnom listu može postati loš novinar npr. na radiju ili televiziji jer ne vlada vještinom i kulturom govora koji su najbitniji za rad u tim medijima. Može napisati odličan tekst koji će na radiju ili televiziji izgubiti svoju vrijednost jer on taj pisani uredak odnosno pismo ne zna pretvoriti u govor jer je veoma loš govornik i na osnovu toga za njega mnogi mogu konstatovati da je loš novinar.

*„To znači da se postavljaju različiti kriteriji pri vrijednovanju novinarskog rada u tisku i na radiju, a to izravno utječe na procjenu novinarske kvalitete.“*⁵⁴

Sportski novinar neće jednakim stilom pisati za neki sportski tabloid i za sportske stranice informativno- političkog dnevnika. Izvještavati sa sportskog događaja za televiziju i štampu dva su posve različita iskustva. Trebaju poznavati i specifične tehnologije pisanja za različite medije. Svaki novinar treba znati šta je najbitnije, odnosno koje su najbitnije vještine koje on treba savladati za rad na mediju u kojem je zapošljen. Pa tako možemo reći da novinar koji radi na radiju treba ovladati vještinama specifičnog govorenja pred mikrofonom, mora se pridržavati retoričkih pravila, mora dobro obavljati montažu itd. Na televiziji treba poznavati neka pravila ponašanja pred kamerom, treba biti dobar govornik, imati razvijen vokabular itd.

---

⁵³ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 27

⁵⁴ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 27

„Sportski novinar koji se ravna prema formuli osnivača Le Monda Huberta Beuva – Meryja neće pogriješiti : „Radio najavljuje događaj, televizija ga prikazuje, a tisak objašnjava“, uz dodatak da je osim objašnjavanja specifičnost sportskog novinarstva u tisku i najava događaja. ”“⁵⁵

8.6 Opća naobrazba

Opća naobrazba ili opće znanje iz historije, politike, medicine također je od ključne važnosti za sportske novinare.

„Žarko Susić je savjetovao novu generaciju sportskih novinara kako je velika zablude misliti da je unapređenje znanja samo u uskom sektoru. Ukoliko novinari koji pišu o nogometu prate samo i isključivo nogomet , posebno samo o jednom klubu, zaostaju bez daljnega, jer se mora biti informiran o cjelini onoga o čemu pišu. “⁵⁶

Specijalizacija za određeni sport je veoma dobra stvar jer bazirate sve svoje vještine na praćenje tog jednog sporta. Međutim ta specijalizacija zna biti iznimno opasna ukoliko se sportski novinar bazira isključivo na praćenje jednog kluba. Obično takve novinare nazivamo fah idiotima jer prate isključivo svoju oblast i ne vide dalje od nje.

8.7 Razvijanje osobnosti i vlastitoga stila rada

„Oni koji pišu komentatorske žanrove, imaju autorske emisije te rade izravne prijenose, trebaju razviti svoj osobni stil kako bi bili prepoznatljivi. Potrebno je mnogo rada na sebi da se došlo do toga. No tu je neizbježan i talenat. Bez toga temelja, prema mišljenju jednoga broja pedagoga, silan rad ne može donijeti pretjerano vidljive rezultate, kao što ni sam talenat bez rada ne donosi vrhunске rezultate. Sportski su novinari u tome znatno blizu i sportašima za koje također vrijedi gotovo identično pravilo. Na televiziji sportski novinar posebno mora razvijati osobnost. On mora naučiti kako bez usiljenosti, prirodno, jednostavno prikazati i samoga sebe. Recipijenti vole

---

⁵⁵ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 27

⁵⁶ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 27

novinare sa stavom. Samo najbolji ga dozirano znaju upotrijebiti, a da ga čitatelji, slušatelji ili gledatelji ne dožive kao dociranje.“⁵⁷

Dakle, sportski novinari bi trebali razviti svoj stil i pisanja i prenosa utakmica ako su u ulozi sportskog komentatora, ne bi trebali kopirati od drugih novinara fraze, njihov stil, glas itd. Npr Edin Avdić, sportski komentator koji je zadužen za prenos košarkaških utakmica prepoznatljiv je po svojim frazama kao što su „sa parkinga“, „iz svlačionice“, „ko da izbacuje spejs šatl“ , „ratatatata“ itd, i onda bi stvarno neukusno bilo da neki komentatori rade prijenos neke utakmice koji će počivati na ovim frazama. Pored ovih fraza on je poznat i po veoma energičnom načinu prijenosa utakmica, vrištanju kad ima potrebe za tim i brojnim drugim stvarima. Također, sportski komentator koji uglavnom prenosi fudbal, Marjan Mijajlović poznat je po tome što u prenosu utakmica voli davati nadimke fudbalerima kao što je Vedadu Ibiševiću dao nadimak „plavooki bombarder“, zatim Edinu Džeki „dijamant“ itd. Njegov stil je prepoznatljiv i na osnovu toga što on voli puno da priča o nekom fudbaleru, o njegovom djetinjstvu o tome odakle mu dolaze roditelji, kako se zovu, čime se bave i druge stvari. Ipak, to je njegov stil prijenosa utakmice koji je sam razvijao uz pomoć svog talenta a ostali sportski novinari bi trebali biti svoji i da na osnovu svog talenta, želje i rada razviju svoj stil po kojem će biti prepoznatljivi upravo kao Edin Avdić i Marjan Mijajlović. Da su drugi sportski novinari u Bosni i Hercegovini kao Avdić i Mijajlović, možda bi situacija u sportskom novinarstvu u ovoj državi bila i bolja.

8.8 Korištenje statistikom

Veoma je bitno i poznavanje korištenja statistikom.

„Fred Inglis upozorava da gole brojke govore i malo i mnogo. On kaže da su oni sami po sebi i gluhi i mrtvi. Naravno, brojeve je publici potrebno približiti i smjestiti ih u kontekst. Iz brojeva recipijenti mogu jasno vidjeti što su karakteristike određene reprezentacije, kluba ili sportaša/sportašice. Svaki sport ponaosob ima svoj tzv. statistički jezik.“⁵⁸

---

⁵⁷ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 28

⁵⁸ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 28

U fudbalu sportski novinari mogu vidjeti koliko je igrač postigao golova u toku sezone, koliko je podijelio asistencija, koliko je dobio žutih ili crvenih kartona, koliko je puta bio u ofsajdu, koliko je kilometara pretrčao, koja je najveća brzina koju je dostigao, koliko je kreirao šansi svojim suigračima itd. U košarci sportski novinari prate koliki je postotak šuta za tri poena, za dva poena ili slobodnih bacanja, koliko ima asistencija, koliko ima ukradenih lopti, koliko ima blokada, faulova, koja je ekipa ispunila bonus, kolika je minutaža po utakmici itd. U tenisu novinari mogu vidjeti kakav je međusobni omjer između ta dva tenisera, koji ima bolje rezultate na površini na kojoj trebaju da nastupe, na kojim su se turnirama susreli, koliko ima vinera, koliko ima neiznuđenih grešaka, koliko ima as- servisa, koliko ima duplih servis grešaka, poeni na mreži, poeni s osnovne linije itd.

„Naravno da sportski novinar ne može biti upućen u „jezik statistike“ svakoga sporta, ali sukladno specijalizaciji treba poznavati jezik statistike sporta koji prati. Nije čudno da se na velikom broju studija novinarstva statistika izučava kao obvezni ili izborni predmet. Ovisno o prostoru i zanimljivosti podataka, novinari određuju koje je statističke podatke vrijedno spomenuti.“⁵⁹

Bruce Itule i Douglas Anderson predlažu sportskim novinarima kako se učinkovito mogu koristiti statističkim podacima:

1. Pružite čitateljima informaciju koja koristi razumijevanju natjecanja ili načina na koji se odvijalo.
2. Nastojite ne postati „statističkim ovisnikom“.
3. Pregledajte ekipne i pojedinačne podatke prije natjecanja. Priprema je ključni element pokrivanja svakoga sporta. Razlike u statističkim podacima pomažu da se bolje prikažu pobjeda ili poraz.
4. Pregledajte statističke podatke nakon susreta kako bi ste uočili na koji način se odvijao i koju su trenuci bili ključni. Uobičajno je da se novinar koncentrira na ukupne rezultate pojedinca i ekipe, ali mu vođenje detaljnih tablica može pomoći u sastavljanju slike ključnih trenutaka utakmice.

„Ovi savjeti namijenjeni su novinarima u tiskanim medijima i Internetu, no većina se njih odnosi i na sportske novinare na radiju i televiziji. Spomoć njih prijenosi su u značajnoj mjeri kvalitetniji

---

⁵⁹ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 29

i sadržaniji. Osim toga, na televiziji novinarima pomaže i televizijska grafika koja upotpunjuje izravne prijenose.“⁶⁰

Na osnovu izmišljenog primjera pokazat ćemo uspješno korištenje statistike u praćenju košarkaške utakmice Bosna i Hercegovina – Mađarska na Evropskom košarkaškom prvenstvu u Češkoj 2014. godine. Tekst započinje rezultatom, ali i pozicijom Bosne i Hercegovine koja se porazom oprostila od prvenstva. Na početku teksta navodi se i glavni problem – realizacija:

Bosna i Hercegovina se kolo prije kraja druge faze natjecanja na Eurobasketu oprostila porazom 52-56 od Mađarske, porazom kojim je Mađare gurnula na prvom mjesto u ovoj skupini. U mnoštvu detalja koji su mogli prevagnuti na jednu ili drugu stranu, naša je selekcija imala samo jedan kapitalan problem: realizaciju.

Slijede statistički podaci:

I vanjski šutevi i šutevi iz reketa su u veoma malo slučajeva ulazili, ukupni šut Bosne i Hercegovine je bio mizernih 31 posto. To je itekako mizeran i poražavajući postotak iako su Mađari tokom ovog turnira sve svoje protivnike ostavljali ispod 40 posto šuta. Koliko je ovo bilo loše izdanje Bosne i Hercegovine, najbolje pokazuje to da je recimo, Kikanović iz reketa šutirao 2 od 12, a Gordić je ostao na 1 od 6. Mađarska je najagresivniji suparnik s kojim su se naši susreli i imali su problema i u organizaciji te su teško dolazili do otvorenih šuteva i lakih poena. Bizarni detalji su, recimo, da je prva trica šutirana tek u 8.minuti (pogodak Teletovića), da je nakon toga uslijedilo 8 promašaja, te da je Šutalo ubacio našu prvu tricicu u drugom poluvremenu nakon 15 minuta igre. Uprkos tome, završnica je bila potpuno otvorena. Ključne šuteve su promašili Teletović na 35 sekundi do kraja pri rezultatu 52-54, i Kikanović nakon izgubljene lopte Mađara 11 sekundi do kraja pri istom rezultatu. Nakon toga pravili smo brzi faul ali je Adam Hanga bio siguran oba puta sa linije slobodnih bacanja i povisio je rezultat na 52-56 a to je bio ujedno i rezultat ove utakmice. Možemo diskutovati o tome zašto je Kikanović uopšte došao u situaciju da šuta odlučujuću loptu nakon prethodnih 6 promašaja i očajnog šuta iz igre 2 od 12, dok je Stipanović, koji je imao više nego solidnu napadačku seriju početkom četvrte četvrtine, boravio na klupi.

U zadnjem dijelu teksta se navodi:

---

⁶⁰ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 30

No, nemamo tu šta previše zamjeriti , ovo nije bilo toliko loše i konfuzno izdanje Bosne i Hercegovine, kakva smo uglavnom gledali u Plzenu.Samo da je Kikanoviću ušao koji poluhorok, samo da je ušla još poneka trica. Postavka je bila dobra, Pašalić je Nagya dobro čuvao, nije se previše naigrao ni Stieber, imali su dovoljno strpljenja da drže priključak, dokazali su da se mogu nositi sa svima, a uz malo sreće na sljedećem prvenstvu možda prođemo i drugu fazu takmičenja.

8.9 Pridržavanje zadanih rokova

„Rokovi su izvor napetosti, stresa, pritiska, ali i čestih pogreški. Nije ni čudo da neki tekstovi zbog nepoštivanja rokova završe kao otpad. Ni najbolja priča nije važna ukoliko se rok ne ispoštuje. Rokovi su posebice bitni u sportskom novinarstvu jer se sportski događaji često odvijaju na samoj granici „zaključivanja“ novina. Rukopisi koji prije dođu, imat će prioritet na uvrštavanju u list i pri prijelomu.“⁶¹

U tome se i ogleda sposobnost novinara, od toga da li brzo pišu, da li pišu aktuelne stvari, da li je na vrijeme poslan tekst, da li je dovoljno kvalitetan itd. Sportski novinari su zbog nedostatka vremena kada su u pitanju sportski događaji počeli da pišu izvješća o sportskim događajima sa lica mjesta dok događaj još traje. Recimo, da se utakmica odigrava u 19.00 sati a novine se zaključuju u 21.00, sportski novinar tu samo ostavi prostor da napiše krajnji rezultat utakmice,a na licu mjesta piše šta se događalo na utakmici od prilika na terenu, kartona, jedanaesteraca, zaleđa i ostalih zanimljiv situacija.

„Rok često zna utjecati na kvalitetu tekstova koji zbog kratkoće vremena mogu biti deskriptivni bez imalo analitičnih elemenata pa često mogu biti u suhoparni. No i tu se prepoznaje kvaliteta novinara koji u kratkom roku može napisati izvješće dok događaj još traje, a da ne bude suhoparno i nezanimljivo.Često urednici odgađaju termin tiskanja novina upravo zbog sportskih događaja.“⁶²

U novinama je uglavnom sve spremno na kraju dana osim sportskih dešavanja odnosno rubrike za sport. Nije strano ni to da novinari zajedno s urednicima unaprijed smišljaju naslove ili tekstove u

---

⁶¹ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 31

⁶² Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 31

slučaju nekog poraza ili pobjede, a nerijetko unaprijed imaju spremne naslove ili podnaslove koji se odnose na sve moguće ishode neke utakmice ili nekog sportskog događaja. Ipak, u savremenom dobu sportskim novinarima i njihovim utrkama s vremenom znatno pomažu nove tehnologije. One itekako pomažu novinarima ali ipak ne u toj mjeri da potpuno uklone sve probleme s kojima se sportski novinari susreću.

9. KRITERIJ ZA ODABIR SPORTSKIH DOGAĐAJA

„Dnevno se događa na tisuće sportskih događaja, no na koji način oni nalaze put do medija, a onda i recipijenata? Što su kriteriji medija u odabiru sportskih događaja i mogu li se do sada poznate teorije selekcije vijesti primijeniti na događaje u sportu? Na osnovi dosadašnjih teorija o selekciji vijesti, u ovoj knjizi će biti predložena specifična selekcija vijesti koja se odnosi na sport. Čimbenici nisu podijeljeni kao preporuka, nego kao način na koji danas urednici i sportski novinari vrše selekciju sportskih događaja u specijaliziranim sportskim ili informativnim medijima na sportskim stranicama ili u sportskim programima.

To su:

- 1. „Elitni“ sportovi i „elitna“ natjecanja*
- 2. Vrhunski sportaši/sportašice*
- 3. „Elitni“ klubovi i „elitne“ nacije*
- 4. Pravodobnost*
- 5. Sportska blizina*
- 6. Neizvjesnost*
- 7. Značaj*
- 8. Veliki pothvati – rekordi*
- 9. Rivalstvo*
- 10. Konflikt*
- 11. Edukacijska vrijednost*
- 12. Neuobičajenost*
- 13. Negativnost*
- 14. Utjecaj*

15. *Ferplej*

16. *Humor*

17. *Favoriziranje muškog u odnosu na ženski sport*

18. *Ostali čimbenici* ⁶³

U nastavku ćemo reći o svakom čimbeniku one najvažnije stvari. Prema tome, kad su u pitanju „elitni“ sportovi i „elitna“ natjecanja prije svega mislimo na fudbal, košarku, tenis, rukomet, Formulu 1. Urednici i novinari širom Evrope daju prednost upravo ovim sportovima u odnosu na odbojku, stolni tenis, gimnastiku, skijanje itd. Naravno, i elitna natjecanja koja su visoko profitabilna imaju prednost u odnosu na manje poznata natjecanja. To su Svjetsko nogometno prvenstvo, Olimpijske igre, u Evropi je to svakako i Liga prvaka, Evropsko nogometno prvenstvo, Wimbledon, Roland Garros, Euroleague itd. Kada su u pitanju Olimpijske igre, tu na scenu dolaze i manje poznati sportovi kao što su plivanje, bob, ski skokovi itd. i oni dobijaju veću pozornost tad nego što bi dobijali na samostalnim prvenstvima. TV kuće u Bosni i Hercegovini iz godine u godinu sve manje imaju mogućnost da prenose ovakve velike manifestacije jer je finansijsko stanje veoma loše i nemaju mogućnost otkupiti prava za prenošenje ovakvih „elitnih“ natjecanja. Čak i prenošenje najjačih fudbalskih liga je postalo prošlost za TV kuće u Bosni i Hercegovini a prije svega tu mislim na javni servis. Ovo je još jedan u nizu dokaz da je sportsko novinarstvo u Bosni i Hercegovini zapalo u krizu.

Kada govorimo o **vrhunskim sportašima/sportašicama**, može reći da ljudi vole čitati o poznatim zvijezdama, ljudima koji su bogati, moćnim ljudima koji su ostavili veliki uspjeh i rezultat, a takvi opisi su uglavnom vezani za sportaše/sportašice. Ovaj kriterij je itekako važan za sportsko novinarstvo.

„Dio objašnjenja ovog fenomena je u podsvjesnoj projekciji običnih ljudi u živote svojih idola, preko kojih bar u mašti i sami postaju istaknuti. Istaknutost znači razliku, nešto drukčije od uhodane, izvjesne svakodnevnice većine, novost po sebi.“ ⁶⁴

„**Elitni**“ klubovi i „**elitne**“ nacije također imaju prednost u odnosu na manje poznate klubove i nacije. Urednici, novinari i recipijenti daju prednost bogatijim i boljim klubovima ili

---

⁶³ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 35-36

⁶⁴ Najil Kurtić (2005): Kako pisati za medije, Media Plan institut Sarajevo; str. 39

reprezentacijama u odnose na one manje poznate klubove ili reprezentacije. Tako puno veće interesovanje će izazvati utakmica u fudbalu između Argentine i Brazila nego utakmica između Maroka i Zambije. Isto tako je i u klubskim okvirima. Barcelona, Real Madrid, Bayern Munchen će imati prednost kod novinara, urednika, recipijenta u odnosu na mađarski Ferencvaros, poljsku Jagielloniu ili kazahstanski Almaty. Dokaz da je kriza u Bosni i Hercegovini što se tiče sportskog novinarstva je taj što javni servis u Bosni i Hercegovini prenosi utakmice klubova koji nikako ne bi trebali imati prednost nad puno većim i jačim klubovima kao što su Sarajevo, Željezničar, Zrinjski itd. U Bosni i Hercegovini se prenose uglavnom utakmice Travnika, Zvijezde iz Gradačca, Olimpika, Viteza, GOŠK-a iz Gabele itd. Razlog toga je nemogućnost kupovine prijenosa utakmica većih timova jer oni traže puno veći iznos novca za prijenos nego što je javni servis u stanju ponuditi.

Kada je riječ o **pravodobnosti**, treba reći da auditorij uvijek ali uvijek želi biti u toku događaja dok on još traje. A isto tako se odnosi i na štampu. Nema potrebe izvještavati o nekoj utakmici koja je odigrana prije nekoliko dana kao da je jučer bila.

*„Noviji događaji imaju prednost u objavljivanju čak i ako su manje važni. Ništa nije staro kao jučerašnja vijest. Događaje koji su se zbili davno, a kane se objavljivati, novinari trebaju pseudoaktualizirati, to jest dovesti u vezu s aktualnim događajima ili osobama i prezentirati ih iz kuta iz kojega to dosad nije učinjeno.“*⁶⁵

U sportskom novinarstvu u BiH se dešavalo često da se vijesti recimo o nekom transferu u fudbalu prenesu recipijentima nekoliko sati ili čak dana poslije vijesti o tom transferu, a ta vijest je već ranije objavljena na brojnim portalima u regionu i Evropi.

Kada govorimo o **sportskoj blizini**, treba istaći da različiti sportski događaji su u različitoj vezi s publikom. Prema Miroslavu Vasilju blizina može biti:

1. zemljopisna – sportski rezultat iz lokalne sredine ima prednost nad sportskim rezultatima iz Ekvadora ili pak Australije

---

⁶⁵ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 38

2. psihološka – bez obzira na to što se natjecanje odvija u dalekom Japanu ili Novom Zelandu, ukoliko na njemu sudjeluje tim iz njihove zemlje ili reprezentacija, čitatelji, slušatelji i gledatelji će se zanimati za rezultate.

Za **neizvjesnost** možemo reći da će neizvjesnost u sportskim natjecanjima uvijek privući veću pozornost od onih sportskih natjecanja koji nemaju tu čar. Miroslav Vasilj navodi da se kriterij neizvjesnosti može podijeliti u dvije kategorije :

1. očekivana neizvjesnost (npr. kada se mediji fokusiraju na utakmicu zadnjeg kola u nekoj grupi gdje je razlika između bodova veoma mala ili je identična pa se izravno odlučuje ko će proći grupu. Naravno da će se mediji fokusirati na takvu utakmicu gdje očekuje neizvjesnost nego na onu utakmicu koja nema tu važnost.)
2. neočekivana neizvjesnost (npr. neizvjesnost u onim sportskim natjecanjima koja nisu morala podrazumijevati neizvjesnost, a to se ipak dogodilo. Utakmica je otišla u produžetke, penale itd.)

Za **značaj** možemo reći da se on mjeri zanimanjem šireg broja ljudi.

„Ukoliko na Ljetnim olimpijskim igrama sudjeluju sportašice i sportaši iz gotovo svih zemalja na svijetu, takav će događaj imati prednost u planetarnim okvirima u odnosu na Mediteranske igre gdje sudjeluje znatno manji broj sportaša iz manjeg broja zemalja.“⁶⁶

Sport je uvijek bio prepun **velikih pothvata**.

„Na primjer, kada sportašica i sportaš iz siromašne i ratom opustošene zemlje kao potpuni outsajderi, nakon velike ozljede, kao vrlo mladi ili pak u zreloj dobi, postižu vrhunske sportske rezultate.“⁶⁷

Edin Džeko je veoma dobar primjer sportaša koji je došao iz siromašne i ratom opustošene zemlje, kao outsajder jer su ga mnogi kao dječaka koji trenira fudbal nipodaštavali i nazivali ga pogrdnim imenima rekavši da nikad neće uspjeti kao fudbaler.

---

⁶⁶ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 39

⁶⁷ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 39

„Novi rekordi također gotovo uvijek privuku medijsku pozornost. Postizanje vrhunskih rezultata ima veći medijski učinak od prosječnih rezultata ili poraza.“⁶⁸

Medijsku pozornost će uvijek izazivati veliko **rivalstvo** između klubova Barcelone i Real Madrida, reprezentacija Argentine i Brazila, gradskih rivala kao što su Roma i Lazio, Sarajevo i Željezničar, Crvena Zvezda i Partizan, medijsku pozornost će izazivati i rivalstvo u individualnim sportovima ili na regionalnoj razini između reprezentacija Hrvatske i Srbije.

“Upravo zbog tradicionalnog rivalstva mediji posvećuju veću pozornost tim događajima nego što u velikom broju slučajeva kvalitetom to zavrjeđuju.“⁶⁹

Kada govorimo o **konfliktu**, trebamo reći da se on odnosi na neki sukob, dinamiku, natjecanje.

“Kod kriterija vijesti riječ „konflikt“ upotrijebljena je u širem značenju i ne odnosi se na izgred. Prema novinarskoj teoriji, konflikt je nogometna utakmica, natjecanje u umjetničkom klizanju, atletske miting ili meč u boksu.“⁷⁰

Konflikt se u sportu posmatra kroz drugu prizmu: npr. to može biti vijest kako postoje dvije struje unutar kluba, vijest o neslaganju unutar svlačionice između igrača i trenera, vijest sa sjednice košarkaškog saveza na kojoj nije postignut dogovor ko će biti novi predsjednik, neslaganje sportskih stručnjaka ko je bolji fudbaler – Messi ili Ronaldo, neslaganje košarkaških eksperata ko je bolji košarkaš LeBron James ili Kobe Bryant itd. Poznat je i sukob između Zinedinea Zidanea i Marca Materazzija iz 2006. tokom finala Svjetskog nogometnog prvenstva u Njemačkoj. Mediji su mjesecima nakon toga pisali i nagađali što je Materazzi rekao Zidaneu i što je izazvalo reakciju francuskog nogometaša. Miroslav Vasilj je konstatovao da konflikt sam po sebi izaziva radoznalost.

Kada govorimo o **edukacijskoj vrijednosti** trebamo naglasiti razliku između javnih i komercijalnih medija. Javni mediji osim što informiraju i zabavljaju recipijente njihova je uloga također i edukacija recipijenata, a komercijalni mediji nemaju obavezu da educiraju. Međutim u Bosni i Hercegovini javni mediji prave brojne propuste u vezi edukacije. Sve je manje repodatača o pravilima u košarci, sve manje upoznavanja publike sa predstojećim Svjetskim prvenstvom u

---

⁶⁸ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 39

⁶⁹ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 40

⁷⁰ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 40

fudbalu i sa timovima koji učestvuju na Mundijalu, veoma je malo emisija o olimpijcima i olimpijkama kada nam u susret dolaze Olimpijske igre.

*“ Edukacijska vrijednost ima za zadaću učiniti čitatelje i gledatelje obrazovanijima, a ne samo informiranijima. “*⁷¹

Za **neuobičajenost** u sportu možemo reći da su sami novinari naučeni da tu neuobičajenost primjete.

*„Takve su vijesti neobično visok rezultat, rekordni teniski meč po dužini trajanja ili pak pobjeda autsajdera nad favoritom. To može biti i nesretni događaj na sportskom terenu, težak promašaj u nogometu itd. “*⁷²

Kao primjer neubičajenosti možemo navesti teniski meč između Johna Isnera i Nicolasa Mahuta u prvoj rundi Wimbledonu kada je rezultat u setovima glasilo 3-2 za Isnera, i tu ništa nije čudno, međutim odlučujući peti set je završen 70 – 68 u gemovima za Isnera. Također kao primjer neuobičajenosti možemo navesti i fudbalski meč između Dnipra i Dynamo Kieva u okviru ukrajinskog šampionata. Naime u tom meču kapiten Dynama Oleg Gusev naletio je na koljeno golmana Dnipra Denysa Boyka. Ostao je ležati bez svijesti. Gruzijac Jaba Kankava prstima mu je izvadio jezik, koji je Gusev bio progutao, ne bi li mu pročistio disajne puteve. Nakon pružanja pomoći reprezentativac Ukrajine došao je svijesti.

*„Često je neuobičajenost povod za objavljivanje neke vijesti. Obično su takve vijesti smještene u rubriku zanimljivosti na posljednjoj stranici, a u elektroničkim medijima na kraju emisije. Zovu ih kikerima (lepršave duhovite price na kraju emisije). “*⁷³

*„Recipijente privlače **negativne** vijesti pa makar se dogodile i u sportu – teška ozljeda sportaša, smrt na terenu, pozitivan test na doping, namještanje utakmica, svađe u timu i stručnom stožeru. “*⁷⁴

Brojni analitičari su protiv toga da mediji objavljuju takvu vrstu vijesti, a drugi ističu da mediji i trebaju da objavljuju sve vrste vijesti jer je njihov zadatak da iznose vijesti onakve kakve one i jesu

---

⁷¹ Tena Perišin (2010): Televizijske vijesti, Naklada medijska istraživanja Zagreb; str. 158

⁷² Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 41

⁷³ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 41

⁷⁴ Andrew Boyd (2002): Novinarstvo u elektroničkim medijima, Clio Beograd; str. 215

pa makar nosile i sa sobom veliku dozu negativnosti. Kako Vasilj navodi, uzrečicu da je loša vijest zapravo dobra vijest uvela je kronika Penny Pressa. “

Za **utjecaj** možemo reći da se on izravno odnosi na publiku.

„Novinar će zbog toga pri procjeni vrijednosti vijesti, obvezno postaviti pitanje: što zapravo ovaj događaj znači za moju publiku, kako utječe ili kako bi mogao utjecati na kvalitetu njihova života ?“⁷⁵

U sportu se ovakva pitanja odnose na to da se navijači pitaju primjerice šta znači uvođenje petog sudije u fudbalu, da li to uvođenje se odnosi na kvalitetu igre, kakva je funkcija VAR sistema u fudbalu ili da se recimo navijači pitaju šta zakon o sukobima na stadionima znači za njih, da li mogu bezbjedno gledati utakmice i da li imaju prijeko potrebnu sigurnost na stadionima itd.

Kada govorimo o **ferpleju** treba reći da je sport sam po sebi jedna pozitivna priča u kojoj se dešavaju brojne geste sportaša koje se ne mogu zabilježiti u drugim segmentima društva. Upravo takve priče zovemo ferplej.

„Teoretičari medija slažu se da je pozitivnih priča malo u medijima. Slično je i sa specijaliziranim sportskim medijima, no unatoč njihovoj nedovoljnoj zastupljenosti one ipak pronalaze put do medija samim time o do recipijenata te je fer plej jedan od čimbenika u izboru sportskih vijesti.“⁷⁶

Primjer fer pleja je jedan fudbalski meč između Napolija i Lazia u okviru talijanske lige u kojem nakon kornera napadač Lazia Miroslav Klose zabio pogodak ali rukom, međutim to sudija nije vidio i priznao je pogodak. U trenutcima velikog negodovanja igrača Napolija kod glavnog sudije, Klose je prišao sudiji i rekao mu da je igrao rukom a sudija je nakon toga gol poništio.

Humor je itekako aktuelan na sportskim natjecanjima. Na njima se dešavaju razne komične odnosno smiješne situacije. To može biti pad s motora, sudar fudbalera, pad tokom izvođenja tačke u okviru umjetničkog klizanja, loš skok skakača u vodu itd.

---

⁷⁵ Najil Kurtić (2005): Kako pisati za medije, Media Plan institut Sarajevo; str. 35

⁷⁶ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 42

*„No kod humora treba biti oprezan jer ono što u sportu na prvi pogled izgleda smiješno, može poprimiti tragične posljedice – primjerice masovni pad biciklista na Tour de Franceu. Sportski novinari trebaju biti oprezni da nekoga ne bi povrijedili.“*⁷⁷

Favoriziranje muškog u odnosu na ženski sport je bitna tema. Mediji trebaju obratiti pažnju šta će objaviti, ono što je vezano za muški ili ženski sport.

*„Veliki broj medija zapostavlja ženski sport. Sportašice se do naslovnica i prvih sekundi radijskih i televizijskih emisija mogu probiti isključivo u slučaju postizanja vrhunskih rezultata. Zapostavljanje je posebno izraženo u ekipnim sportovima dok je stanje u individualnim sportovima nešto malo bolje.“*⁷⁸

Puno bolja je situacija u ženskom tenisu nego u ženskom fudbalu iako je fudbal sam po sebi daleko popularniji sport od tenisa. Mnogo više ljudi zna ko je Serena Wiliams i kakav je uspjeh ostvarila u svijetu tenisa, nego ko je najbolja fudbalerka svijeta Lieke Mertens.

*„Istraživanje provedeno u srpskom dnevnom tisku pokazuje kako se na muški sport odnosi gotovo 87 posto tekstova, dok na ženski nešto malo više od 6 posto.“*⁷⁹

*“Osim navedenih čimbenika postoje i **ostali čimbenici** pri odabiru sportskih događaja, kao što je vrsta novina koja također u znatnoj mjeri određuje hoće li vijest biti objavljena ili ne. Ukoliko je vijest iz nogometa vrlo važna, nije posve sigurno da će dobiti prostor u bilo kojem obliku u teniskom magazinu.”*⁸⁰

Bitan kriterij za objavljivanje vijesti je i prostor u novinama, vrijeme na radiju i televiziji. Lični odnos urednika je također bitan čimbenik koji utječe na izbor samih vijesti. Kao bitnog čimbenika možemo navesti i novinske agencije.

*„Važan kriterij izbora vijesti je i redakcijski pravac medija.“*⁸¹

---

⁷⁷ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 42

⁷⁸ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 42

⁷⁹ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 43

⁸⁰ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 43

⁸¹ Miroslav Vasilj (2014): Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo; str. 43

Nekada se vijesti objavljuju na osnovu očekivanja kolega a ne potreba publike. Prema Miroslavu Vasilju, bitan čimbenik je i vizualizacija. Najbitnija je za televiziju ali isto tako veoma je bitna i za štampu i nove medije. Ona vijest koja posjeduje odnosno koja ima potrebnu vizualnu formu uglavnom dobija i veći prostor.

10. EMPIRIJSKI DIO RADA

10.1 Analiza rezultata istraživanja

Predmet analize istraživanja ovog rada su sadržaji novina, sportskih magazina, web portala te sportskih emisija na javnom i privatnom servisu u periodu 10.12.2018 -24.12.2018. godine. U okviru ovog istraživanja analizirani su portali Klix.ba i Sportsport.ba , novine Dnevni avaz i Nezavisne i analizirane su sportske emisije na BHT1, TVSA i NOVA BH. Izvršena je kvantitativna i kvalitativna analiza i one će biti prikazane u radu. Na samom početku prikazana će biti kvantitativna i kvalitativna analiza portala Klix.ba i Sportsport.ba, a u okviru kvalitativne analize će biti prikazani i neki od najupečatljivijih tekstova koji su posebno analizirani. Nakon toga, slijedi kvantitativna i kvalitativna analiza novina Dnevni avaz i Nezavisne i tu će se kao i kod portala u okviru kvalitativne analize prikazati određeni tekstovi koji su izdvojeni i posebno analizirani. Analizu rezultata istraživanja završavamo kvantitativnom i kvalitativnom analizom sportskih emisija koje su emitovane u periodu od 10.12.2018. – 24.12.2018. godine na kanalima BHT1 , NOVA BH i TVSA.

10.1.1 Analiza rezultata istraživanja portala

Klix.ba

Prije svega, treba istaći da su na portalima Klix.ba odnosno Sportsport.ba analizirani samo oni članci koji su objavljeni u periodu od 17h – 21h. Razlog toga je taj što je veoma teško analizirati sve tekstove koji se objave u jednom danu. Period od 17h – 21h je uzet za analizu zbog toga što u tom periodu se objavljuje najviše vijesti i zbog toga što su u tom terminu portali i televizije najviše popraćeni od strane javnosti.

Kvantitativna analiza portala klix.ba

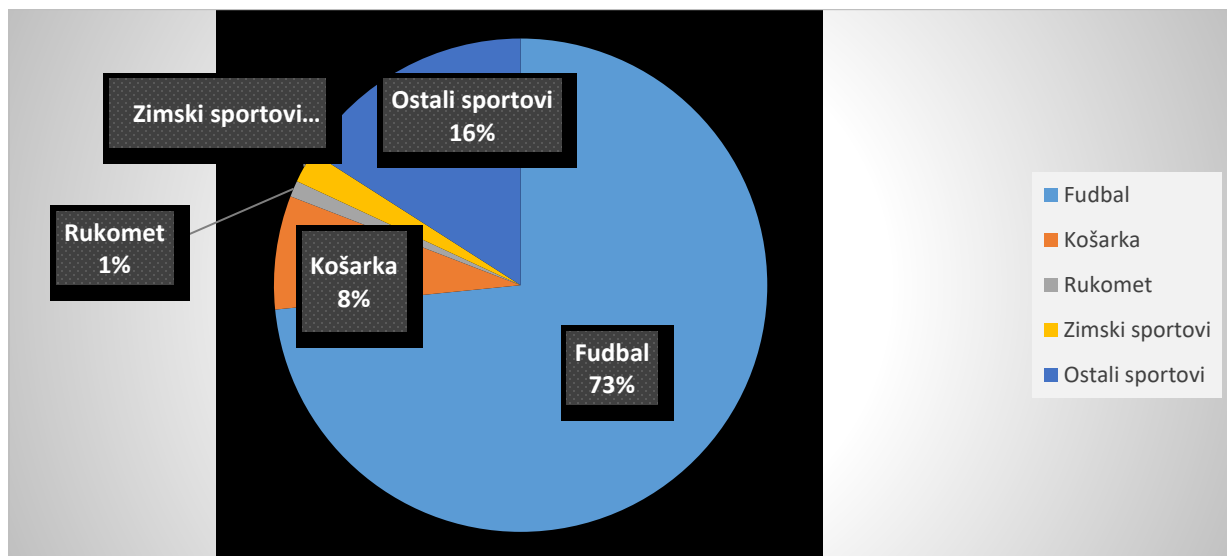
Kada je u pitanju kvantitativna analiza ovog portala, na samom početku ćemo istaći koliko je ukupno vijesti objavljeno u prethodno navedenom terminu, koliko vijesti dolazi iz fudbala, košarke, rukometa, zimskih sportova a koliko vijesti dolazi iz ostalih sportova (tenis, futsal, formula 1, odbojka , atletika, boks itd.). Na kraju, na osnovu kvantitativne analize ćemo prikazati koliko je sportskih vijesti iz zemlje i regiona Klix.ba objavio a koliko iz inostranstva.

U periodu od 10.12.2018. – 24.12.2018.godine na portalu Klix.ba u terminu od 17h do 21h je objavljeno ukupno 94 vijesti koje se nalaze u sportskoj rubrici ovog portala.

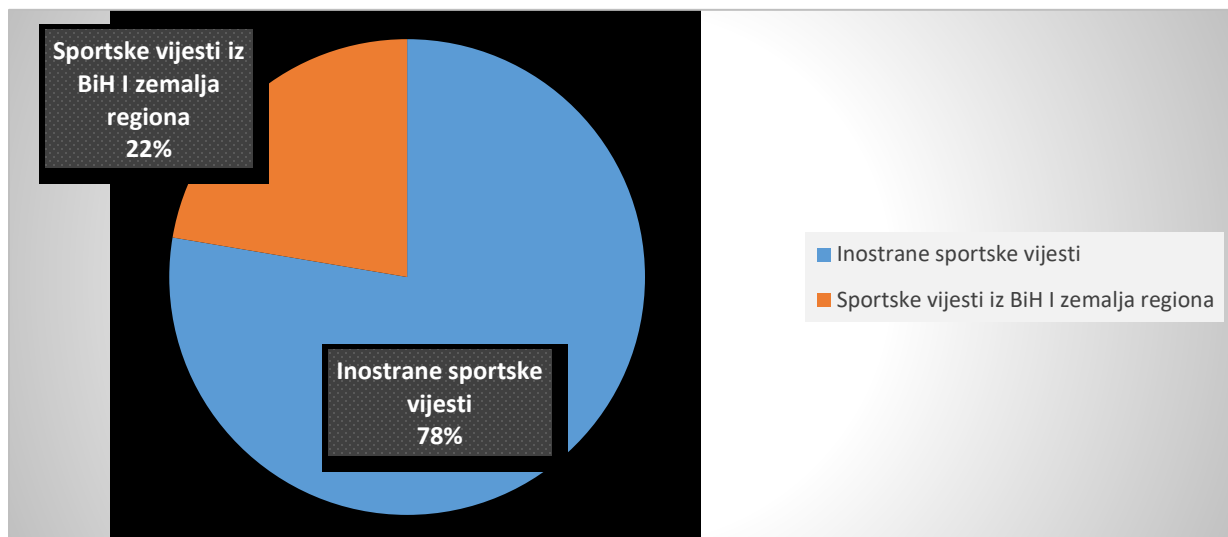
Od te 94 vijesti, čak 69 članaka je bilo u vezi fudbala, 7 članaka u vezi košarke, 1 članak o rukometu, 2 članka u vezi zimskih sportova i 15 članaka dolazi iz rubrike ostali sportovi. Kada je u pitanju broj vijesti koje dolaze iz zemlje i regiona s jedne strane i broj sportskih objava vezanih za inostranstvo treba istaći da je broj sportskih članaka vezanih za inostrani sport u velikoj prednosti nad člancima vezanim za zemlju i region. Prema tome, čak 73 vijesti od ukupnih 94 dolaze iz inostranstva i vezane su za inostrani sport, a svega 21 vijest je vezana za zemlju i region. Dakle, na ovom portalu je u periodu od 10.12.2018. – 24.12.2018.godine u terminu između 17h i 21 h objavljen mali broj vijesti. Kao što je evidentno, najveći broj vijesti dolazi iz fudbala, zatim iz rubrike tzv.ostalih sportova (tenis, formula 1,boks, futsal, plivanje, atletika...), zatim vijesti iz košarke, zimskih sportova i na kraju svega jedna vijest iz rukometa. Upravo ovakve sportske rubrike su napravljene zbog toga što su fudbal, košarka i rukomet sportovi koji su najzastupljeniji, najgledaniji i najpoznatiji na ovim prostorima a zimski sportovi su odabrani zbog perioda u godini kada se ova analiza vršila. Najveći broj vijesti (9) je objavljen 15.12.2018.godine, a najmanji broj vijesti (4) je objavljen 13.12.2018.godine.

Na osnovu prethodnih informacija u nastavku su prikazana dva grafikona gdje su objavljene sportske vijesti na portalu Klix.ba izražene u procentima.

Grafik br.1: Postotak objavljenih vijesti u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018. godine

Grafik br.2: Postotak inostranih sportskih vijesti i vijesti iz Bosne i Hercegovine i zemalja regiona

Kvalitativna analiza

Kvalitet članaka na portalu Klix.ba prikazat ćemo na osnovu izdvojenih članaka. Dakle, u nastavku ćemo analizirati određene tekstove koji su objavljeni na ovom portalu u već navedenom roku, a naslovi tih članaka su prikazani u tabeli i pored njih datumi kada su ovi članci objavljeni.

Tabela 1: Naslovi članaka i datumi njihovog objavljivanja na portalu Klix.ba

NASLOV ČLANKA	DATUM OBJAVLJIVANJA
1. Milik: Sramota me je šta sam promašio, žao mi je i izvinjavam se navijačima	12.12.2018.godine
2. Norwich je hit Championshipa, a sve važnija karika je i Mario Vrančić, kojeg hvali i Klopp	13.12.2018.godine
3. Tottenham u sudijskom vremenu slomio otpor Burnleya, Begović nastavio primati golove	15.12.2018.godine
4. Inter suspendovao Radju Nainggolana zbog kašnjenja na trening	23.12.2018.godine

Dakle, u prvom naslovu objavljenog članka prikazana je izjava napadača Napolija Arkadiusza Milika koji se izvinjava navijačima zbog promašaja protiv Liverpoola u grupnoj fazi Lige prvaka na osnovu kojeg je Liverpool prošao u nokaut fazu istoimenog takmičenja. Međutim, portal Klix.ba nije u potpunosti prikazao izjavu napadač Napolija. Tačno je da se Milik izvinio navijačima Napolija ali isto tako je pomalo iznervirano zbog silnih kritika poručio „ Postoje situacije kada nemate vremena da razmislite, morate odmah donijeti odluku i ja sam reagovao instiktivno. Osjetio sam da je neko iza mene i bojao sam se da ne dođe do kontakta. Alisson se u tom trenutku dobro postavio i skratio ugao. Možete to nazvati greškom s moje strane, sve zavisi od toga da li igrate fudbal ili ste samo „kritičar iz fotelje““. Dakle, izjava fudbalera koja je sigurno zanimala brojne čitatelje nije objavljena do kraja i to možemo nazvati neprofesionalizmom.

U drugom članku pod naslovom koji je prikazan u tabeli, govori se o sve bolji partijama na terenu povremenog bh. Reprezentativca Maria Vrančića koji sa dosta uspjeha nastupa za Norwich u drugoj ligi Engleske. U naslovu je napisano i da ga je trener Liverpoola Jurgen Klopp pohvalio. Međutim, sam naslov se ne podudara sa onim što je napisano u tekstu odnosno sa samim člankom. Kada trener upućuje pohvale na račun igrača predpostavlja se da bi u većini slučajeva taj trener želio vidjeti tog igrača u svome klubu. U ovome slučaju, Jurgen Klopp jeste pohvalio Maria Vrančića ali zbog njegovih predstava u ekipi Mainza kada je trener tog kluba upravo bio Klopp i kada je Mario Vrančić imao sedamnaest godina. Također, Klopp je istakao da je Vrančić dobar prijatelj sa njegovim sinom. Dakle, možemo uvidjeti da je ovdje jasna namjera portala da na

osnovu naslova privuče što veći broj čitatelja a samim time i što veći broj klikova jer kao što je već navedeno svakog čitatelja kojeg zanima fudbal ovaj naslov bi asocirao samo na to da je njemački stručnjak zainteresovan da u svoj klub dovede Vrančića, zbog kako je napisano njegovih odličnih partija na terenu.

U trećem članku pod naslovom koji je objavljen u tabeli, problem predstavlja drugi dio naslova a i članka u kojem se govori o tome da povremeni bh.reprezentativac a nekad i stalni čuvar mreže Bosne i Hercegovine i golman Bournemoutha Asmir Begović nastavlja primati golove. Neobjektivnost je u ovome članku najveći problem. A zašto je to tako ? Pa iz razloga što Begović u sedam mečeva zaredom na kojima je primao minimalno po gol, apsolutno nije ni za jedan kriv. Prije svega, ekipa Bournemoutha je u katastrofalnoj formi gdje su uspjeli ubilježiti samo jedan trijumf u 7 mečeva, zatim, golman nije kriv ukoliko je odbrambena linija daleko ispod zavidnog nivoa i na kraju možda ono i što predstavlja glavni razlog ovakvog izvještavanja o Begoviću jeste taj da selektor Bosne i Hercegovine Robert Prosinečki ne upućuje reprezentativne pozive Begoviću zbog njegovog neispunjavanja reprezentativnih obaveza. Ovo je važan razlog zbog toga što o Begoviću nije bilo ovakvih članaka dok je bio stalni reprezentativac BiH i dok se rado odazivao pozivima selektora a tad je čak i bilo trenutaka kada je bio glavni krivac za poraz svoje ekipe. Treba istaći i da je ovo drugi članak koji govori u negativnom kontekstu o Begoviću u zadnjih nekoliko dana. Možemo zaključiti da je glavni krivac ovakvog naslova i samog članka upravo neobjektivnost i na neki način neznanje i nestručnost.

U četvrtom članku pod naslovom koji je prikazan u tabeli, govori se o kažnjenju na treninge fudbalera Intera Radje Nainggolana koji je zbog toga kažnjen od strane kluba. Portal Klix.ba ponovo je svoje čitatelje uskratio za vjerodostojne informacije i ponovo ovaj se članak može smatrati nedovršenim iz razloga što Radja Nainggolan nije kažnjen samo zbog kažnjenja na treninge. Glavni razlozi zbog kojih je kažnjen jesu konzumiranje cigareta, alkohola i zbog kocke. Dakle, možemo i ovu vijest koju je prenio Klix.ba okarakterisati kao loše ili pogrešno objavljenom jer su svi svjetski mediji kažnjenje na treninge ovog igrača naveli samo kao dodatni razlog da se ovaj igrač kazni zbog svog lošeg načina života. Prema tome, nezainteresovanost, površnost i doza neprofesionalizma su stvari koje su dovele da ovaj članak nije napisan i objavljen na prihvatljiv način.

Na osnovu kvalitativne analize smo također utvrdili i da portal Klix.ba neke vijesti objavljuje sa zakašnjenjem. Kada su u pitanju novinarska načela ili norme na osnovu izdvojenih članaka koji su prethodno prikazani, možemo zaključiti da na portalu Klix.ba u rubrici koja govori o sportu, sportski novinari i nisu baš profesionalni odnosno ne obavljaju svoju funkciju novinara na pravi način. Razlog zbog čega je neprofesionalizam zastupljen jeste u novinarskoj neobjektivnosti, pristrasnosti, senzacionalizmu (radi većeg broja lajkova, pregleda, klikova itd.), nepouzdanim izvorima, loše objavljenim člancima koji nisu u potpunosti završeni itd. Naslovi samih članaka su također senzacionalistički, i obično tekstovi tih članaka se ne odnose na ono što je napisano u naslovu. Također, brojni tekstovi ovog portala se zasnivaju na povredi privatnosti sportaša, a to ujedno predstavlja i kršenje novinarskih normi na osnovu kojeg se gubi povjerenje između novinara i javnosti, a u ovom slučaju između novinara i poznatih osoba.

Sportsport.ba

Kvantitativna analiza portala Sportsport.ba

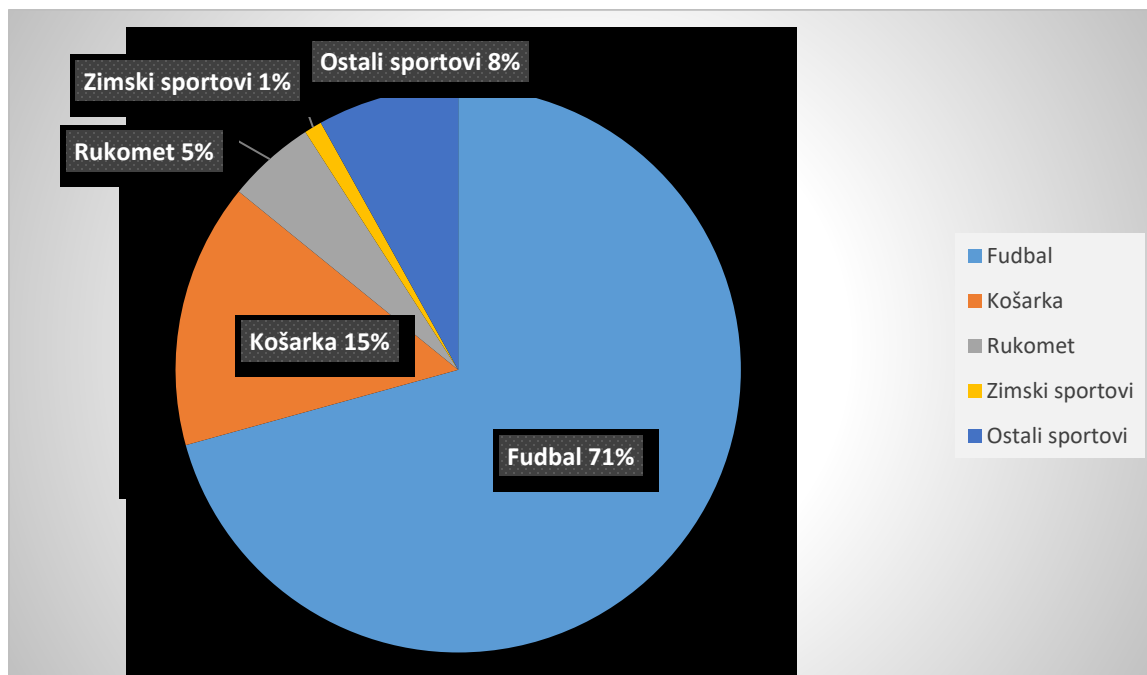
Kao što je slučaj kod portala Klix.ba tako i na ovom portalu analiza je vršena u terminu 10.12.2018. – 24.12.2018.godine u periodu između 17h – 21h. Kada je u pitanju kvantitativna analiza ovog portala, kao i kod portala Klix.ba na samom početku ćemo navesti koliko je ukupno vijesti objavljeno u prethodno navedenom terminu, koliko vijesti dolazi iz fudbala, košarke, rukometa, zimskih sportova, a koliko vijesti dolazi iz ostalih sportova (tenis, futsal, formula 1, odbojka, atletika, boks itd.). Na kraju, na osnovu kvantitativne analize ćemo prikazati koliko je sportskih vijesti iz zemlje i regiona Sportsport.ba objavio a koliko iz inostranstva.

U periodu od 10.12.2018. – 24.12.2018.godine na portalu Sportsport.ba u terminu od 17h do 21h je objavljeno ukupno 428 vijesti koje se nalaze u rubrici ovog portala. Od tih 428 vijesti, čak 300 vijesti dolazi iz svijeta fudbala, 64 vijesti iz košarke, 23 članka vezana za rukomet, svega 6 članaka koji su vezani za zimske sportove i 35 članaka ili vijesti koje dolaze iz rubrike pod nazivom ostali sportovi. Kao i kod portala Klix.ba u značajnoj prednosti je broj inostranih vijesti u odnosu na vijesti iz zemlje i regiona, samo što je kod ovog portala ta razlika puno veća u odnosu na razliku kod portala Klix.ba zbog i većeg broja objavljenih vijesti. Prema tome, broj inostranih vijesti na ovom portalu iznosi 334, a 94 vijesti su iz zemlje i regiona. Za razliku od prethodnog portala,

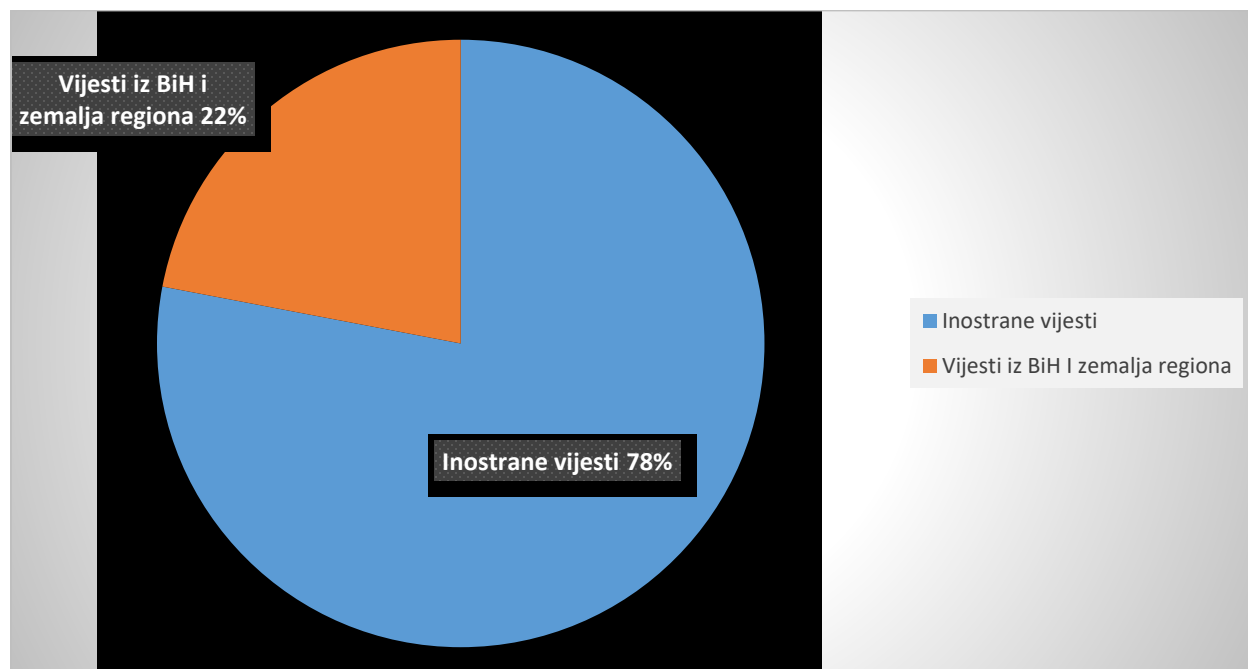
portal Sportsport.ba je kao što mu i naziv govori, portal koji je opredijeljen samo za objavljivanje sportskih dešavanja i novosti. Upravo zbog toga je na ovom portalu znatno veći broj sportskih vijesti. Kao što vidimo, najveći broj vijesti dolazi iz fudbala, zatim iz košarke, nakon toga slijedi tzv. rubrika ostali sportovi, rukomet i na kraju su zimski sportovi što je pomalo i poražavajuća činjenica imajući u vidu vremenski period kada je analiza obrađivana. Najveći broj vijesti (41) je objavljen 16.12.2018.godine, najmanji broj vijesti (22) objavljen je 24.12.2018.godine.

Na osnovu prethodnih informacija u nastavku su prikazana dva grafikona gdje su objavljene sportske vijesti na portalu Sportsport.ba izražene u procentima.

Grafik br.3: Postotak objavljenih vijesti u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018. na portalu Sportsport.ba

Grafik br.4: Postotak objavljenih inostranih vijesti i vijesti iz Bosne i Hercegovine i zemalja regiona u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018. na portalu Sportsport.ba

Kvalitativna analiza portala Sportsport.ba

Kao i kod prethodnog portala, kvalitet članaka na portalu Sportsport.ba ćemo prikazati konkretno na osnovu izdvojenih članaka. Dakle, u nastavku ćemo analizirati određene tekstove koji su objavljeni na ovom portalu u već navedenom roku, naslovi tih članaka su prikazani u tabeli, a pored njih i datumi kada su ovi članci objavljeni.

Tabela 2: Naslovi članaka i datumi njihovog objavljivanja na portalu Sportsport.ba

NASLOV ČLANKA	DATUM OBJAVLJIVANJA
1. Veliki udarac za Barcu, fantastične vijesti za Tottenham!	10.12.2018.godine
2. Wanda, ovo je za tebe: Icardi je poklonom od nekoliko stotina hiljada ostavio bez teksta	10.12.2018.godine
3. Sir Alexu Fergusonu zabranjeni dolasci na utakmice Uniteda	13.12.2018.godine

4. Bivši igrač Liverpoola zaveo tinejdžericu, svi pričaju o njezinoj - stražnjici	15.12.2018.godine
5. Ovakav United je svima nedostajao, golčina Herrere će se prepričavati	22.12.2018.godine

Prva vijest, čiji je naslov prikazan u tabeli, odnosi se na najavu utakmice Lige prvaka između Barcelone i Tottenhama na Nou Campu. Konkretno, veliki udarac za Barcelonu kao što je napisano u naslovu se odnosi na neigranje Luisa Suareza. Ništa tu ne bi bilo čudno da Barcelona, prije svega, nije već obezbjedila prvo mjesto u svojoj grupi u okviru Lige prvaka pa samim time se podrazumijeva da trener Barcelone želi da odmori određene igrače. I na kraju članka je napisano „ Za sada nije poznato da li je Suarez zaradio novu povredu ili je trener Valverde jednostavno odlučio da ga odmori“. Budući da u redakciji ovog portala nisu upoznati sa tim zbog čega Luis Suarez propušta utakmicu protiv Tottenhama onda se s pravom postavlja pitanja zbog čega je napisan ovakav naslov? Veliki udarac za Barcelonu bi svakako bi bio da je njima ova utakmica od velike važnosti ili da je Suarez zadobio povredu zbog koje će izbivati s terena duži vremenski period, ali budući da za Barcelonu ova utakmica nije toliko ni bitna jer kao što je već napisano oni su obezbjedili prvo mjesto u svojoj grupi i da se apsolutno ne zna zbog čega je Suarez propušta (vjerovatno pošteđen), onda su ovakav naslov a samim time i članak potpuno besmisleni. Očigledna je namjera da se na osnovu ovakvog naslova privuče što veći broj čitatelja i klikova. Senzacionalistički naslov jednog članka koji je objavljen na osnovu neprovjerenih informacija jer ovaj portal nije otkrio o čemu je riječ, da li Suarez propušta utakmicu zbog povrede ili je pošteđen odigravanja ove utakmice. Neprofesionalno, a može se reći pomalo i neozbiljno od redakcije ovog portala.

Drugi članak, čiji je naslov prikazan u tabeli, govori o tome kako je fudbaler Intera Mauro Icardi kupio skupocjeni poklon svojoj ženi Wandi Narri. U članku je prikazana i slika Wande Narre koja je preuzeta sa njenog instagram profila, a na slici je prikazana ona kako stoji pored skupocjenog automobila. Dakle, jedan sportski portal je prenio informaciju koja nema nikakve povezanosti sa sportom. To su stvari koje pravog ljubitelja sporta ne zanimaju i koje jednostavno nemaju šta tražiti na sportskom sajtu. Pratiti instagram profil žene koja je poznata samo po tome što je žena poznatog fudbalera je krajnje neprofesionalno od strane jednog sportskog novinara od kojeg se očekuje da ponudi recipijentima vijesti koje su vezane za teren a ne vijesti izvan terena.

Treći članak, čiji je naslov prikazan u tabeli, odnosi se na bivšeg trenera i legendu britanskog fudbala Sir Alexa Fergusona koji je ostavio dubok trag u historiji Manchester Uniteda. Kada pogledamo naslov ovog članka koji govori o tome da je Fergusonu zabranjen dolazak na utakmice Manchester Uniteda, prvo što pomislimo jeste da je neki skandal u pitanju. U tekstu se govori o tome da je Fergusonu zabranjeno dolaziti na utakmice zbog njegovog zdravlja, dakle doktori su ti koji su zahtjevali to od Fergusona. Da stvar bude gora, čak mu ni doktori nisu doslovno zabranili dolaske na utakmice. Ferguson je viđen na utakmicama Uniteda čak 3 puta u 9 dana pa su mu doktori preporučili da rijeđe odlazi na utakmice zbog stresa koji proživljava odnosno da bar svaku drugu utakmicu gleda na televiziji. Ovdje je problem očigledan, previše bombastičan i senzacionalan naslov za neku i ne tako bitnu vijesti koja na kraju krajeva i nije približna onome što piše u naslovu. Objava ovog članka na ovakav način podsjeća na prethodni članak kod kojeg su zapaženi isti problemi.

Kada je u pitanju četvrti članak u kojem se govori o privatnom životu bivšeg fudbalera Liverpoola Dannya Ingsa, mislim da nemamo potrebe ništa posebno analizirati. Ovakav tekst i ovakav naslov na jednom sportskom portalu? Portalu koji je možda i najpoznatiji sportski portal u državi. Umjesto da portal objavi nešto o ovom pomalo zaboravljenom fudbaleru, nešto što je vezano za njegovu karijeru, njegove nastupe u Southamptonu (trenutni klub), Sportsport.ba objavljuje o tome kako je on našao novu ljubav, pišu o tome kakvu stražnjicu ima njegova djevojka, a čak i postavljaju nekoliko njenih golišavih fotografija. Ovakva vijest apsolutno nema mjesta na sportskom portalu, ona može biti objavljivana na nekim drugim portalima, drugim rubrikama ali na sportskom portalu objaviti ovakvu vijest je ipak veliki apsurd i ogromna neprofesionalnost.

U petom članku, čiji naslov glasi „Ovakav United je svima nedostajao, golčina Herrere će se prepričavati“, govori se o utakmici između Cardiffa i Manchester Uniteda i o голу Andera Herrere. Treba naglasiti da je ovakav naslov u mnogome zbog toga što je ovo bio debi za novog trenera i legendu Uniteda, Ole Gunnara Solskjaera koji je na klupi Manchestera naslijedio portugalskog stručnjaka Josea Mourinha. Problem je ovdje taj što je United igrao protiv ekipe koja je u tom trenutku bila poslednja na tabeli i ekipa koja je po sastavu vjerovatno i najgora u ligi. I Mourinho bi sigurno uspio pobjediti ubjedljivo protiv ovakve ekipe tako da ono što piše u prvom dijelu naslova nije baš objektivno jer onda na osnovu ovakvog naslova možemo zaključiti da Mourinhov United nije nikome dao 2 gola za 30 minuta igre a to naravno nije tačno. U drugom dijelu naslova

se govori o голу Herrere, tačnije da će se njegov gol prepričavati. Prije svega, za dobar gol se može reći da će se o njemu pričati a ne prepričavati, a i gol koji je postigao navedeni igrač nije uopšte spektakularan kako je napisano u naslovu. Konkretno, riječ je o голу s 20 metara pri čemu je lopta na putu do gola dirala jednog igrača Cardiffa i samim time je promjenila smjer i prevarila golmana Cardiffa. Da stvar bude gora, u tekstu se nigdje ni ne spominje to kakav je gol dao Herrera, jer obično nakon ovakvog naslova u tekstu bi bilo napisano „Igrala se 30. minuta kad je Ander Herrera postigao jedan od najljepših golova u tekućem šampionatu.Ovakva majstorija se ne viđa često“. Dakle, može se zaključiti da je ova vijest napisana na osnovu subjektivnog a ne objektivnog stava, a naravno i naslov kao i brojni drugi na ovom portalu je napisan na senzacionalistički način.

Na kraju kvalitativne analize ovog portala, izdvojeni su još neki naslovi članaka koji nisu prikazani u tabeli a koji istovremeno prikazuje pravo stanje sportskog novinarstva na portalu Sportsport.ba. Neki od naslova su: „Konačno se zna za koga navija jedna od najseksipilniji novinarki na Svijetu“, „Dybala buljio u grudi popularne voditeljice“, „Ona ima najbolje grudi Premier Lige – supruga kapitena Cardiffa je bomba!“, „Jeste li je zaboravili ? Najpoznatnija navijačica počastila fanove golišavim slikama“ itd. Na osnovu ovakvih naslova doista se možemo zapiti da li je ovo uopšte sportski portal ili su u pitanju neki naslovi iz tabloida. Sve je manje profesionalnog obavljanja svog posla kad je u pitanju ova struka a ovaj portal može poslužiti kao odličan primjer.

Svakako da je na portalu Sportsport.ba objavljen puno veći broj sportskih vijesti nego na portalu Klix.ba, ali među tim vijestima su vijesti koje ne pripadaju ovakvom portalu. Dakle, na kraju, na osnovu kvalitativne analize možemo zaključiti da ni ovaj portal nije ispunio očekivanja i nije dosljedan glavnim novinarskim načelima, štativiše na ovom portalu je veliki broj vijesti koje direktno ruše glavne novinarske norme kao što su profesionalnost, objektivnost, izvještavanje u skladu sa činjenicama kojima se porijeklo dobro poznaje,naslovi neće biti bez prijeke potrebe senzacionalni i bombastični, neće objavljevati lažne vijesti, neće povrijeđivati privatnost sportaša itd.

10.1.2 Analiza rezultata istraživanja dnevnih novina

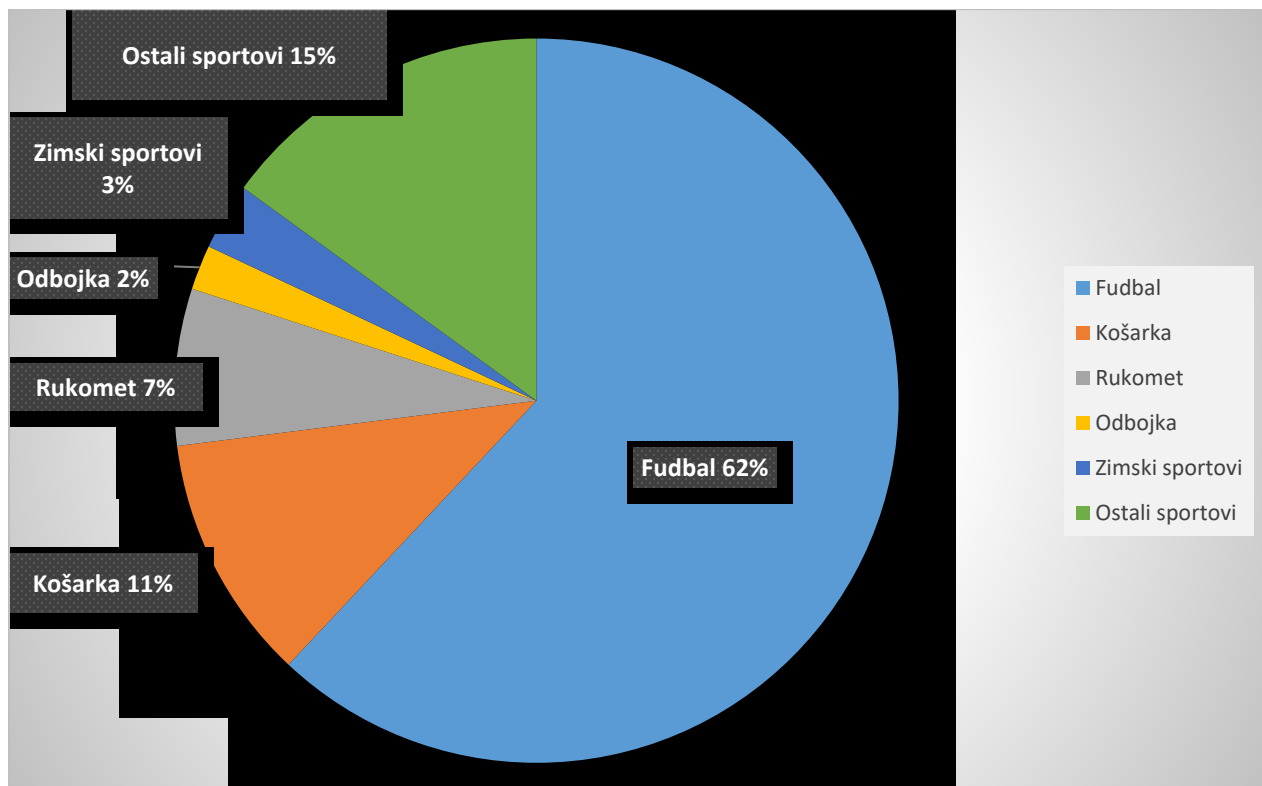
Dnevni Avaz

Kvantitativna analiza

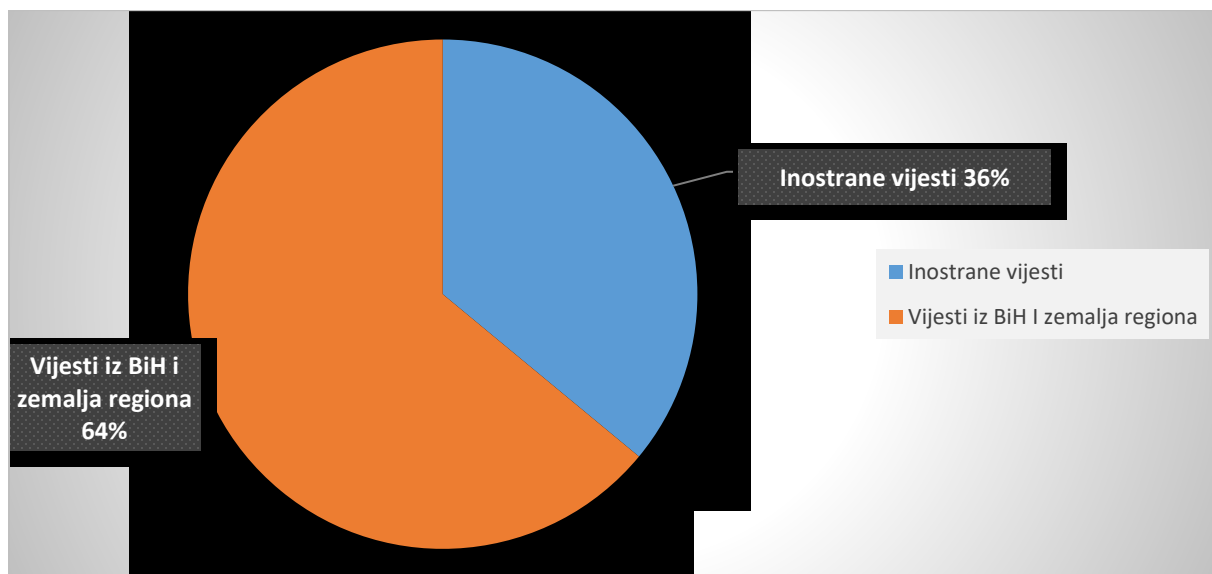
Kada je u pitanju kvantitativna analiza Dnevnog Avaza, prije svega moramo naglasiti da je zbog drastično većeg broja objavljenih vijesti u odnosu na portale u okviru ove analize ubačena još jedna zasebna rubrika a to je odbojka. Kao i kod portala i u okviru kvantitativne analize Dnevnog Avaza pored odbojke prikazane su i rubrike fudbal, košarka, rukomet, zimski sportovi i rubrika u koju spadaju ostali sportovi. Također, u okviru kvantitativne analize dnevnih novina biće prikazan i broj sportskih vijesti iz inostranstva i iz zemlje i regiona u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018.godine. Dakle, ukupan broj vijesti koje su objavljene u Dnevnom Avazu u periodu od 10.12.2018. – 24.12.2018. godine iznosi 402 vijesti odnosno članka. Od ukupnog broja vijesti, čak 250 vijesti je iz fudbala, 44 vijesti su iz košarke, 30 iz rukometa, 6 iz odbojke, 9 vijesti iz zimskih sportova i 62 vijesti iz rubrike ostalih sportova. Treba istaći, kada su u pitanju ostali sportovi da je najviše vijesti objavljeno iz boksa, čak 10, iz tenisa je objavljeno 9, šaha 8, atletike 7 itd. Također, treba imati na umu da su ovdje uračunate i vijesti koje su se nalazile u avazovom specijalu „Sport“ koji izlazi ponedjeljkom i petkom. Ovaj specijal je izlazio 10.12.2018.godine (ponedjeljak), 14.12.2018.godine (petak), 17.12.2018.godine (ponedjeljak), 21.12.2018. godine (petak). U prosjeku ovaj specijal sadrži 6 stranica i 17 članaka. Na osnovu sljedeće podjele na inostrane sportske vijesti i vijesti iz Bosne i Hercegovine i regiona, treba istaći a možda i pohvaliti to da je Dnevni Avaz objavio puno veći broj vijesti iz zemlje i regiona nego iz inostranstva. Čak 258 vijesti od ukupnih 402 dolazi iz Bosne i Hercegovine i zemalja regiona a 164 vijesti dolaze iz inostranstva. Najviše članaka (41) je objavljen 17.12.2018.godine ali treba uzeti u obzir da je ovaj dan u okviru izdanja Dnevnog Avaza bio i već navedeni specijal „Sport“ koji je naravno direktno utjecao na ovoliki broj vijesti odnosno članaka. Najmanji broj sportskih članaka (11) je objavljen 19.12.2018.godine uz napomenu da je od tih 11 članaka, čak 10 bilo vezano za fudbal.

Na osnovu prethodnih informacija, u nastavku su prikazana dva grafikona na kojima je prikazan broj sportskih članaka u Dnevnom Avazu izražen u procentima.

Grafik br.5: Procenat objavljenih vijesti u Dnevnom Avazu

Grafik br.6: Procenat objavljenih inostranih vijesti, vijesti iz Bosne i Hercegovine i zemalja regiona u Dnevnom Avazu

Kvalitativna analiza

Na samom početku kvalitativne analize Dnevnog Avaza izdvojit ćemo nekoliko najzanimljivijih tekstova čiji će naslov kao i datum objave biti prikazan u tabeli, zatim ćemo te tekstove i analizirati odnosno dati neki kritički osvrt.

Tabela 3: Naslovi članaka i datumi njihovog objavljivanja u Dnevnom Avazu

NASLOV ČLANKA	DATUM OBJAVLJIVANJA
1. Predstavljanje pojačanja	13.12.2018.godine
2. Nastić našao ljubav svog života	13.12.2018.godine
3. Odlazi kapiten	15.12.2018.godine
4. Kazanova iz Manchestera opet uhvaćen na djelu	20.12.2018.godine
5. Osveta supruzi	21.12.2018.godine

Kada je u pitanju prvi članak, čiji naslov glasi „Predstavljanje pojačanja“, treba naglasiti da se ovaj naslov nalazi u rubrici vijesti koje se vezane za FK Željezničar pa ga tako možemo označiti i kao podnaslov. Čitatelju, nekom zaljubljeniku u ovaj fudbalski klub a i sport općenito, prva asocijacija na ovakav naslov može značiti samo jedno a to je dolazak novih fudbalera u klub. Međutim, ovaj naslov se ne odnosi na poboljšanje igračkog kadra već poboljšanje kadra koji je zadužen za održavanje travnjaka. Dakle, mislim da je ovakav naslov bespotreban i da se naklonost čitatelja ne može dobiti na ovakav način. Ovo predstavlja pogrešan način privlačenja pažnje čitateljima i ovaj primjer na neki način je veoma sličan onome što se dešava na portalima. Naslov govori jedno a ostatak teksta ili članka govori drugo.

U drugom članku, čiji je naslov prikazan u tabeli pod rednim brojem 2, govori se o tome da je povremeni fudbalski reprezentativac Bosne i Hercegovine u vezi sa Belgijankom Elin. Prije svega, Bojan Nastić je povremeni reprezentativac Bosne i Hercegovine koji je nedavno i debitovao za svoju zemlju a i ova objava nema nikakve povezanosti sa fudbalom. Ovakve stvari su zadiranje u privatni život a jedna od stvari koje bi novinare trebali da izbjegavaju jer nije u skladu sa novinarskim kodeksom, jeste upravo ova. Da ne bi bilo zabune, ovakve stvari su lijepe svakako ali one ne bi trebale da se nalaze u sportskoj rubrici jednih dnevnih novina. Ako je već ova vijest toliko važna i ako se već krše novinarski kodeksi onda ova vijest treba biti objavljena u nekoj

drugo rubrici koja nije sportska. Kada se piše o nekom fudbaleru, konkretno u ovom slučaju o Bojanu Nastiću, sportski novinar bi morao pisati o njegovim nastupima za klub, u kakvom pravcu ide njegova karijera, u kakvoj je formi, da li postoje klubovi koji su zainteresovani za njegove usluge itd. Bez obzira na to što je Bojan Nastić profesionalac i igrač reprezentacije njegov privatni život nije toliko važan jer javnosti Bojan Nastić nije toliko ni poznat. Bojan Nastić nije ime koje je baš poznato bh. javnosti bez obzira na njegov debi u reprezentaciji, pa shodno tome, sportski novinari bi trebali upoznati javnost sa njegovim igračkim kvalitetima a ne sa njegovim privatnim životom.

U trećem članku, pod naslov „Odlazi kapiten“, riječ je o tome da fudbaler Manchester Uniteda, Antonio Valencia želi da napusti klub zbog premale minutaže i u članku se navodi da on puna 3 mjeseca nije počeo utakmicu. Ova vijest je laž. Prije svega, Antonio Valencia ne da nije počeo nijednu utakmicu u zadnja 3 mjeseca nego on nije nastupao nikako, a razlog toga je u tome što je on već duže vremena izvan stroja zbog povrede. Dakle, ova informacija je neprovjerena i krajnje netačna. Čak je i novi šef stručnog štaba Manchester Uniteda Ole Gunnar Solskjaer na jednoj od Press konferencija govorio o tome da Valencia naporno trenira ali da nije sto posto spreman i da nema jasnih prognoza kada će se vratiti na teren. Za vijesti koje se objavljuju, potrebno ih je provjeriti od strane pouzdanih izvora, potvrditi pa tek onda objaviti.

U četvrtom članku, čiji je naslov prikazan u tabeli, govori se o tome da je fudbaler Manchester Uniteda Antony Martial prevario svoju trudnu ženu, a da je tu prevaru objelodanila njegova ljubavnica. Kao što se može jasno zaključiti, sramotno je da se ovakva informacija i ovakav tekst nalazi u sportskoj rubrici jednih dnevnih novina. Ovaj članak zauzima čak pola stranice i jasno je da se ovakve stvari ne bi smjele nalaziti u sportskoj rubrici jer to onda nije profesionalno sportsko novinarstvo. Ljubiteljima sporta, sigurno ovakva informacija ne znači ništa jer je nebitna i ovakve stvari iz privatnog života poznatih osoba mogu se prikazati u nekim drugim rubrikama ali i nekim drugim novinama koje su zadužene da pišu i izvještavaju o ovakvim vijestima. Možda i najveći problem u ovom slučaju jeste taj da je u okviru ovog članka prikazan jedan kratak tekst, jedan pasus čiji podnaslov glasi „Solskjaer novi trener“. Dakle, u okviru jednog ovakvog članka koji nema apsolutno nikakve veze sa fudbalom i sa sportom, prikazan je jedan mali tekst koji je posvećen odabiru novog trenera Manchester Uniteda. Ovakva bitna fudbalska vijest koja je nedvojbeno važnija od vijesti iz privatnog života fudbalera Uniteda, nalazi se u sklopu ovakvog

članka i posvećeno joj je svega nekoliko rečenica. Dakle, u ovom slučaju profesionalizam sportskih novinara je ostao daleko ispod zavidnog nivoa.

U petom članku, čiji naslov je prikazan u tabeli, govori se o tome kako je fudbaler PSG-a Jese Rodriguez potrošio 5.000 eura kako bi izbacio svoju bivšu suprugu iz šoua realnosti. Jese Rodriguez u tom trenutku nije bio fudbaler Paris Saint Germaina nego fubaler Stoke Citya na posudbi iz Paris Saint Germaina, zatim ova vijest koju je Dnevni Avaz objavio 21.12.2018.godine je prilično stara vijest jer se ova situacija odigrala nekoliko mjeseci ranije, i na kraju ova vijest kao i mnoge druge koje je Dnevni Avaz u ovom periodu objavio, ne bi trebala da dobija apsolutno nikakav prostor na stranicama dnevnih novina. Još jedan dokaz koliko sportski novinari objavljuju nebitne vijesti, koje čak nisu ni napisane kako treba.

Na samom kraju u okviru kvalitativne analize Dnevnog Avaza spomenut ćemo još neke stvari koje su bile karakteristične za ove dnevne novine u periodu od 10.12.2018.- 24.12.2018.godine. Najprije ćemo još jednom spomenuti Avazov specijal odnosno neki vid sportskog magazina koji izlazi u sklopu Dnevnog Avaza svakog ponedjeljka i petka. Ovaj specijal je baziran uglavnom na sportskim informacijama iz Bosne i Hercegovine, posvećen je nekim sportovima koji i nisu baš popularni kao sportovi koji su navedeni u okviru kvantitativne analize. Objavljuju se vijesti koje i ne dobijaju neki medijski prostor od strane sportskih novinara, sportskih portala, rubrika itd. Promovišu se mlade talenti iz zemlje, objavljuju se intervjui i razgovori sa sportistima itd. Dakle, ovo možemo okarakterisati kao veoma pozitivnu stvar kada je u pitanju Dnevni Avaz i ovo su stvari koje bi trebale više biti rasprostranjene u Bosni i Hercegovini.

Zatim, izdvojio bih još neke stvari za koje smatram da Dnevni Avaz radi pogrešno. A to su recimo da svaki dan Dnevni Avaz prikazuje tekstove o FK Željezničar. To su tekstovi odnosno članci koji zauzimaju pola a nekad i čitavu stranicu. Svaki situacija koja je vezana za FK Željezničar odmah je objavljena na stranice ovih dnevnih novina. Bilo da je riječ o upravnom odboru ovog kluba, igračima, navijačima, određenim funkcionerima u ovom klubu, samom stadionu Grbavica na kojem ovaj klub igra svoje domaće utakmice, travnjaku na ovome stadionu itd. Ono što želim ovim da naglasim jeste to, da se previše pažnje poklanja nekim stvarima koje i nisu toliko bitne kada je ovaj klub u pitanju, jer osjeti se pristrasnost prema ovome klubu. Nijedan drugi klub u ovoj državi ne dobija ovoliko medijskog prostora u ovim novinama kao Željezničar. Ovaj klub je odigrao polusezonu za zaborav, ali i unatoč tome oni su u centru pažnje Dnevnog Avaza. FK Sarajevo koji

je odigrao polusezonu za pamćenje i jednu od najboljih polusezona nekog kluba u Premijer Ligi, ne dobija ni približno toliko prostora u ovim novinama kao FK Željezničar, što je prema mome mišljenju sasvim pogrešno jer upravo ovakav tim zaslužuje da se o njemu često govori i piše.

Ono što mislim da nije na profesionalan način odrađeno od strane Dnevnog Avaz jeste izbor najbolje sportiste Bosne i Hercegovine u 2018. godini. Jedan od razloga zbog čega ovakva manifestacija nije popraćena na ozbiljan način od strane ovih dnevnih novina jeste taj da Dnevni Avaz nije pokrovitelj ili organizator ovakve manifestacije. Međutim, ovakva manifestacija je jako važna stvar za sport u našoj državi jer se biraju sportisti ove države koji su ostvarili najveće uspjehe u datoj godini. Neshvatljivo je da jedne najboljih dnevnih novina u državi ne posvećuju veliku pažnju izboru najboljeg sportiste, kolektiva, mlade nade, trenera u Bosni i Hercegovini. Primjera radi, vijest da su Larisa Cerić, najbolja džudistkinja BiH i Edin Džeko, najbolji fudbaler BiH, ljudi koji su dobili nagradu za najbolje sportiste spomenute države u 2018. godini, objavljena je na samom kraju stranice, u ćošku sportske rubrike. Kada pogledate gdje se nalazi ta vijest na stranici dnevnih novina i kada pogledate da pola te stranice zauzima članak o privatnom životu nekog inostranog fudbalera, s pravom dovodite u pitanje profesionalizam, kompetentnost, ozbiljnost, znanje i zainteresovanost sportskog novinara u ovom dnevnom listu.

U ovom velikom broju negativnih stvari vezanih za Dnevni Avaz postoje i stvari koje su pozitivne a to su brojni intervjui sa poznatim bivšim i sadašnjim sportistima Bosne i Hercegovine koji su ostavili neki trag u sportu u ovoj državi. Konkretno, u navedenom periodu objavljeni su intervjui sa golmanskom legendom Tomislavom Piplicom, zatim sa zaboravljenim nekadašnjim reprezentativcem BiH, Brunom Akrapovićem koji je trenutno trener Lokomotive iz Plovdiva, intervju sa Kenanom Kodrom, reprezentativcem Bosne i Hercegovine, Smailom Prevljakom, najboljim strijelcem Austrijske Bundeslige. Pored intervjua sa sportistima iz ove države, vršeni su i objavljavani i intervjui sa poznatim bivšim i sadašnjim sportistima iz Evrope. Tu možemo izdvojiti intervjue sa Jurgenom Kolerom, legendom njemačkog fudbala, zatim sa Aljošom Asanovićem, članom uspješne fudbalske reprezentacije Hrvatske iz 1998. godine itd. Ovo su stvari koje su karakteristične za profesionalno, odgovorno i u pravom smislu riječi kvalitetno sportsko novinarstvo. Kada bi se vodili ovakvim stvarima, sportsko novinarstvo u Dnevnom Avazu bi bilo značajno unaprijeđenije a pod tim mislim profesionalnije odnosno bilo bi u skladu sa novinarskim kodeksom i načelima.

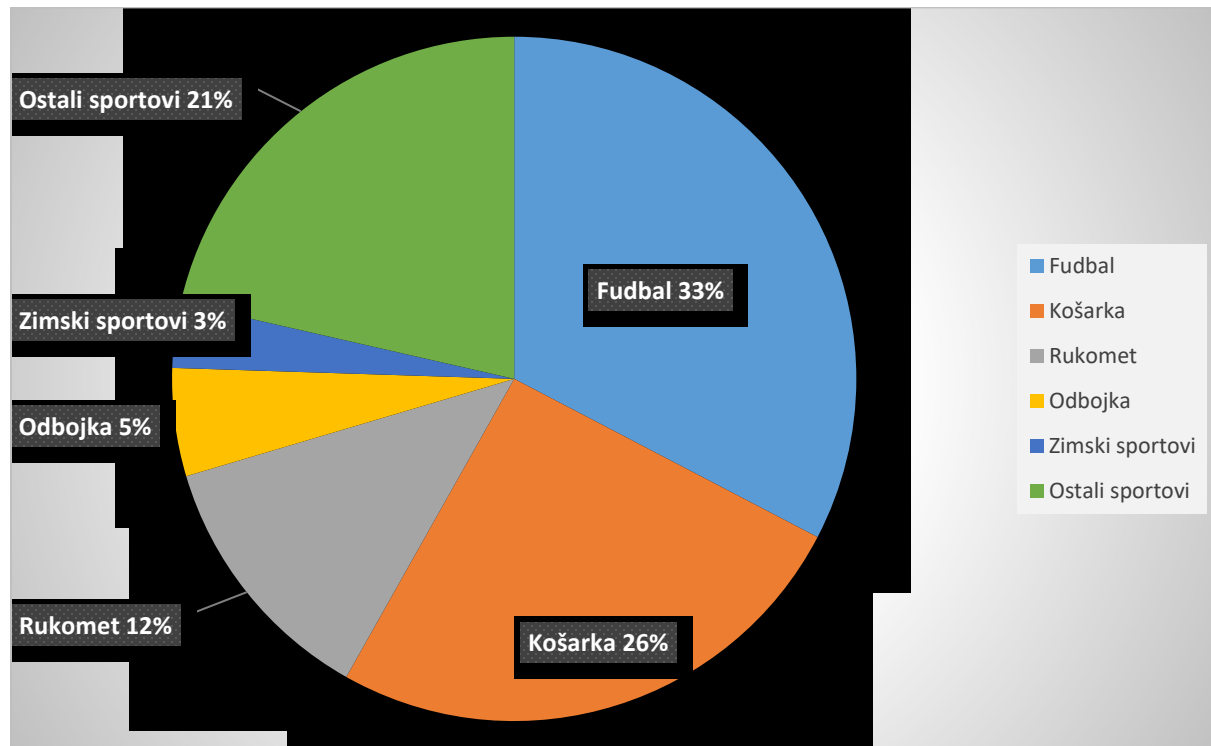
Nezavisne novine

Kvantitativna analiza

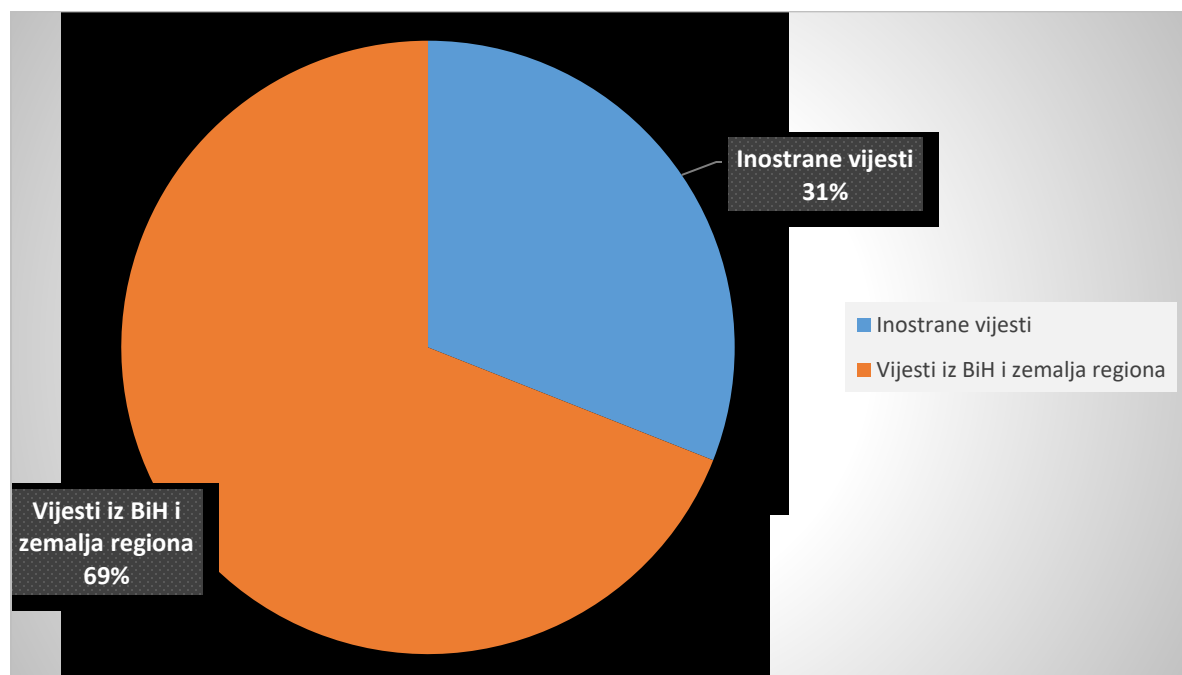
Kada je u pitanju kvantitativna analiza Nezavisnih novina, kao i kod Dnevnog Avaza i u okviru ove analize ubačena još jedna zasebna rubrika a to je odbojka. Broj objavljenih članaka u Nezavisnim novinama je drastično manji nego kada je u pitanju broj članaka kod Dnevnog Avaza. Kao i kod portala i u okviru kvantitativne analize Nezavisnih novina pored odbojke prikazane su i rubrike fudbal, košarka, rukomet, zimski sportovi i rubrika u koju spadaju ostali sportovi. U okviru kvantitativne analize Nezavisnih novina biće prikazan i broj sportskih vijesti iz inostranstva i iz zemlje i regiona u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018.godine. Dakle, u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018.godine u Nezavisnim novinama je ukupno objavljeno 210 članaka. Od tih 210 članaka, 68 članaka je bilo vezano za fudbal, 53 članka su bila vezana za košarku, 26 vijesti dolazi iz svijeta rukometa, 11 iz odbojke, svega 7 članaka vezanih za zimske sportove i 45 članaka je vezano za rubriku ostali sportovi. Kada je riječ o ostalim sportovima, najviše vijesti je objavljeno iz tenisa (10), zatim iz plivanja (8), iz džuda (4), iz boksa (3), futsala (3) itd. Ono što je veoma bitno naglasiti za Nezavisne novine jeste to da su oni objavljivali mnogo članaka u vezi izbora za najboljeg sportistu Bosne i Hercegovine u 2018.godini. Također, oni su bili jedni od organizatora te manifestacije pa je to svakako jedan od razloga zašto je ovaj događaj bio posebno popraćene s njihove strane. U vezi kvantitativne analize ovih dnevnih novina, treba još istaći da je u već navedenom period objavljeno čak 144 članka iz BiH i regiona, a 66 članaka je vezano za inostrani sport. Najviše članaka (23) je objavljeno 24.12.2018.godine a najmanje vijesti (8) je objavljeno 18.12.2018.godine. U poređenju sa Dnevnim Avazom, Nezavisne novine su objavile znatno manji broj vijesti, ali treba uzeti u obzir i to da su njihovi članci mnogo opširniji i da njihovi intervjui sa određenim sportskim ličnostima zauzimaju nekad i po 2 stranice. Također, treba spomenuti da je sportska rubrika prikazana i na zadnjoj stranici ovih novina. Na kraju kvantitativne analize treba još dodati da Nezavisne novine ne izdaju tiraž nedjeljom.

Na osnovu prethodnih informacija, u nastavku su prikazana dva grafikona na kojima je prikazan broj sportskih članaka u Nezavisnim novinama izražen u procentima.

Grafik br.7: Postotak objavljenih vijesti u periodu 10.12.2018.-24.12.2018. godine u Nezavisnim novinama

Grafik br.8: Postotak objavljenih inostranih vijesti i vijesti iz BiH i zemalja regiona u periodu 10.12.2018.-24.12.2018. godine u Nezavisnim novinama

Kvalitativna analiza

Kao što je slučaj kod kvalitativne analize Dnevnog Avaza i kod kvalitativne analize Nezavisnih novina ćemo na početku izdvojiti neke od najzanimljivijih članaka, naslove tih članaka ćemo prikazati u tabeli kao i datum kada je taj članak objavljen i na kraju ćemo svaki taj članak posebno analizirati.

Tabela 4: Naslovi članaka i datumi njihovog objavljivanja u Nezavisnim novinama

NASLOV ČLANKA	DATUM OBJAVLJIVANJA
1. Crvena Zvezda porazom od PSŽ-a (1:4) završila nastup u Ligi šampiona	13.12.2018.godine
2. Porto najpoželjnija udavača	14.12.2018.godine
3. „Kopljanik“ ljubi hokejašicu	18.12.2018.godine
4. Vlogerka koju ne zanima fudbal	24.12.2018.godine
5. Čelnici Borca čine sve da zadrže kostur ekipe iz prvog dijela sezone	24.12.2018.godine

U prvom članku, čije je naslov prikazan u tabeli, govori se o učešću Crvene Zvezde u Ligi prvaka. Problem ovoga članka je u tome što prije svega zauzima više od pola stranice u novinama i što uopšte nije analizirano zadnje kolo Lige prvaka nego je samo analizirana igra Crvene Zvezde. Svakako, ovdje je jasno da je prisutna pristrasnost ka ovome klubu koji čak nije ni predstavnik Bosne i Hercegovine nego Srbije, pa shodno tome ova pristrasnost koja svakako nije u skladu sa novinarskim načelima ne može se ni na jedan način opravdati. Što se tiče drugih klubova koji su nastupali tu noć, napisani su samo rezultati odigranih utakmica u grupama A, B, C, D. Napisati ovakav članak koji neće direktno biti posvećen kraju grupne faze Lige prvaka u ovim grupama, ne bi bilo ni loše, štaviše, bilo bi lijepo prikazati analizu nastupa jedinog predstavnika balkana u ovom takmičenju. Međutim, zaključiti kraj grupne faze u ovim grupama na osnovu analize Zvezdinog nastupa je prema mome mišljenju neobjektivno, neprofesionalno i na neki način previše skromno. Postavlja se pitanje zbog čega nisu napisani ni strijelci u posljednjem kolu u već navedenim grupama, zatim zašto se nije pažnja posvetila tome ko je u ovim grupama zaslužen prošao dalje, ko je na neki način iznenadio, ko je najveće razočarenje, ko ide u Evropa ligu itd. Da se na ovakav

način napravio članak koji će označavati rezime u već navedeni grupama to bi itekako bio validan članak i bio bi u skladu s tim kako pravi sportski novinari trebaju da rade svoj posao.

U drugom članku, naslov koji se meni nikako ne dopada glasi: „Porto najpoželjnija udavača“.U članku se govori o tome kako je fudbalski klub Porto najlakša ekipa od nositelja u okviru knock out faze Lige prvaka. Prije svega, naslov mi se ne sviđa zbog naziva „udavača“ jer Nezavisne novine su mogle smisliti i neki bolji naslov a i sam naziv „udavača“ se mogao zamijeniti nekim drugim nazivom koji bi bio u sportskom žargonu napisan. Glavni problem ovog naslova i teksta je u tome da je napisan na osnovu subjektivnog stava.Za ekipu koja je završila prva u svojoj grupi i za ekipu koja je bila prvak Evrope 2004.godine, napisati naslov da je najlakši protivnik od nositelja u Ligi prvaka je neprofesionalno i subjektivno. Sportski novinari ne bi trebali pisati ovakve naslove i ovakve tekstove jer ipak ovaj Porto spada u 16 najboljih ekipa Evrope. Nezavisne novine su svakako mogli u okviru članka iznijeti činjenice i napisati da je Porto ekipa koja je na papiru najlakši nositelj zbog igračkog kadra i zbog budžeta koji ovaj tim posjeduje, ali naslov kojim se najavljuje žrijeb Lige prvaka za knock out fazu nije valjan iz razloga koje sam već naveo. Svaki tim koji se nalazi u osmini finala ovog takmičenja zaslužuje poštovanje pogotovo od strane medija.

U trećem članku, čiji je naslov prikazan u tabeli, govori se o igraču Ayaxa, Frenkie De Jongu, tačnije govori se o tome sa kim je vezi ovaj fudbaler. Mnogo puta u ovom radu je isticano a evo i sada da ovakvi naslovi i članci nisu za sportsku rubriku i da je ovo privatni život sportaša koji nije za ovakve rubrike.Pametnije i profesionalnije bi sportskim novinarima ovih dnevnih novina bilo da su pisali o ovom fudbaleru, njegovim kvalitetima i njegovoj karijeri. Većina čitatelja ovo ime prvi put čuje odnosno ni ne zna ko je zapravo Frenkie De Jong. Nezamislivo je pisati u sportskoj rubrici ovakav članak jer se u samom članku više govori o njegovoj djevojci i njenim zanimanjima nego o samom fudbaleru što prave sportske simpatizere neće zanimati. Jedan od podnaslov glasi: „Frenkie De Jong posljednjih dana u centru pažnje svjetske javnosti zbog djevojke“. Pravi sportski članak bi se trebao zasnivati na tome da je ovaj fudbaler u centru javnosti zbog njegovog prelaska u Barcelonu, odnosno da će on u junu 2019.godine postati član katalonskog giganta. Dakle, na kraju možemo zaključiti da ovaj članak nema nikakve veze sa profesionalizmom, ali itekako ima veze sa povredom privatnosti što je mimo svih novinarskih kodeksa i načela uopšteno.

Četvrti članak, čiji naslov je prikazan u tabeli, govori o supruzi fudbalera Marquinhosa, člana francuskog PSG-a.Ime ove djevojke je Carol Cabrinho i ona važi za poznatu ličnost u svojoj državi

ali je problem zašto se o ovome piše u sportskoj rubrici jednih dnevnih novina. Za ovakve vrste vijesti postoje rubrike kao što su Showbiz, zanimljivosti i druge. U ovom članku se govori o njenim hobijima, njenom zanimanju, životu sa ovim fudbalerom itd. Dakle, govori se o svemu onom što nema nikakvih dodirnih tačaka sa samim fudbalom osim da je ona žena fudbalera. Članak koji bespotrebno zauzima prostor u sportskoj rubrici i siguran sam da postoji uistinu mnogo pravih sportskih vijesti koje bi trebali dobiti prednost nad jednom ovakvom vijesti. Uostalom, ukoliko ovu vlogerku ne zanima fudbal, svakako da čitatelje ove rubrike u Nezavisnim novinama itekako zanima.

Peti članak, čiji naslov je napisan u tabeli, govori o FK Borac iz Banja Luke. Nema primjedbe na to kako je ovaj članak napisan, međutim, ono što je neispravno je svakako da u jednom ovakvom članku koji govori o tome kako čelnici ovog kluba nastoje da zadrže igrače, napisan je podnaslov „Preminuo Mladen Timotijević“. Mladen Timotijević je bivši član ovog kluba koji je preminuo u 81. godini u Banjaluci. Problem je taj što apsolutno nije pokazana trunka fleksibilnosti novinara u ovom slučaju. Paradoks predstavlja naslov ovog članka i ovaj podnaslov. Smatram, da je smrt ovog bivšeg fudbalera Borca trebao biti naslov jedne zasebne cjeline, bez obzira što se ovaj podnaslov direktno odnosi na FK Borac. Budući da je Mladen Timotijević bio član zlatne generacije ovog kluba koja je 1963. godine uspjela da ostvari plasman u Prvu saveznu ligu Jugoslavije, smatram da se na drugačiji način trebala odati počast ovom bivšem fudbaleru Borca odnosno da jedna ovakva vijest nije trebala biti u sklopu jednog ovakvog članka.

Na kraju kvalitativne analize Nezavisnih novina, prikazat ćemo i ono što je karakteristično za ove dnevne novine. Ono što prema mom mišljenju predstavlja glavni problem kod Nezavisnih novina jeste to da su previše okrenuti Srbiji, odnosno sportskim dešavanjima u Srbiji, srbijanskim sportašima i srbijanskim timovima. Mnogo članaka je bilo o reprezentaciji Srbije, čak su neki i predstavljali glavnu vijest tog dana kao što je konkretno predstavljao članak pod naslovom „Rukometašice Srbije poražene od Rusije na Evropskom prvenstvu“ koji je objavljen 11.12.2018. godine. Zatim, mnogo pažnje se posvećuje Crvenoj Zvezdi kako u nogometu tako i u košarci, Novaku Đokoviću, košarkaškim reprezentativcima koji nastupaju u NBA ligi itd. Kada je u pitanju raspored članaka, treba istaći da je sam raspored veoma konfuzan. Članci su pomješani, više sportova je prikazano na jednoj stranici i raspored nije jasan kao što je slučaj sa Dnevnom Avazom. Ono što predstavlja itekako veliki problem kod ovih dnevnih novina je to što oni kasne

sa objavom određenih sportskih vijesti. Recimo, rezultate utakmica odigranih u srijedu u okviru Lige prvaka, oni objavljuju tek u petak. Kao što je opšte poznato, aktualnost je jedna od najbitnijih stvari u sportskom novinarstvu odnosno u novinarstvu uopšte. Pored brojnih negativnih stvari koje su izdvojene u ovom radu za Nezavisne novine, treba naglasiti da postoje i one pozitivne. Pozitivno je to, da s obzirom na političku situaciju u ovoj državi Nezavisne novine objavljuju i brojne informacije koje nisu isključivo vezane za sport u Republici Srpskoj. Ono što možemo također izdvojiti kao pozitivno jesu intervjui sa mnogim poznatima osobama iz inostranstva. Tu spadaju intervjui sa košarkašem CSKA i jednim od najboljih evropskim košarkaša Nandom de Colom, zatim sa legendarnim NBA igračem Karlom Malounom te sa košarkašem Miami Heata Goranom Dragićem. Jedna od najpozitivnijih stvari koje su vezane za ove dnevne novine jeste promovisanje i praćenje manifestacije „Izbor za najboljeg sportistu Bosne i Hercegovine u 2018.godini“. Jedan od glavnih razloga zašto je ovaj događaj ovako intezivno popraćen od strane Nezavisnih novina jeste taj da su ove novine i jedan od organizatora ovog događaja. Sama činjenica da su jedni od organizatora je jedna pozitivna stvar. Na osnovu ovog događaja Nezavisne novine su također promovisale mlade talente u ovoj državi i izvještavali su o njihovim uspjesima. Ovu kvalitativnu analizu Nezavisnih novina bih zaključio sa tim da i pored ovih nekih pozitivnih stvari ove dnevne novine itekako imaju još puno prostora za napredak, da sportski novinari ovih dnevnih novina bi trebali biti profesionalniji, objektivniji, manje pristrasni kada je u pitanju sport u Srbiji i trebali bi se bazirati u potpunosti na sport u pravom smislu te riječi odnosno da skroz prestanu objavljivati članke koji nisu vezani za sportske terene.

10.1.3 Analiza rezultata istraživanja sportskih emisija

U ovom dijelu govorimo o sportskim emisijama na javnom i privatnom servisu. Analizirane su sportske emisije na BHT-u, TVSA i NOVA BH u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018.godine. Odmah je važno istaći da je broj sportskih emisija na ovim televizijama veoma nizak, tačnije samo sportsku emisiju na TVSA koja se zove Sport magazin možemo shvatiti kao pravu sportsku emisiju, jer ni BHT a ni NOVA BH se ne mogu pohvaliti ovakvim emisijama. Ove televizije su odabrane zbog toga što se smatralo da se upravo na njima može emitovati najveći broj sportskih emisija međutim, to se ispostavilo kao netačno. Ni druge televizijske kuće u Bosni i Hercegovini se ne mogu pohvaliti ovakvih emisijama i upravo zbog toga možemo konstatovati na samom početku da je ovo jedan od razloga zbog čega je sportsko novinarstvo u Bosni i Hercegovini

trenutno u jednoj krizi. Veoma malo se posvećuje pažnja sportskim emisijama a pod sportskim emisijama svakako smatramo da je to jedna emisija koja će posvetiti pažnju sportskim događajima u proteklom periodu, zatim koja će ugostiti određene ljude koji imaju neku povezanost sa sportom u našoj državi i koji će govoriti o sportskim temama u toj emisiji. Kao što je već rečeno, jedino Sport magazin koji se emituje svakog ponedjeljka u 21h na televiziji Sarajevo može zadovoljiti kriterije koje bi trebala ispunjavati jedna sportska emisija. Na javnom radio – televizijskom servisu Bosne i Hercegovine tek postoji jedna sportski kutak odnosno jedna sportska rubrika sa naznakama sportske emisije a to je BHT sport koji se emituje svake nedjelje u 23.00 ali trajanje te „emisije“ i njen sadržaj je daleko ispod zadovoljavajućeg kriterijuma. Dovoljno je pogledati satnicu kada se ovaj sportski program emituje i onda je lahko zaključiti da se tome ne posvećuje neka velika pažnja.

U nastavku ćemo analizirati Sport magazin, jedinu sportsku emisiju na ova tri TV emitera koja zadovoljava kriterije jedne sportske emisije. Prije svega, kada je u pitanju Sport magazin, u okviru kvantitativne analize ćemo prikazati određene karakteristike ove emisije. Sport magazin se emituje na TVSA. Ova emisija se emituje svakog ponedjeljka u 21h. Prosječno trajanje ove emisije 39 minuta i 30 sekundi. Prosječno trajanje priloga koji se prikazuju u ovoj emisiji iznosi jednu minutu i 40 sekundi. Najduže trajanje emisije je emitovano u ponedjeljak 10.12.2018.godine i iznosilo je 49 minuta i 40 sekundi. U toj emisiji emitovali su se prilozi o fudbalskoj ligi Bosne i Hercegovine, prilog o sjećanju na Mirzu Delibašića, prilog o džudistkinji Larisi Cerić i njenima borbama, zatim emitovan je i prilog o košarkaškoj reprezentaciji BiH, zatim o pripremama za EYOF i o hokejaškom savezu BiH, te je na kraju ove emisije emitovan prilog o Balkanskom prvenstvu u karateu koje je održano u Dubrovniku. Također, u ovoj emisiji voditelj Mirza Kolar je ugostio prvo bivšeg selektora reprezentacije Bosne i Hercegovine Fuada Muzurovića i Mufida Zimića, najvažnijeg čovjeka fudbalskog kluba Vratnik. A nakon toga je ugostio i Adnana Mrkvu, generalnog menadžera hokejaškog saveza. Najduže trajanje nekog priloga je bilo o FK Željezničar i njihovom upravnom odboru i taj prilog je trajao 2 minute i 10 sekundi. Najkraći prilog je o reprezentaciji Bosne i Hercegovine i njihovim utakmicama protiv Armenije i Grčke koje tek trebaju da uslijede, a prilog je trajao 55 sekundi.

Kada je riječ o samom kvalitetu odnosno o kvalitativnoj analizi ove sportske emisije treba istaći da je ovo pravi primjer kakva sportska emisija treba da bude. Voditelj emisije, Mirza Kolar

ispunjava sve kriterije koje treba posjedovati jedan sportski novinar. Ova emisija je itekako kvalitetna i zbog gostiju koji dolaze u emisiju i koji odgovaraju na broja zanimljiva sportska pitanja koja su vezana za sport u Bosni i Hercegovini. Pored već nabrojanih gostiju kao što su Fuad Muzurović, Mufid Zimić i Adnan Mrkva, u Sport magazinu su u ovom terminu od 10.12.2018.-24.12.2018.godine gostovali još trener RK Vogošća Kasim Kamenica (17.12.2018.godine) i generalni sekretar NSBiH Adnan Džemidžić (24.12.2018.godine). Jedina zamjerka na ovu emisiju je ta što je veoma malo pažnje posvećeno inostranom sportu i svi prilozima su bazirani uglavnom na sportska dešavanja u BiH i regionu. Mišljenja sam da ukoliko se prave prilozima o sportskim dešavanjima koja su obilježila prethodnu sedmicu, da u tom slučaju moraju se prikazati i inostrane sportske vijesti, bar one najvažnije. Dakle, možemo konstatovati da je ova emisija jedna od rijetkih pozitivnih stvari u sportskom novinarstvu u BiH i na osnovu ovakvog primjera trebale bi se napraviti i druge sportske emisije koje bi u mnogome pomogle da sportsko novinarstvo u ovoj državi doživi ekspanziju i izađe iz ove krize u kojoj se po svemu sudeći nalazi.

Jedino vrijedno pomena na BHT-u jeste BHT sport kao što je već prethodno napisano, ali samo trajanje BHT sporta, koje iznosi 15 minuta je premalo za bilo kakvu kvantitativnu i kvalitativnu analizu. U okviru BHT sporta prikazuju se najbitnije sportske vijesti iz zemlje i regiona i inostranstva koje su obilježile proteklu sedmicu.

Kada su u pitanju sportske emisije na kanalu NOVA BH, jedino vrijedno pažnje jeste uvodna emisija Lige prvaka koja traje u prosjeku 15 minuta i u kojem voditelj i gost u studiju razgovaraju o utakmicama koje se igraju tu noć. U okviru analize u periodu od 10.12.2018. do 24.12.2018.godine ova uvodna emisija se emitovala samo 12.12.2018.godine kada je voditelj ove emisije bio Denis Huseinbegović, a gost u studiju je bio bivši reprezentativac BiH Nermin Šabić. Ova emisija je predstavljala uvod u utakmicu Lige prvaka između Ayaxa i Bayerna. Ova emisija se emituje srijedom kada je na rasporedu kolo Lige prvaka i njen početak je zakazan za 20:30 i traje do 20:45. Kvalitativnu analizu ove emisije nije moguće realizirati jer je trajanje emisije isuviše kratko i ne predstavlja pravu sportsku emisiju.

Na samom kraju ove analize sadržaja prikazaćemo neke razlike i sličnosti između portala Sportsport.ba i Klix.ba, zatim između Dnevnog Avaza i Nezavisnih novina i između sportskih emisija. Na ovaj način pokušavamo objediniti odnosno zaključiti analizu sadržaja koja govori o krizi sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini. Portali Sportsport.ba i Klix.ba imaju neke

sličnosti ali isto tako imaju i određene stvari po kojima se razlikuju. Kada su u pitanju sličnosti između ova dva portala moramo spomenuti da najviše objavljenih vijesti na ova dva portala dolazi iz svijeta fudbala. Da oba portala veliku pažnju posvećuju privatnim životima sportaša, niti se Sportsport.ba a niti se Klix.ba pridržavaju novinarskih načela. Ono što je karakteristično za oba portala, a svakako je pozitivno jeste to da se obraća pažnja na sport u Bosni i Hercegovini i da se piše o mladim sportskim nadama. Dakle, to su bile neke karakteristike po kojima su slični ova dva portala a u nastavku će biti prikazane razlike između portala. Glavna razlika između Sportsport.ba i Klix.ba jeste ta da Sportsport.ba objavljuje značajno veći broj sportskih vijesti u odnosu na Klix.ba. S tim u vezi također treba imati u vidu da portal Klix.ba nije samo sportski portal nego je portal koji izvještava o svim sferama života i da je rubrika sport na ovom portalu samo jedna kategorija koja se nalazi među brojnim drugim kategorijama. Naravno, određeni tekstovi su na portalu Sportsport.ba opširnije i profesionalnije napisani nego na portalu Klix.ba. Portal Klix.ba objavljuje uglavnom one najvažnije sportske vijesti, dok portal Sportsport.ba nastoji da objavi što veći broj vijesti i njihova je pažnja usmjerana isključivo ka sportskim aktivnostima. Klix.ba zbog malog broja objava i načina na koji su objavljene te vijesti nije u stanju da formira neko javno mnijenje ali jeste zato Sportsport.ba koji svojim objava, tekstovima, subjektivnim stavovima a često i neobjektivnošću nastoje da utiču na javnost i da formiraju javno mnijenje. Također, Sportsport.ba karakteriše aktuelnost jer oni nastoje da određeno sportsko dešavanje ili sportski događaj odmah podijele sa čitateljima, dok kod portala Klix.ba to nije slučaj jer oni često objavljuju vijesti koje su zastarjele i koje su već pročitane na brojnim drugim portalima.

Nakon portala, na red dolaze i dnevne novine, tačnije Dnevni Avaz i Nezavisne novine. Odmah je potrebno istaći da se ove dnevne novine više razlikuju jedne od drugih nego što su slične. Sličnosti su te da se rubrika sport i kod jednih i kod drugih novina nalazi na samom kraju i da broji 4-6 stranica. I jedne i druge novine veliku pažnju posvećuju sportu u Bosni i Hercegovini. A razlika između ovih dnevnih novina je mnogo. Sjedište Dnevnog Avaza je u Sarajevu a Nezavisnih novina je u Banja Luci. Dnevni Avaz je više posvećen sportistima iz Federacije dok su Nezavisne novine više posvećene sportistima iz Republike Srpske. Razlike je i u tome što Nezavisne novine veliku pažnju posvećuju sportu, sportskim dešavanjima i sportistima u Srbiji. Dnevni Avaz najviše prati FK Željezničar i FK Sarajevo dok Nezavisne novine najveći broj objava posvećuju sportskom udruženju Borac iz Banja Luke. Nezavisne novine često kasne sa objavom informacija, a Dnevni Avaz odlikuje aktualnost. Nezavisne novine su bile jedan od organizatora manifestacije pod

imenom "Izbor za najbolje sportistu Bosne i Hercegovine u 2018. godini" i njihova pažnja je u ovom periodu itekako bila zaokupljena ovim događajem dok kod Dnevnog Avaza to nije bio slučaj i Avaz je izdvojio tek nekoliko kratkih tekstova vezanih za ovaj događaj. Dnevni Avaz najveću pažnju posvećuje fudbalu, dok kod Nezavisnih novina nijedan sport se ne izdvaja u odnosu na druge. Sam raspored sportova u Nezavisnim novinama je veoma konfuzan, sportovi su izmješani a kod Dnevnog Avaza postoji jasan red po kojem sportovi odnosno sportske podrubrike idu jedna iza druge (na početku fudbal, zatim košarka, rukomet, odbojka i sportske vijesti iz ostalih sportova). Također, razlika je i u tome što u okviru Dnevnog Avaza izlazi sportski magazin „SPORT“ i to ponedjeljkom i petkom, a Nezavisne novine ovakav tip magazina ne izdaju. Dnevni Avaz izlazi svakog dana, a Nezavisne novine ne izlaze nedjeljom, već se u subotu objavljuje tiraž koji se odnosi na subotu ali i na nedjelju.

Kada su u pitanju razlike i sličnosti između sportskih emisija, mislim da o tome ne treba previše govoriti jer je sve evidentno na osnovu analize sadržaja sportski emisija. TVSA emituje sportsku emisiju, Sport magazin koja kao što je već navedeno predstavlja pravu sportsku emisiju. Kao sličnost između Sport magazina i BHT sporta možemo navesti samo to što se prikazuju najbitnija sportska dešavanja u proteklim danima i u jednoj i u drugoj emisiji iako BHT sport ne možemo smatrati pravom sportskom emisijom jer ne posjeduje karakteristike jedne sportske emisije. O razlikama između Sport magazina i ostalih vidova emisija sa ovakvim sadržajem na kanalima BHT i NOVA BH nema potrebe govoriti, jer su razlike i više nego očite na osnovu rezultata analize sadržaja.

Na kraju ove analize sadržaja možemo zaključiti da je uzrok krize sportskog novinarstva neprofesionalizam, neobjektivnost, pristrasnost i neobrazovanost sportskih novinara. Dakle, oni se ne pridržavaju osnovnih novinarskih načela i ne ispunjavaju svoj posao na nivou. Također, opstrukcije u obavljanju njihovog posla su prisutne itekako. Plate sportskim novinarima su mizerne a i bitnije je prenositi neke parlamentarne sjednice nego neka sportska dešavanja pa zbog toga informativnim medijima i novinarima koji dolazi iz takvih medija pridaje se veća pažnja nego sportskim medijima i njihovim novinarima. Sportski novinari su također izloženi raznim pritiscima i prijetnjama pa upravo zbog toga možemo konstatovati da je korupcija je u sportskom novinarstvu prisutna jer se promoviše sve i svašta, bez pravog razloga i na osnovu toga su sportski novinari priklonjeni određenim klubovima i pojedincima. Kao posljedica ovakvih stvari predstavlja

stvaranje senzacionalističkog novinarstva koje je prepuno senzacionalističkih i bombastičnih naslova. Neke od ovih stvari dovode i do negativnog utjecaja na javno mnijenje a to je najočitije iz primjera Nezavisnih novina koje svakodnevno pišu i promovišu sport, sportske klubove i sportiste iz Srbije. Naravno da to predstavlja negativan utjecaj jer pored sporta u državi u kojoj i sami egzistiraju i obavljaju svoj posao, oni pišu o sportu, sportskim klubovima i sportskim pojedincima iz druge države i na taj način ih i promovišu a to sve za posljedicu ima negativan utjecaj na javno mnijenje. S obzirom na to da je suština rada analizirati krizu sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini, glavni zaključak je taj da su ove prethodno navedene stvari glavni razlozi koji su upravo doveli do te krize u sportskom novinarstvu u ovoj državi.

10.2 Analiza ankete

Kako bih saznao stavove i mišljenja javnosti, odnosno ispitanika, sprovedena je anketa o najbitnijim pitanjima koja se tiču krize sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini, sportskih sadržaja, obrazovanosti, profesionalnosti, objektivnosti, pristrasnosti sportskih novinara, kao i percepciji javnosti o radu sportskih novinara, te načinu i prijedlozima za poboljšanje sportskog novinarstva u BiH.

Anketa je sastavljena od deset (10) pitanja i sprovedena je u periodu od 15. maja do 5. juna, na 82 ispitanika. U anketnom upitniku učestovali su pripadnici muškog i ženskog spola a starosna dob ispitanika kretala se od 15 do 40 godina, dok su anketni upitnik popunile osobe sa srednjom stručnom spremom, višom školom, visokom stručnom spremom i nekoliko magistranata. Anketa je bila anonimna, koncizna i sažeta kako bi ispitanici mogli efikasno odgovoriti na postavljena pitanja i svojim odgovorima doprinijeli su da se ovaj magistarski rad kvalitetno uradi. Jedno pitanje je bilo otvorenog tipa gdje su ispitanici u kratkim crtama iznosili svoje stavove o datom pitanju, ostala pitanja su bila takva gdje su ispitanicima ponuđena 3 ili 4 odgovora a u nekim pitanjima i više odgovora, a oni su mogli zaokružiti samo jedan.

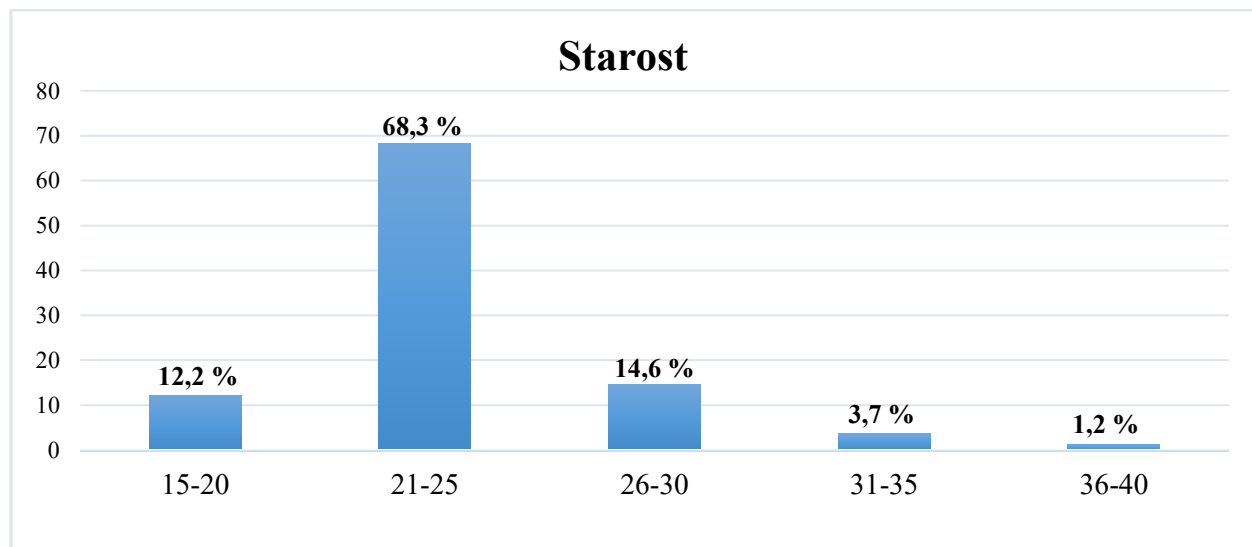
Budući da su ispitanici konzumenti sportskih sadržaja, kao gledaoci ili čitatelji, oni mogu dosta objektivno govoriti o sportskim novinarima u BiH. Kroz pisanje rada i analizu sadržaja u koju spada i anketni upitnik saznao sam gdje su najveći problemi koji su vezani za sportsko novinarstvo u Bosni i Hercegovini te koje su mogućnosti za njihovo prevazilaženje i rješavanje.

Odgovori na postavljena pitanja uveliko zavise od nekoliko ključnih faktora: prije svega, tu se misli na aktivno praćenje sportskih događaja putem televizije, novina i portala, koliko su ispitanici edukovani, podobni i upoznati sa stanjem i problemima bh. sportskih novinara i sportskog novinarstva. Veoma bitni faktori su nivo obrazovanja i zainteresovanosti za praćenje sporta kao discipline i sportskih dešavanja koja se održavaju ne samo u Bosni i Hercegovini već i širom svijeta.

Poznata je činjenica da gledaoce i čitatelje privlače samo velika takmičenja, utakmice reprezentacije, najdražih timova i takmičara, dok drugim oblicima i vidovima sporta ne pridaju veliku pažnju kao što su lokalna takmičenja, timovi i sportski subjekti.

Kao što sam u uvodnom dijelu napisao da se anketa sastoji od deset (10) pitanja, prva 3 pitanja su bila pitanja o sociodemografskim obilježjima gdje su ispitanici odgovarali na spol, starosnu dob i nivo obrazovanja dok su ostala pitanja bila pitanja o krizi sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini i išla su u smjeru otkrivanja stavova javnosti o sportskim sadržajima, sportskim novinarima i sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini.

- 1. Starosna dob: Od 15 do 20 godina; 10 (12,2%), od 21 do 25 godina; 56 (68,3%), od 26 do 30 godina; 12 (14,6%), od 31 do 35 godina; 3 (3,7%), od 36 do 40 godina; 1 (1,2%)**

Grafik br.9: Starosna dob

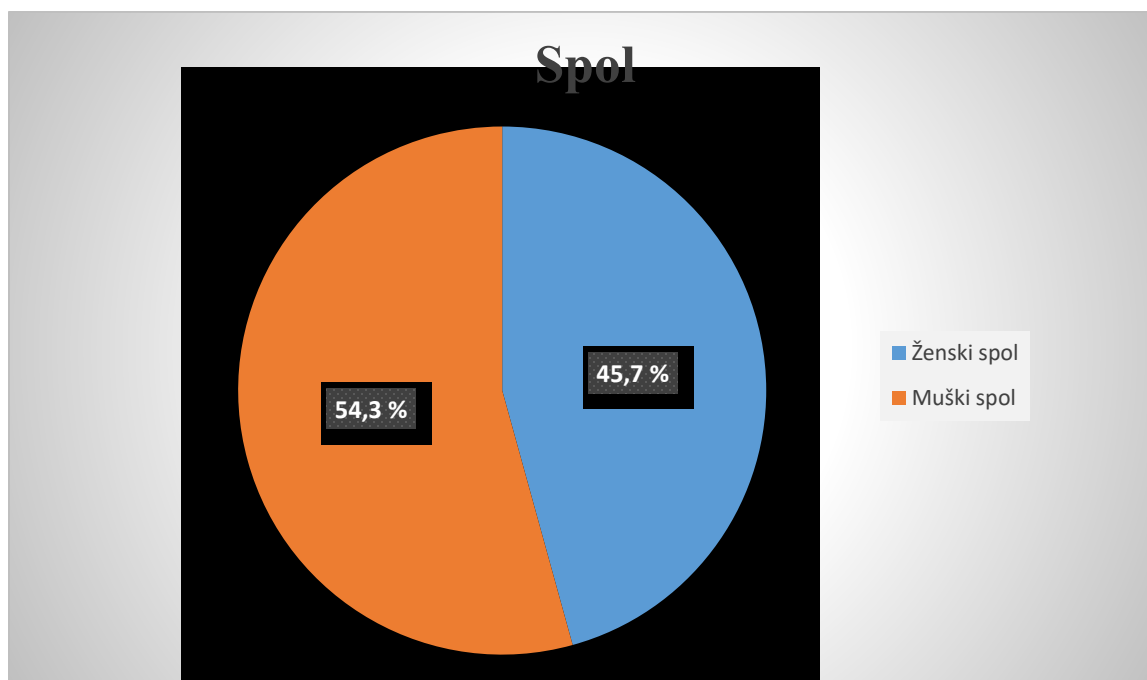

Prvo pitanje ticalo se starosne dobi ispitanika, a anketa pokazuje da 12,2% ili tačnije 10 anketiranih subjekata spada u kategoriju od 15 do 20 godina. Starosna dob od 21 do 25 godina u procentima iznosi 68,3%, što znači da se 56 ispitanika izjasnilo kako spada u ovu kategoriju. Rezultat koji se može izvesti iz sljedeće starosne kategorije jeste taj da je dvanaest osoba (12) koje imaju od 26 do 30 godina popunilo ovu anketu a procentualno to iznosi 14,6%. Zatim, starosnoj dobi od 31 do 35 godina pripadaju 3 ispitanika a to procentualno iznosi 3,7 %. Na kraju ovog pitanja samo jedna osoba označila je da pripada grupi od 36 do 40 godina. Gledano u procentima, to iznosi 1,2%.

Kao razlog zbog čega sam stavio starosnu dob u ovoj anketi jesu i vjerodostojni odgovori koje sam dobio od mlađe i starije populacije, a na osnovu starosti ispitanika dobio sam različite stavove i mišljenja u vezi teme ovog rada.

2. Spol: 44 M (54,3%), 37 Ž (45,7%)

U ovom pitanju od maksimalnih 82 ispitanika, izjasnio se 81 ispitanik.

Grafik br.10: Spol

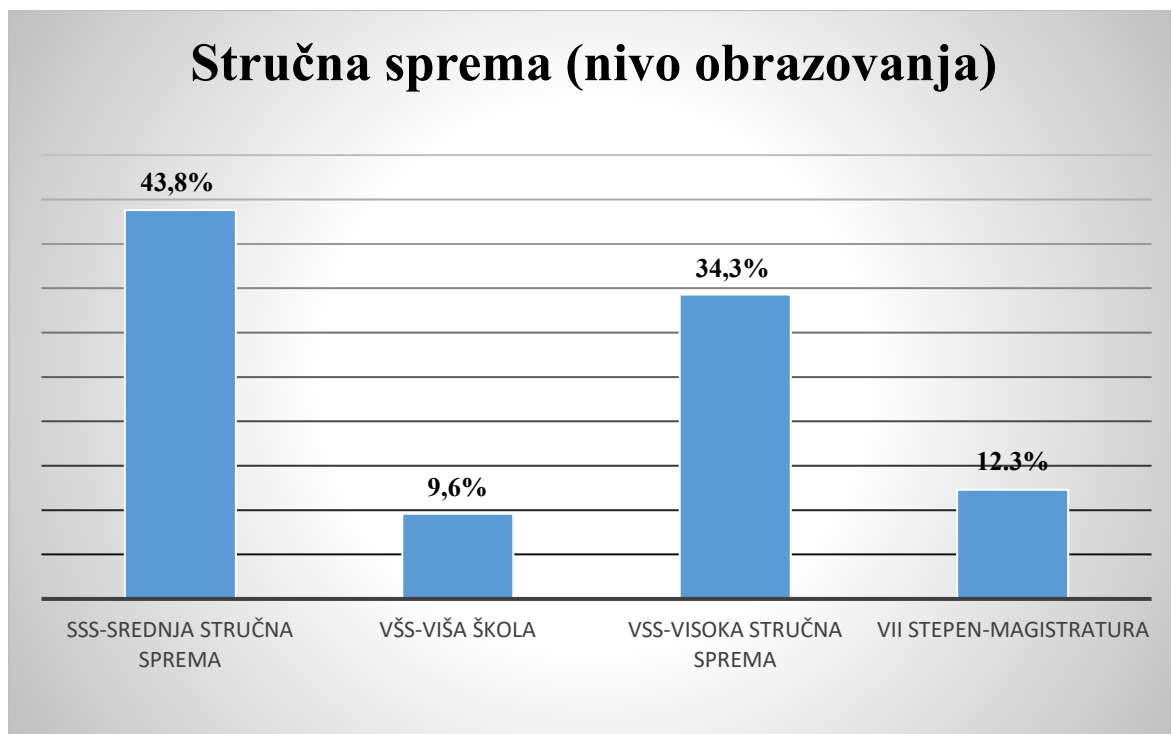
Kao što možemo da vidimo, muška populacija je u nešto većoj količini za razliku od ženske populacije, jer muška populacija svakako više prati sport i sportske događaje pa samim time više

je bila zainteresovana za ovu anketu koja se bazira na krizi sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini.

3. Stručna sprema (nivo obrazovanja): Srednja stručna sprema; 32 (43,8%), Viša škola; 7 (9,6%), Visoka stručna sprema; 25 (34,3%), Magistratura; 9 (12,3%)

Ono što je bitno naglasiti jeste to da su u odgovoru na ovo pitanje učestvovala 73 ispitanika od maksimalnih 82.

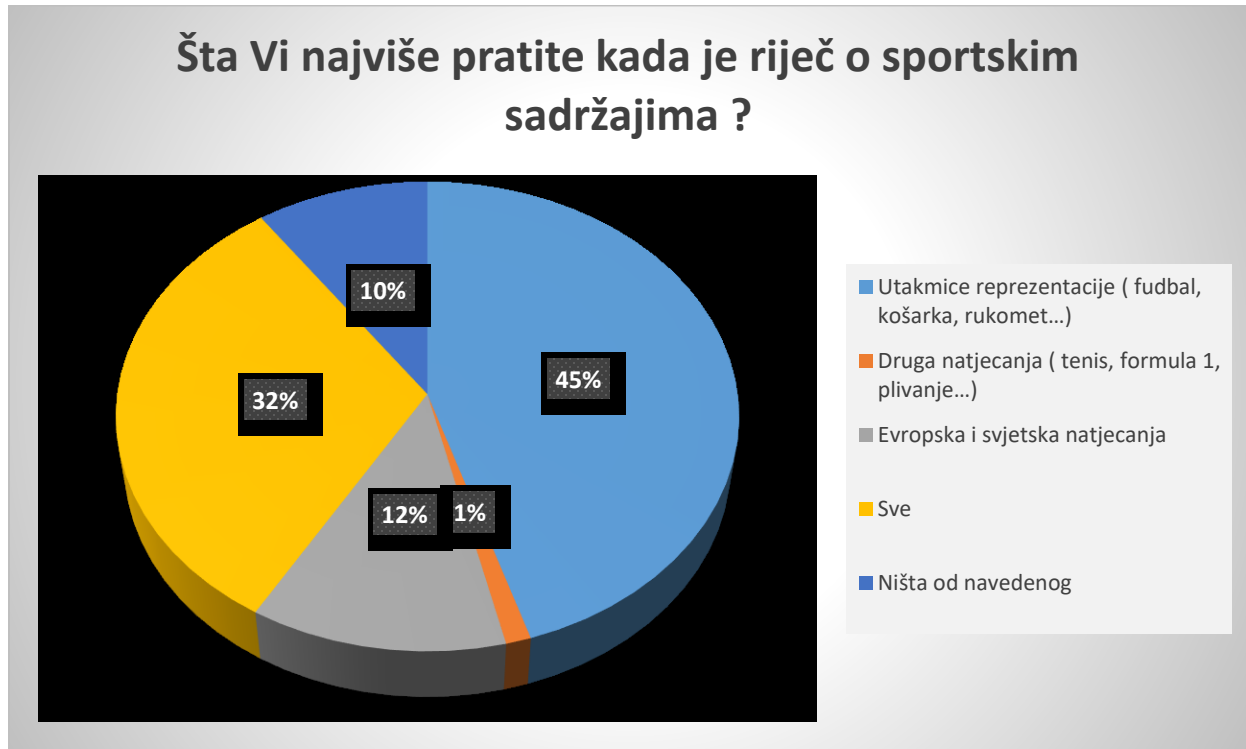
Kao što se može vidjeti na osnovu grafika, najviše ispitanika koji su učestvovali u ovoj anketi ima srednju stručnu spremu i visoku stručnu spremu.

Grafik br.11: Stručna sprema

Treće pitanje u okviru anketnog upitnika bilo je o stručnoj spremi odnosno nivou obrazovanja. Na osnovu dobijenih odgovora, unutar 73 ispitanika, njih je 43,8% ili 32 koji imaju srednju stručnu spremu, njih 7 je sa višom školom odnosno 9,6 %, sa visokom stručnom spremom je njih 25 odnosno 34,3%, a 9 ili 12,3% je Magisterij.

4. Šta Vi najviše pratite kada je riječ o sportskim sadržajima ? Utakmice reprezentacije (fudbal, košarka, rukomet...); 37 (45%), druga natjecanja (tenis, formula 1, plivanje...); 1 (1%), evropska i svjetska natjecanja; 10 (12%), sve; 26 (32%), ništa od navedenog; 8 (10%)

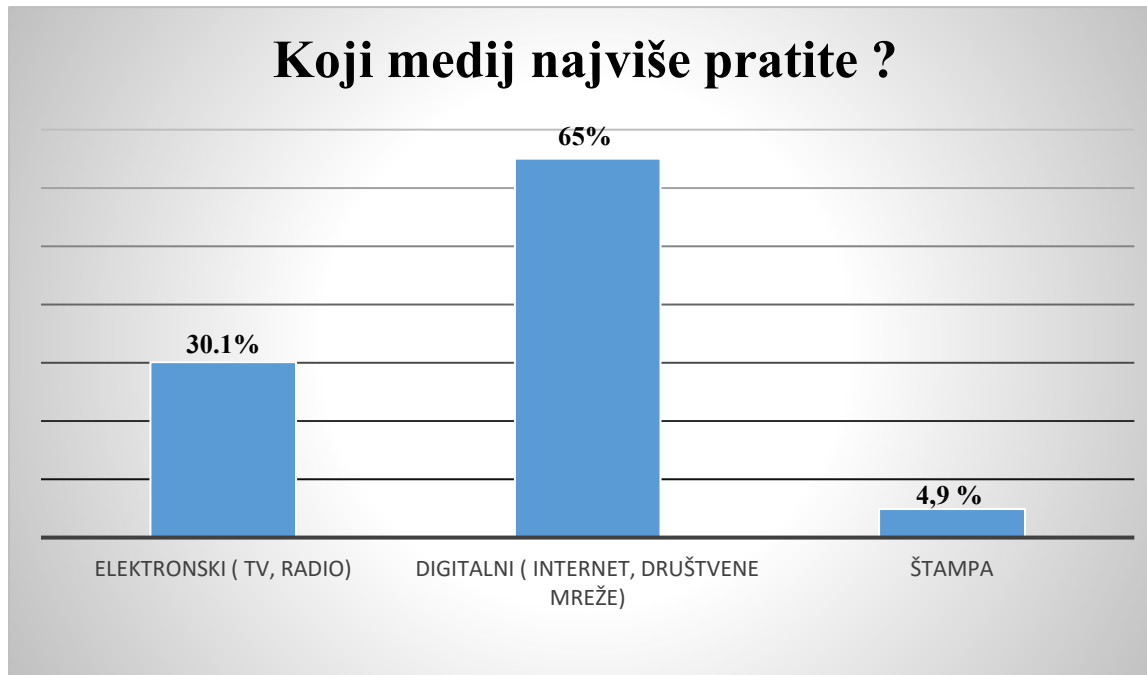

Grafik br.12: Sportski sadržaji

Najveći broj ispitanika je odgovorio da prati utakmice reprezentacije (fudbal, košarka, rukomet...), čak njih 37 a procentualno to iznosi 45%, zatim 32% odnosno 26 ispitanika prati sve, za evropska i svjetska natjecanja glasalo je 10 ispitanika i to je 12%, 10% odnosno 8 ispitanika je odgovorilo da ne prati ništa od navedenog, a svega 1% odnosno 1 ispitanika je odgovorio da prati druga natjecanja kao što su tenis, formula 1, plivanje itd.

Ono što je bilo i očekivano a jasno se vidi iz ovog anketnog pitanja jeste da najviše ljudi prati utakmice reprezentacije Bosne i Hercegovine u fudbalu, košarci i rukometu. Međutim, ono što je najbitnije jeste da je čak 32% ispitanika glasalo da prati sve sportske sadržaje i na osnovu toga možemo zaključiti da je veliki broj ispitanika samim time kompetentan da odgovori na sljedeća pitanja koja se tiču sportskih sadržaja, sportskog novinarstva i sportskih novinara u Bosni i Hercegovini.

5. Koji medij najviše pratite ? Elektronski (TV, radio); 25 (30,1%), digitalni (Internet, društvene mreže); 53 (65%), Štampa; 4 (4,9%)

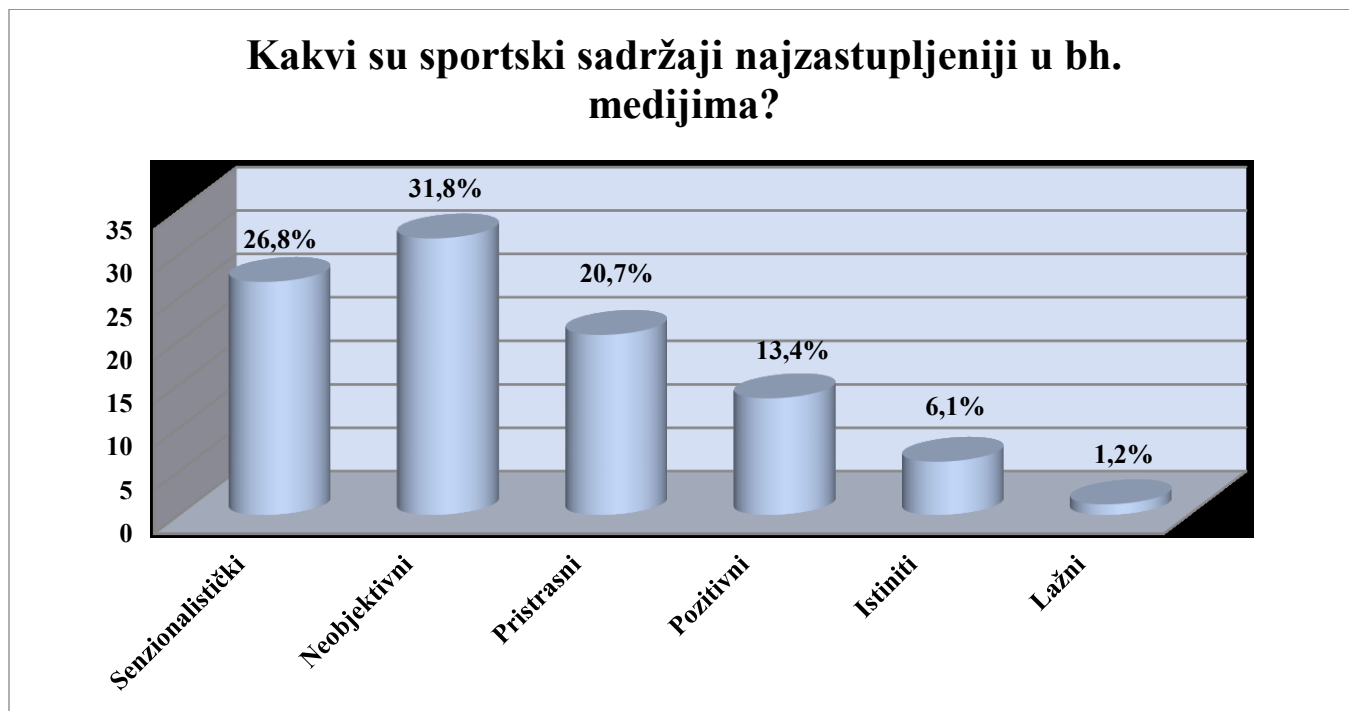
Grafik br.13: Mediji

Dakle, u ovom anketnom pitanju, svih 82 ispitanika su dali svoj odgovor. Njih 25 je dalo odgovor da najviše prate elektronske medije kao što su TV i radio, a to procentualno iznosi 30,1 %. Očekivano najveći broj ispitanika prati digitalne medije kao što su Internet i društvene mreže, čak 53 ispitanika odnosno 65 %. I na kraju najmanji broj ispitanika prati štampu, svega 4 ispitanika odnosno 4,9 %.

6. Kakvi su sportski sadržaji najviše zastupljeni u bh. medijima? Senzionalistički; 22 (26,8%), neobjektivni; 26 (31,8%), pristrasni; 17 (20,7%), pozitivni; 11 (13,4%), istiniti; 5 (6,1%), lažni; 1 (1,2%)

Na ovo anketno pitanje odgovorili su svi ispitanici, tačnije njih 82. Kao što se vidi na grafiku ispitanicima je ponuđeno da odaberu samo jedan odgovor iako su svi ponuđeni odgovori usko povezani. Razloga zbog kojeg sam odlučio da može biti samo jedan odgovor je taj što sam tražio da se decidno i jasno odgovori da li su sportski sadržaji koji su najviše zastupljeni u medijima

senzacionalistički ili neobjektivni ili pristrasni itd. Dakle, ispitanik može odabrati samo jednu karakteristiku sportskog sadržaja koji je prema njegovom mišljenju najzastupljeniji u bh. medijima.

Grafik br.14: Najzastupljeniji sportski sadržaji

Dakle, kao što se može vidjeti iz grafika, 31,8% ispitanika odnosno njih 26 smatraju da su neobjektivni sportski sadržaji najzastupljeniji u bh. medijima, 26,8% odnosno 22 ispitanika smatraju da su to ipak senzacionalistički, 17 ispitanika smatra da su pristrasni sportski sadržaji najzastupljeniji a to procentualno iznosi 20,7%. Da su sportski sadržaji pozitivni glasalo je 11 ispitanika ili 13,4%. Svega 6,1% odnosno 5 ispitanika smatra da su oni istiniti, a samo 1,2% ispitanika odnosno 1 ispitanik smatra da su sportski sadržaji lažni i da su kao takvi najzastupljeniji u bh. medijima.

Možemo zaključiti kako većina ispitanika smatra da sportski novinari u Bosni i Hercegovini narušavaju novinarska načela, pa shodno tome objavljuju sportske sadržaje koji su uglavnom neobjektivni, senzacionalistički i pristrasni.

7. Da li pratite privatne živote sportista? (Ako Da, navedite gdje i kako): Da, putem medija; 12 (14,6%), da, putem društvenih mreža; 40 (48,8%), ne, nikako; 30 (36,6%)

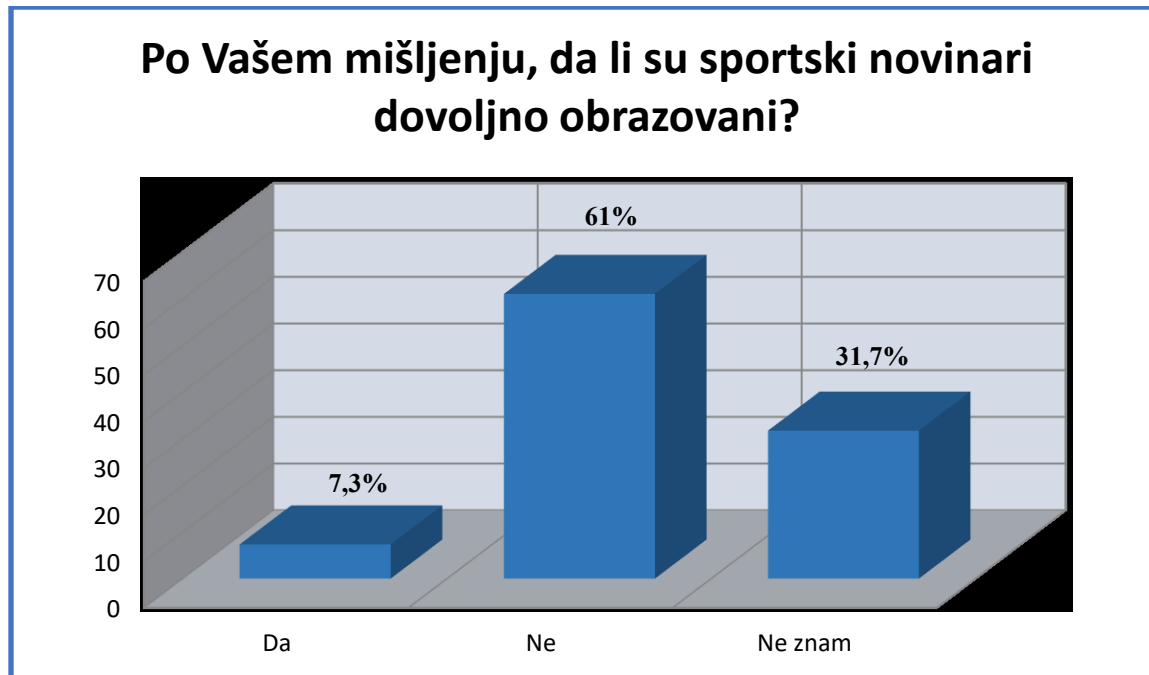

Grafik br.15: Privatni život sportista

Na osnovu grafika možemo vidjeti da je 48,8% ili 40 ispitanika dalo odgovor da prati privatni život sportaša putem društvenih mreža, a njih 12 je dalo odgovor da prati privatni život sportaša putem medija a to procentualno iznosi 14,6 %. Procenat ispitanika koji su negativno odgovorili na ovo anketno pitanje iznosi 36,6 % a to je 30 ispitanika od njihovih maksimalnih 82 koji su učestvovali u ovoj anketi.

Možemo zaključiti da 52 ispitanika odnosno 63,4 % ispitanika prati privatni život sportaša, onda nije ni čudo da se novinarski sadržaji baziraju na velikom broju tekstova koji govore upravo o privatnim životima sportaša, jer kao što je opštepoznato da novinari uopšteno a samim time i sportski novinari najviše pišu i govore o onim temama koje zanimaju javnost odnosno konzumente. Iako je zadiranje u privatnost kršenje novinarske etike ili načela, sportski novinari će se uvijek truditi da privuku veliki broj konzumenata zbog klikova, lajkova i dijeljenja.

8. Po Vašem mišljenju, da li su sportski novinari dovoljno obrazovani? Da; 6 (7,3%) ne; 50 (61%) ne znam; 26 (31,7%)

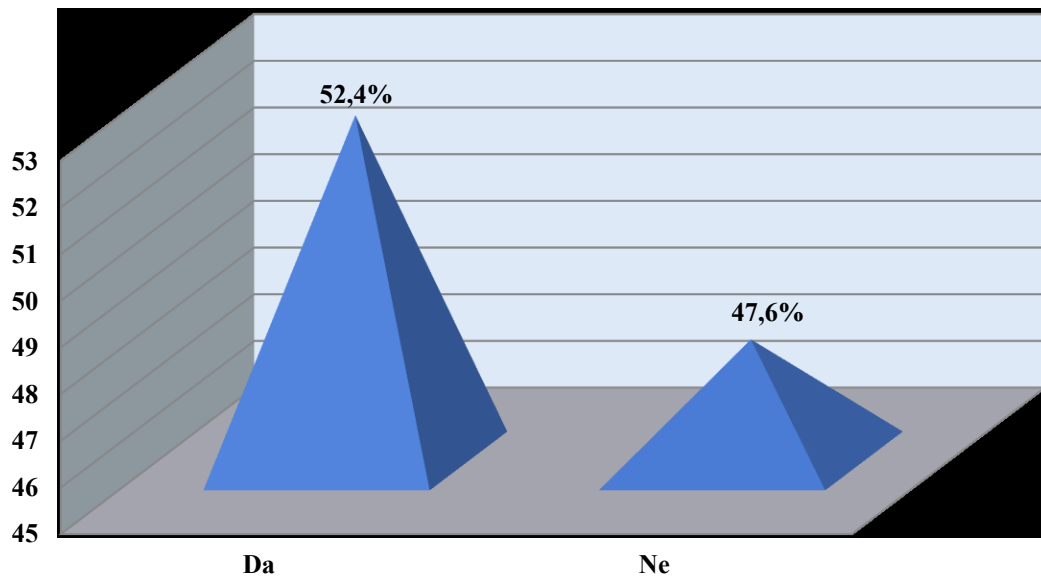
Grafik br.16: Obrazovanost sportskih novinara

Na osnovu prikazanog grafika možemo zaključiti da većina ispitanika smatra kako sportski novinari u Bosni i Hercegovini nisu dovoljno obrazovani, tačnije 61% odnosno 50 ispitanika. Uistinu poražavajući podatak za sve sportske novinare a ujedno i za sportsko novinarstvo u Bosni i Hercegovini. Svega 7,3 % odnosno 6 ispitanika smatra da su sportski novinari dovoljno obrazovani. Procentualno, broj ispitanika koji nije odgovorio ni afirmativno niti negativno na ovo pitanje iznosi 31,7% odnosno 26 ispitanika ne zna ili nikada nije priklanjalo pažnju datom problemu.

9. Da li po Vašem mišljenju postoji kriza sportskog novinarstva u BiH? Da; 43 (52,4%), ne; 39 (47,6%)

Ovo anketno pitanje je vjerovatno i najvažnije od svih pitanja u okviru ove ankete, jer ono predstavlja problem ovog magistarskog rada.

Da li po Vašem mišljenju postoji kriza sportskog novinarstva u BiH?

Grafik br.17: Kriza sportskog novinarstva

U ovom anketnom pitanju sudjelovalo je 82 ispitanika, od čega je 52,4 % ispitanika odgovorilo da postoji kriza sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini odnosno 43 ispitanika, a 47,6 % ispitanika je odgovorilo da kriza ne postoji odnosno 39 ispitanika je odgovorilo da kriza sportskog novinarstva nije prisutna u Bosni i Hercegovini.

Na kraju ove ankete, postavljeno je još jedno pitanje koje je direktno vezano za prethodno pitanje. Onim ispitanicima koji su odgovorili da postoji kriza sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini ostavljena je mogućnost da napišu koje se aktivnosti trebaju poduzeti da bi se ova kriza riješila.

Mnogi su se složili sa tim da se trebaju poduzeti aktivnosti koje bi podigle nivo obrazovanja sportskih novinara, zatim da se više obraća pažnja na novinarske norme ili načela tj. da se smanji pristrasnost, poveća objektivno izvještavanje, da se objavljuje veći broj kvalitetnih vijesti, da se poveća nivo profesionalizma itd. Mnogi ispitanici ističu da je veoma bitno za rješenje ove krize da novinarski kadar sačinjavaju stručni ljudi, da se promjeni urednička politika. Također, naglasak je stavljen i na to da se na Fakultetu političkih nauka u okviru žurnalistike formira smjer koji se direktno tiče sportskog novinarstva.

11. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Na kraju ovog istraživačkog rada neophodno je iznijeti zaključna razmatranja o temi “Križa sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini.” Najprije je neophodno navesti kako je ovo istraživanje obuhvatalo izvještavanje dva bosanskohercegovačka portala, dva dnevna lista i sportske emisije na tri TV stanice o svakodnevnim sportskim dešavanjima. Osim toga, predmet analize su činili i stavovi javnosti i stavovi sportskih novinara. Na osnovu analize portala, dnevnih novina, sportskih emisija te stavova od strane javnosti i sportskih novinara može se zaključiti da je križa sportskog novinarstva itekako prisutna u Bosni i Hercegovini.

Na osnovu ovog rada može se zaključiti da su glavni uzroci krize sportskog novinarstva neprofesionalizam struke i negativan utjecaj na javno mnijenje, loša infrastruktura i skromni uslovi rada kao i nizak nivo obrazovanosti.

Neprofesionalizam struke se ogleda u pristrasnosti sportskih novinara, njihovom neobjektivnošću, objavljivanjem tekstova koji se zasnivaju na informacijama iz privatnog života sportaša, neprovjerenim informacijama i senzacionalizmu. Pristrasnost odnosno navijački afiniteti su lahko uočljivi u tekstovima koji su analizirani na portalima i dnevnim novinama. Analiziranjem portala i dnevnih novina može se zaključiti da sportski novinari zauzimaju subjektivan stav po pitanju određenih sportaša ili klubova. Nakon pristrasnosti glavni problem sportskih novinara je neobjektivnost. Ta neobjektivnost se ogleda u subjektivnim stavovima sportskih novinara koji javno pokazuju naklonost ili netrpeljivost prema određenim klubovima ili sportašima. Najbolji primjer neobjektivnosti odnosno zauzimanja subjektivnog stava su tekstovi od strane portala Sportsport.ba u kojima se golman reprezentacije Bosne i Hercegovine i član engleskog Bournemoutha Asmir Begović smatra glavnim krivcem za loše rezultate njegovog kluba. Na osnovu analize portala i dnevnih novina može se zaključiti da je većina sportskih novosti zasnovana na informacijama iz privatnog života sportaša. Primjera radi, sportski novinari više izvještavaju o ljubavnom životu fudbalera nego o njegovim partijama na terenu. Naslovi i tekstovi na portalima se zasnivaju na senzacionalizmu jer sportski novinari teže ka tome da imaju što veći broj klikova i lajkova. Senzacionalizam na neki način nije više izuzetak već postaje pravilo, a to ubija sportsko novinarstvo. Sve se svodi na klik, na “tabloidsko” novinarstvo. Također, jedan od glavnih razloga zašto je neprofesionalizam struke doveo do krize sportskog novinarstva jeste taj da sportski novinari objavljuju informacije koje nisu provjerene. Najviše zahvaljujući pojavom

portala krenulo se sa distribucijom vijesti koje nisu provjerene. Jurnjava za ekskluzivama je uzela danak pa sad imamo vijesti koje zapravo ni po čemu ne zaslužuju da se nađu u eteru. Shodno tome, javnosti se plasiraju informacije koje su na neki način laž odnosno izmišljotina. Na osnovu analize ankete možemo zaključiti da javnost smatra da su sportski sadržaji u bh. medijima najviše neobjektivni, pristrasni i senzacionalistički. Na osnovu svega navedenog možemo zaključiti da sportski novinari ne poštuju glavna novinarska načela. Dakle, nepoštovanje profesionalizma koje predstavlja glavno novinarsko načelo ukazuje na kršenje ostalih novinarskih načela kao što je prethodno navedeno.

Jedan od glavnih problema u sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini je i taj što sportski novinari vrše negativan utjecaj na javno mnijenje. Dakle, oni svojim tekstovima i objavama imaju direktan negativan utjecaj na javno mnijenje. Sportski novinari, mediji, kreiraju javno mnijenje i u to nema sumnje. Oni itekako doprinose dobrim ili lošim situacijama. Kada mediji ili novinari danima pričaju kako nešto valja ili ne valja, mnogi gledaoci i slušaoci će povjerovati u tu informaciju. Upravo zbog toga i imaju veliku odgovornost kada pišu i informišu ljude. Međutim, oni ne opravdavaju na pravi način tu odgovornost koja im je dodijeljena, te se upravo zbog toga smatra da oni imaju negativan utjecaj na javno mnijenje kao što sam već naveo.

Zatim, veliki problem i predstavlja loša infrastruktura u samom bh. sportu. Svako ulaganje u sport predstavlja ulaganje u zdravlje nacije. Međutim, to je u Bosni i Hercegovini osporavano. Sportski novinari u Bosni i Hercegovini doprinose tom problem na način da ne informiraju javnost na način na koji bi trebali raditi odnosno kada postoji neki problem oni to kriju ili uljepšavaju stvarnost, često zatvaraju oči pred stvarnim problemima, također oni doprinose ovom problemu svojim neznanjem, neobjektivnim izvještavanjem, navijačkim afinitetima i neprincipijelnošću.

Također, jedan od problema koji je doveo do krize sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini, jesu i loši uvjeti rada sportskih novinara. Možda ti i uvjeti rada sportskih novinara nisu toliko loši kada se ima u vidu u kakvoj se situaciji nalazi Bosna i Hercegovini, ali ti uslovi za rad nisu ni blizu kakve uživaju sportski novinari u Evropi. Jednostavno politička situacija u Bosni i Hercegovini reflektira se na sport i sportsko novinarstvo. Svaki sportski novinar, bez obzira na optimalne uslove, mora svakodnevno ulagati u sebe. Ono što je bitno naglasiti je i to da su novinari prečesto izloženi pritiscima, prijetnjama i otvorenim optukcijama u obavljanju svog posla.

I na kraju jedan od najvećih problema koji je doprinijeo krizi sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini jeste nizak nivo obrazovanja sportskih novinara. Na osnovu analize portala, dnevnih novina i stavova javnosti, može se zaključiti da je nivo obrazovanja u bh. novinarstvu itekako nizak. Na osnovu analize ankete može se ustanoviti kako javnost smatra da je nizak nivo obrazovanja glavni razlog za ovu krizu. Javnost smatra da sportski novinari moraju biti edukovaniji, da se trebaju zapošljavati isključivo stručni ljudi, kako treba podići nivo obrazovanja itd. Ono što se također može zaključiti jeste da zbog niskog nivoa obrazovanja sportski novinari objavljuju vijesti koje nisu u skladu sa novinarskim načelima. Ono što je potrebno sportskom novinarstvu u Bosni i Hercegovini jeste da se uspostavi novi sistem obrazovanja odnosno da se donese odluka o osnivanju odsjeka za sportsko novinarstvo na Fakultetu političkih nauka, da se organizuju seminari, da se provjeravaju vijesti itd.

Dakle, ovaj rad je govorio o krizi sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini, i zaključak je da je ova kriza evidentna i to zadnjih nekoliko godina. Kao glavne problem ove krize smatramo neprofesionalnost struke i nepoštovanje novinarskih načela kao što je nepristrasnost, objektivnost, istinitost, vjerodostojnost informacija, neizvještavanje o privatnim životima sportaša i objavljivanje vijesti koje nisu senzacionalističke. Zatim kao glavne problem smo naveli i to da sportski novinari imaju negativan utjecaj na javno mnijenje, da je loša infrastruktura u bh.sportu glavni problem a da sportsko novinarstvo doprinosi tome problemu, da su uvjeti ili uslovi rada sportskih novinara izuzetno skromni i da je nivo obrazovanja itekako na niskom nivou. Također, u ovom radu su prikazana i potencijalna rješenja za ove probleme, a da li će iko predložiti ova ili slična rješenja koja bi definitivno popravila situaciju u bh. sportskom novinarstvu ostaje da vidimo u narednom periodu.

12. LITERATURA

1. Boyd, Andrew: Novinarstvo u elektroničkim medijima, Clio Beograd, 2002.
2. Fejzić, Fahira: Nelagode s medijima, Dobra knjiga – Sarajevo, 2016.
3. Fejzić, Fahira: Uvod u teoriju informacija, Promocult Sarajevo, 2008.
4. Husejnbasić, Ćamil: Rječnik civilne zaštite, Federalna uprava civiline zaštite Sarajevo, 2004.
5. Jacquette, Dale: Novinarska etika. Moralna odgovornost u medijima, Službeni glasnik Beograd, 2007.
6. Kurtić, Najil: Kako pisati za medije, Media plan institute Sarajevo, 2005.
7. Laznibat, Velimir: Retorika, Centar za studije novinarstva Sveučilišta u Mostaru, 2002.
8. Malović, Stjepan: Novine, Sveučilišna knjižara Zagreb, 2005.
9. Masterman, Gaj: Strateški menadžment sportskih događaja, Elsevier limited Oxford, 2004.
10. Perišin, Tena: Televizijske vijesti, Naklada medijska istraživanja Zagreb, 2010.
11. Termiz, Dževad: Metodologija društvenih istraživanja, Grafit Sarajevo 2004.
12. Turčilo, Lejla: (P)ogledi o medijima i društvu, Vlastita naklada Sarajevo, 2017.
13. Udovičić Zoran, Jusić Tarik, Halilović Mehmed, Udovičić Radenko i istraživački tim Media plan instituta: Mediji na prekretnici: Medijska slika u Bosni i Hercegovini, Media online Sarajevo, 2001.
14. Vasilj, Miroslav: Sportsko novinarstvo, Synopsis Sarajevo, 2014.

Web stranice:

1. https://www.svetnauke.org/15790-sport-kao-drustveni-fenomen?%3Futm_source=FB&utm_medium=FB&utm_campaign=SNAP&utm_content=15790
(pristupljeno 15.8.2018.)

2.<https://www.scribd.com/doc/77035510/zavr%C5%A1ni-rad-krize>

(pristupljeno 20.8.2018.)

3.<https://www.6yka.com/novosti/bih-na-birou-vise-od-hiljadu-diplomiranih-novinara>

(pristupljeno 1.9.2018.)

4.<https://repositorij.unizg.hr/islandora/object/hrstud:1276/preview>

(pristupljeno 3.9.2018.)

5.http://darhiv.ffzg.unizg.hr/id/eprint/6453/1/Diplomski_-_MIA_KLARIC.PDF

(pristupljeno 5.8.2018.)

Linkovi analiziranih tekstova sa portala

1.<https://www.klix.ba/sport/nogomet/milik-sramota-me-je-sta-sam-promasio-zao-mi-je-i-izvinjavam-se-navijacima/181212122>

(pristupljeno 12.12.2018.)

2.<https://www.klix.ba/sport/nogomet/norwich-je-hit-championshipa-a-sve-vaznija-karika-je-mario-vrancic-kojeg-hvali-i-klopp/181213111>

(pristupljeno 13.12.2018.)

3.<https://www.klix.ba/sport/nogomet/tottenham-u-sudijskom-vremenu-slomio-otpor-burnleyja-begovic-nastavio-primati-golove/181215074>

(pristupljeno 15.12.2018.)

4.<https://www.klix.ba/sport/nogomet/inter-suspendovao-radju-nainggolana-zbog-kasnjenja-na-trening/181223059>

(pristupljeno 23.12.2018.)

5.<https://sportsport.ba/fudbal/veliki-udarac-za-barcu-fantasticne-vijesti-za-tottenham/299584>

(pristupljeno 10.12.2018.)

6.<https://sportsport.ba/magazin/wanda-ovo-je-za-tebe-icardi-je-poklonom-od-nekoliko-stotina-hiljada-ostavio-bez-teksta/299597>

(pristupljeno 10.12.2018.)

7.<https://sportsport.ba/fudbal/sir-alexu-ferguson-u-zabranjeni-dolasci-na-utakmice-uniteda/299903>

(pristupljeno 13.12.2018.)

8.<https://sportsport.ba/magazin/bivsi-igrac-liverpoola-zaveo-tinejdzericu-svi-pricaju-o-njezinoj-straznjici/300104>

(pristupljeno 15.12.2018.)

9.<https://sportsport.ba/fudbal/ovakav-united-je-svima-nedostajao-golcina-herrere-ce-se-prepricavati/300923>

(pristupljeno 22.12.2018.)

Youtube linkovi

1.https://www.youtube.com/watch?v=DuD74-AatJA&feature=youtu.be&fbclid=IwAR0Yj9gDIHNjjUyGqYM_OJgtQf_4oy9DShseIWWQhcOn1Im9Ueq2gAcJve8

2.https://www.youtube.com/watch?v=Mb-RaJyvlPY&feature=youtu.be&fbclid=IwAR1wy0Iir_xvCA8lW4jIg5XsnY4V4GwgufY3Pq9hPSePdaFAGQpqtqvXzPY

3.https://www.youtube.com/watch?v=YsbFnIYmnIQ&feature=youtu.be&fbclid=IwAR1Sh9ewZQibBcmJFmuH9IODLcO1YSE0ZvYNtO55SuLnUmXKHxC_dpJV9TE

13. POPIS TABELA I GRAFIKA

Tabela 1: Naslovi članaka i datumi njihovog objavljivanja na portalu Klix.ba 62

Tabela 2: Naslovi članaka i datumi njihovog objavljivanja na portalu Sportsport.ba 66

Tabela 3: Naslovi članaka i datumi njihovog objavljivanja u Dnevnom Avazu 72

Tabela 4: Naslovi članaka i datumi njihovog objavljivanja u Nezavisnim novinama..... 78

Grafik br.1: Postotak objavljenih vijesti u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018. godine na portalu Klix.ba

Grafik br.2: Postotak inostranih sportskih vijesti i vijesti iz Bosne i Hercegovine i zemalja regiona na portalu Klix.ba

Grafik br.3: Postotak objavljenih vijesti u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018. na portalu Sportsport.ba

Grafik br.4: Postotak objavljenih inostranih vijesti i vijesti iz Bosne i Hercegovine i zemalja regiona u periodu od 10.12.2018.-24.12.2018. na portalu Sportsport.ba

Grafik br.5: Procenat objavljenih vijesti u Dnevnom Avazu

Grafik br.6: Procenat objavljenih inostranih vijesti, vijesti iz Bosne i Hercegovine i zemalja regiona u Dnevnom Avazu

Grafik br.7: Postotak objavljenih vijesti u periodu 10.12.2018.-24.12.2018. godine u Nezavisnim novinama

Grafik br.8: Postotak objavljenih inostranih vijesti i vijesti iz BiH i zemalja regiona u periodu 10.12.2018.-24.12.2018. godine u Nezavisnim novinama

Grafik br.9: Starosna dob

Grafik br.10: Spol

Grafik br.11: Stručna sprema

Grafik br.12: Sportski sadržaji

Grafik br.13: Mediji

Grafik br.14: Najzastupljeniji sportski sadržaji

Grafik br.15: Privatni život sportista

Grafik br.16: Obrazovanost sportskih novinara

Grafik br.17: Kriza sportskog novinarstva

14. BIOGRAFIJA

Osnovne informacije:

- **Ime i prezime:** Mahir Kustura
- **Datum rođenja:** 10.10.1994. godine
- **Mjesto rođenja:** Sarajevo
- **Adresa:** Most spasa 8
- **Telefon:** 062/ 451 574
- **E- mail:** mahiir4321@gmail.com

Obrazovanje:

Datum: 2009 – 2013.

Naziv organizacija, obrazovanja ili osposobljavanja: Četvrta gimnazija Ilidža, Sarajevo

Datum: 2013-2019.

Naziv organizacija, obrazovanja ili osposobljavanja: Fakultet političkih nauka, Sarajevo

Pravac obrazovanja: Komunikologija

Kvalifikacije: Bachelor komunikologije – žurnalistike

Nivo u državnoj kvalifikaciji: Bachelor komunikologije

Radno iskustvo: Nemam radno iskustvo

Trenutno stanje: Apsolvent na drugom ciklusu studija na Odsjeku za komunikologiju, Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Sarajevu.

15. PRILOZI (DODACI)

Prilog I

Anketa

Poštovani/e,

molim Vas da nam svojim istinitim odgovorima na pitanja koja ću Vam postaviti pomognete da adekvatno pristupimo problemu krize sportskog novinarstva u BiH.

Anketa je u potpunosti anonimna u smislu odavanja javnosti bilo kakvih ličnih podataka i odgovora.

Neizmjereno sam Vam zahvalan na izdvojenom vremenu i učešću u ovom projektu.

Mahir Kustura

I – Pitanja o sociodemografskim obilježjima

1. Starosna dob ?

- a) 15-20
- b) 21-25
- c) 26-30
- d) 31-35
- e) 36-40

2. Spol ?

- a) muški
- b) ženski

3. Stručna sprema (nivo obrazovanja) ?

- a) SSS – srednja stručna sprema

- b) VŠS – viša škola
- c) VSS – viša stručna sprema
- d) VII stepen – Magistratura

II – Pitanja o krizi sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini

1. Šta Vi najviše pratite kada je riječ o sportskim sadržajima?

- a) utakmice reprezentacije (fudbal, košarka, rukomet)
- b) druga natjecanja (tenis, formula 1, plivanje)
- c) Evropska i svjetska natjecanja
- d) Sve
- e) Ništa od navedenog

2. Koji mediji najviše pratite?

- a) Elektronski (TV, radio)
- b) Digitalni (internet, društvene mreže, portali)
- c) Štampa

3. Kakvi su sportski sadržaji najviše zastupljeni u bh. medijima?

- a) senzacionalistički
- b) neobjektivni
- c) pristrasni
- d) pozitivni
- e) istiniti
- f) lažni

4. Da li pratite privatne živote sportista? (Ako Da, navedite gdje i kako)

- a) Da, putem medija
- b) Da, putem društvenih mreža
- c) Ne, nikako

5. Po Vašem mišljenju, da li su sportski novinari dovoljno obrazovani?

a) Da

b) Ne

c) Ne znam

6. Da li po Vašem mišljenju postoji kriza sportskog novinarstva u BiH?

a) Da

b) Ne

7. Ako ste na prethodno pitanje odgovorili sa DA, koje aktivnosti smatrate da se trebaju poduzeti da se riješi taj problem? (upisati)

Prilog II

Intervjui

Tema: „Krizna sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini”

1. EMIR DELIĆ, AL JAZEERA

Pitanja i odgovori:

1. Da li izvještavate samo o sportskim dešavanjima, novostima ili ne? Ako ne, zašto?

Moj posao na Al Jazeera Balkans odnosi se na praćenje sportskih događaja. Naravno, novinar je novinar, pa tek onda sportski novinar. Mora pratiti sve sadržaje, biti informisan kako bi mogao, ako bude potrebe, obaviti zadatke i iz drugih resora, a ne samo sporta.

2. Kakvi su fizički, materijalno-tehnički i sigurnosni uslovi rada u vašoj instituciji?

Al Jazeera je ako ne najveća, onda jedna od najvećih medijskih mreža na svijetu. Samim tim i uvjeti za rad su vrhunski.

3. Koji vaši sadržaji su najčitaniji, najpregledaniji? (sportski uspjesi, privatnost sportaša, mladi talenti, humanitarne akcije...)

Najviše pregleda obično imaju javljanja uživo sa sportskih događaja, intervjui sa poznatim sportistima kao i reportaže s lica mjesta.

4. Koliki je nivo obrazovanja u Vašoj redakciji?

Koliko je meni poznato, u sportskoj redakciji Al Jazeera svi novinari su fakultetski obrazovani.

5. Da li smatrate da dovoljno informirate javnost o sportskim dešavanjima i novostima?

Al Jazeera, odnosno njen sportski segment, poznati su po tome da imaju nabolje sadržaje u regiji. Tokom cijelog dana u našim informativnim emisijama gledateljima nudimo update sportskih vijesti iz regije i cijelog svijeta. Al Jazeera ima i dvije sedmične emisije: Sportski magazin i sportski talk show "Tribina".

6. Smatrate li da je senzacionalizam prisutan u velikoj mjeri u sportskom novinarstvu ?

Smatram da je u dobroj mjeri prisutan, a zašto je to tako, puno je razloga. Pojavom portala, krenulo se sa distribucijom vijesti koje nisu provjerene. Jurnjava za "ekskluzivama" je uzela danak, pa sada imamo vijesti koje zapravo ni po čemu ne zaslužuju da se nađu u eteru. Također, malo je obrazovanih i školovanih sportskih novinara koji razumiju profesiju.

7. Da li sportski novinari poštuju novinarska načela kao što su objektivnost, profesionalizam, nepristrasnost itd. ?

U načelu poštuju, ali u praksi je sasvim drugačije. Novinari su nažalost postali portparoli, medijski savjetnici, "izvođači radova" koji vrlo često zapostavljaju svoju ulogu. Postoje novinari koji vole novinarstvo, ali novinarstvo ne voli njih. I onda ljuti zbog neuzvraćene ljubavi, oni "siluju" profesiju.

8. Smatrate li Vi da postoji kriza sportskog novinarstva u BiH?

Kriza je evidentna, kao uostalom u mnogim oblastima i profesijama. Generacije urednika i vrhunskih profesionalaca su prestali da rade, nažalost, na scenu su došli oni koji nemaju ni znanje ni iskustvo da budu sportski novinari.

Imamo suficit medija i deficit novinara i to je generalno veliki problem kojem se ne vidi rješenje.

2. SINAN SINANOVIĆ, UREDNIK PORTALA SPORTSKE.BA

Pitanja i odgovori:

1. Da li izvještavate samo o sportskim dešavanjima, novostima ili ne? Ako ne, zašto?

Kao sportski novinar u mediju za koji radim izvještavam samo o sportskim novostima. Kako sam novinar pola života, ja sam uvijek i u svakom trenutku NOVINAR. Sportski novinar će i na sportskom borilištu, ako mu se ukaže prilika, uraditi priču izvan sporta. Intervjuirati neku osobu iz javnog života, objaviti informaciju koju sazna, a koja ima težinu itd...

Kroz svoj dosadašnji rad, pogotovo na početku karijere izvještavao sam o pričama iz svakodnevnog života. Radio reportaže, pravio intervjuje s ljudima koji nemaju veze sa sportom...

2. Kakvi su fizički, materijalno-tehnički i sigurnosni uslovi rada u vašoj instituciji?

Uslovi za rad su zadovoljavajući. Zadovoljavaju osnovne potrebe za rad svakog novinara. Na moju žalost uslovi za rad nisu ni blizu kakve uživaju sportski novinari u Evropi. Jednostavno politička situacija u BiH reflektira se na sport i sportsko novinarstvo. Svaki sportski novinar, bez obzira na optimalne uslove, mora svakodnevno ulagati u sebe. Raditi na sebi. Danas su rijetki primjeri da sportski novinari investiraju u sebe.

3. Koji vaši sadržaji su najčitaniji, najpregledaniji? (sportski uspjesi, privatnost sportaša, mladi talenti, humanitarne akcije...)

Volio bih kada bi se najviše čitalo o uspjesima, o mladima, o humanim akcijama. Danas publika traži nesto drugo. Lično osjećam kako se dosta prati i čitaju humane akcije. Priče o mladim talentima, dok će se, recimo srebro Larise Cerić s Evropskih igara mladih zaboraviti za nekoliko sati. Osnovni postulati sportskog novinarstva bez obzira što živimo u eri informatičke revolucije, ostaju vodilja za svakog novinara. Takvi su bili šezdesetih godina, danas, sutra... Međutim, online novinarstvo diktira drugačiji tempo i pravac. Sve je manje kvalitetnih informacija. Sve se svodi na klik, na "tabloidsko" novinarstvo. Skoro da i nema granice između ozbiljnog i tabloidskog novinarstva. Kriteriji su poremećeni. Tako recimo, intervju, pričam o on line medijima, s Vahidom Halilhodžićem neće imati reakcije kao naprimjer neka informacija o tome da su Pjanić i Totti postavili "zanimljive" fotke na instagram. Ozbiljne priče i u printanim medijima traže provokativnu, intrigantnu opremu. Ustvari, to je varanje publike.

4. Koliki je nivo obrazovanja u Vašoj redakciji?

Novinari koji rade na portalu su fakultetski obrazovani ili su na studiju. No, današnji obrazovni sustav ne daje ni blizu potrebno znanje budućem novinaru, kako je bilo nekada. Danas na novinaru možeš odmah vidjeti koliko (ni)je čitao knjige. Jedno su ispiti, ocjene, a sasvim drugo znanje. Mi i danas u BiH imamo vrhunske profesore, ali novinari umjesto da traže znanje, oni jure za ocjenama. Zato sam potencirao na ulaganju u sebe i tokom novinarske karijere. Nužno je stalno usavršavanje.

5. *Da li smatrate da dovoljno informirate javnost o sportskim dešavanjima i novostima?*

Dovoljno informirati javnost može i običan gledatelj. Danas kada su svima dostupne društvene mreže, svako može poslati, recimo rezultat, strijelce, pa i druge detalje s utakmice. Međutim, ono što nedostaje sportskom novinarstvu jeste kvalitetno izvještavanje. Novinari su često pristrasni, klupski "obojeni", rijetki su koji u stvaranju kompletne informacije žele čuti drugu stranu, a što je nedopustivo. Za radi "lajka" i veće posjete svjesno se ide na žutilo, a to je pogubno za novinarstvo. Naravno da ima svijetlih primjera među novinarima i u elektronskim i printanim medijima.

6. *Smatrate li da je senzacionalizam prisutan u velikoj mjeri u sportskom novinarstvu ?*

Već sam na neki način naglasio da senzacionalizam nije izuzetak već postaje pravilo. I to nije dobar put. To ubija sportsko novinarstvo i mlade novinare.

7. *Da li sportski novinari poštuju novinarska načela kao što su objektivnost, profesionalizam, nepristrasnost itd. ?*

Novinari su svjesni da moraju poštivati osnovna načela, ali u silnoj trci za "ekskluzivom" nesvjesno ih gaze. Ne primjećuju da su izašli iz granica zacrtanih normi. Kao što sam rekao lajkovi i često dirigirani komentari na tekst daju "težinu" istome. Asocijacija sportskih novinara BiH planira jednu sesiju na temu KUDA IDE SPORTSKO NOVINARSTVO U BIH.

8. *Smatrate li Vi da postoji kriza sportskog novinarstva u BiH?*

Odlaskom u penziju ili s ovog svijeta vrhunskih profesora, poput Đoke Najstetera, Mide Mekića, Besaleta Kazazovića, Azre Kozarčanin, Milenka Vranešića, obrazovne ustanove su osiromašene za kadrom koji treba školovati buduće generacije sportskih novinara. S druge strane mi iz, gore pomenutih razloga, danas nemamo novinarske veličine kakvi su bili: Mirko Kamenjašević, Sead Hadžijahić, Tomo Počanić, Irfan Kreho, Boro Glušac. Neki su umrli, pojedini davno u penziji, zbog čega je nastao jedan prazan prostor u stvaranju novih generaciji sportskih novinara. Zato mislim da kriza sportskog novinarstva postoji dugi niz godina, ali i zbog nekih drugih razloga. Recimo, većina, pa i etabliranih medija danas nema lektore. To je pogubno, kako za taj medij tako i za novinara. Zato stalno potenciram da svaki novinar mora puno raditi na sebi, čitati, ulagati u sebe.

3. MIRZA KOLAR, UREDNIK I VODITELJ EMISIJE SPORT MAGAZIN NA TVSA

Pitanja i odgovori:

1. *Da li izvještavate samo o sportskim dešavanjima, novostima ili ne? Ako ne, zašto?*

Da, isključivo izvještavam o svim sportskim aktuelnostima, kako kod nas tako i u svijetu. TV je mediji koji nam dozvoljava da pratimo sve bitno u svijetu sporta.

2. *Kakvi su fizički, materijalno-tehnički i sigurnosni uslovi rada u vašoj instituciji?*

Uslovi, generalno kod mene su jako dobri, sto se tiče tehnike, sigurnosti i svega što ide uz jednu dobru televizijsku kuću. Pored svih tih dobrih uslova, jako bitno je i to sto je izražen profesionalizam.

3. *Koji vaši sadržaji su najčitaniji, najpregledaniji? (sportski uspjesi, privatnost sportaša, mladi talenti, humanitarne akcije...)*

Generalno, najgledanija je moja sportska emisija, koja se bavi svim aktuelnim temama, koja prati i mlade perspektivne sportiste kroz karijeru, a naravno, jako gledani su i svi sportski prenosi koje radim, od formule, kick boksa itd.

4. *Koliki je nivo obrazovanja u Vašoj redakciji?*

Obrazovanje je jako bitan segment, ali ruku na srce i nije presudan kada se govori o sportskom novinarstvu. Često se zna desiti da mladi ljudi završe fakultet i misle da tek tako mogu doći i raditi posao koji je izuzetno zahtjevan i težak. Voditi emisiju, čitati vijesti, prenositi sportske događaje iziskuje mnogo više odricanja ali i svakodnevnog učenja od završenog samog fakulteta. Da, kod mene rade obrazovani i školovani ljudi, koji su zvanje sticali isključivo praksom na TV kućama.

5. *Da li smatrate da dovoljno informirate javnost o sportskim dešavanjima i novostima?*

Apsolutno smatram da jako dobro informiram javnost o svim sportskim dešavanjima, kako kroz sportske emisije, tako i kroz priloge u okviru dnevnika, ali i gostujući na raznim TV kućama, kada se govori o sportu generalno.

6. *Smatrate li da je senzacionalizam prisutan u velikoj mjeri u sportskom novinarstvu ?*

Senzacionalizam u sportskom novinarstvu sve je učestaliji, najviše zahvaljujući sve većem broju portala, koji na taj način žele privući pozornost čitatelja. Toga je jako malo u elektronskim medijima jer TV nije navikao na takve stvari kada je sport u pitanju.

7. *Da li sportski novinari poštuju novinarska načela kao što su objektivnost, profesionalizam, nepristrasnost itd. ?*

Sada se svako može zvati sportskim novinarom, jer portali niču kao na filmskoj traci. S toga, profesionalizam ali i sva načela i kodeksi koji su nekad krasili ovu profesiju polako izumiru. Ja se mogu pohvaliti da sam jedan od onih starih novinara koji se drže profesionalizma, nepristrasnosti i objektivnosti.

8. *Smatrate li Vi da postoji kriza sportskog novinarstva u BiH?*

Apsolutno vlada kriza sportskog novinarstva u BiH ako se to tako može nazvati. Sve je više netrpeljivosti, zavisti i mnogih drugih stvari među kolegama. Sve je manje objektivnosti, a novinari sve više koriste ovo zvanje za ličnu promociju i promociju sportista koje oni kao zastupaju i daju im ogroman prostor u svojim medijima što ruši sve kodekse koji krase zvanje "sportski novinar".

4. ADNAN PLOČO, SPORTSKE.BA

Pitanja i odgovori:

1. *Da li izvještavate samo o sportskim dešavanjima, novostima ili ne? Ako ne, zašto?*

Portal na kojem radim i koji uređujem bavi se isključivo sportom tako da mogu reći da smo fokusirani samo na sportska dešavanja i da ne izvještavamo o drugi sferama društva i ostalim događajima koji nemaju veze sa sportom.

2. *Kakvi su fizički, materijalno-tehnički i sigurnosni uslovi rada u vašoj instituciji?*

Što se tiče uslova rada u našoj redakciji sve je na zadovoljavajućem nivou, međutim uslovi za terenski rad novinara, konkretno sportskih, u Bosni i Hercegovini su na najnižem mogućem nivou, posebno se to odnosi na stadione. Izuzetak su Grbavica i Bilino polje.

3. Koji vaši sadržaji su najčitaniji, najpregledaniji? (sportski uspjesi, privatnost sportaša, mladi talenti, humanitarne akcije...)

Dobro čitani sadržaji vezani su za reprezentaciju Bosne i Hercegovine kako fudbalsku tako i rukometnu i košarkašku. Također čitani su inostrani transferi i špekulacije o prelascima igrača iz jednog u drugi klub. Ipak, najčitaniji sadržaj na portalu Sportske.ba su izvještaji, informacije, analize dešavanja u fudbalskoj Premijer ligi Bosne i Hercegovine i Prvoj ligi Federacije Bosne i Hercegovine.

4. Koliki je nivo obrazovanja u Vašoj redakciji?

U redakciji imamo 70 posto uposlenika koji su fakultetski obrazovani, dok su ostali završili srednju školu, te se nalaze u procesu studiranja.

5. Da li smatrate da dovoljno informirate javnost o sportskim dešavanjima i novostima?

Teško je biti objektivan kada govorite o radu svoje redakcije ili o svom ličnom radu. Ipak, mislim da se javnost u Bosni i Hercegovini, ali i regionu ne informiše dovoljno o sportskim događajima, od strane medija, posebno se to odnosi na “ostale sportove” kao što su karate, odbojka. Mislim da sportski novinari ne daju pažnju tim sportovima koju oni zaslužuju.

6. Smatrate li da je senzacionalizam prisutan u velikoj mjeri u sportskom novinarstvu ?

Senzacionalizam nije prisutan u velikoj mjeri. On je prisutan u ogromnoj mjeri. Ne samo u sportskom, nego i u svakoj drugoj grani novinarstva.

7. Da li sportski novinari poštuju novinarska načela kao što su objektivnost, profesionalizam, nepristrasnost itd. ?

Ne poštuju! Kratko i jasno.

8. Smatrate li Vi da postoji kriza sportskog novinarstva u BiH?

Kriza sportskog novinarstva u Bosni i Hercegovini prisutna je posljednjih 10-ak godina i mislim, kako sada stvari stoje, da ova grana novinarstva u našoj zemlji tone sve dublje i dublje. Na veliku žalost svih nas koji radimo u njoj.

16. IZJAVA O PLAGIJARIZMU

Kao student magistarskog studija na Fakultetu političkih nauka Univerziteta u Sarajevu potpisujem izjavu da sam upoznat sa Zakonom o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo i Etičkom kodeksu Univerziteta u Sarajevu.

Ovom izjavom potvrđujem da sam magistarski rad napisao samostalno i koristeći se isključivo navedenom bibliografijom, te da ovaj rad nije korišten pri bilo kakvom drugom ocjenjivanju.

Saglasan sam da jedan primjerak mog rada bude javno dostupan preko biblioteke Fakulteta političkih nauka.

Mjesto/datum _____

Potpis _____